

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:

**Завідувач кафедри,
д. держ. упр., професор**

_____ **І. П. Приходько**

« ____ » _____ 2020 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

**Удосконалення методики й організації обліку та аудит виробництва
продукції технічних культур підприємства**

**Виконав: студент
освітньо-професійної програми
«Облік і оподаткування»
зі спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Лейко Є.Ю.**

Керівник: проф. Павлова Г.Є.

Дніпро – 2020

Форма № Н – 9.01
(затверджена наказом
МОНмолодьспорту
України
від 29 березня 2012 року
№ 384)

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Освітній ступінь магістр
ОПП «Обліку і оподаткування»
Спеціальність 071 «Обліку і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«_____» _____ 2020р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу магістра

Лейко Євгенія Юрійовича

- 1. Тема дипломної роботи** «Удосконалення методики й організації обліку та аудит виробництва продукції технічних культур підприємства»
керівник роботи Павлова Галина Євгеніївна, д.е.н., професор
затверджені наказом ДДАЕУ від «13» жовтня 2020 р. № 2594
Строк подання студентом роботи – 10 грудня 2020 року.
- 2. Вихідні дані до роботи** Законодавчі, нормативно-правові акти та інструктивні матеріали по темі дослідження, фінансова звітність СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району Дніпропетровської області дані аналітичного та синтетичного обліку, періодична література, праці провідних вчених економістів.
- 3. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** Методичні основи бухгалтерського обліку витрат та виходу продукції рослинництва. Організація бухгалтерського обліку витрат виробництва та виходу продукції технічних культур та її удосконалення. Аудит витрат виробництва та виходу продукції технічних культур та удосконалення методики проведення його.
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).** Фактори, що впливають на організацію управлінського обліку в сільському господарстві, класифікація номенклатури статей витрат галузі рослинництва, групування витрат залежно від обсягу виробництва продукції рослинництва, приклади біологічних активів та

сільськогосподарської продукції галузі рослинництва, класифікація сільськогосподарської продукції за цільовим призначенням, вихідна інформація для факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, оборотність оборотних активів, показники структури джерел формування капіталу, динаміка та структура активів для визначення ліквідності, групування об'єктів обліку витрат з метою організації аналітичного обліку у рослинництві, документальне забезпечення витрат на виробництво продукції технічних культур, рух документів згідно з талонною формою обліку, запропонована схема закриття субрахунку 231 «Рослинництво», схема організації обліку витрат та виходу продукції технічних культур, класифікація складових інформаційного забезпечення аудиту управлінської діяльності, нормативне регулювання обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах в Україні, схема проведення аудит витрат на виробництво.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 17 квітня 2020р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Методичні основи бухгалтерського обліку витрат та виходу продукції рослинництва	червень 2020 р.	
2	Організація бухгалтерського обліку витрат виробництва та виходу продукції технічних культур та її удосконалення	вересень 2020 р.	
3	Аудит витрат виробництва та виходу продукції технічних культур та удосконалення методики проведення його	жовтень 2020 р.	
4	Висновки та пропозиції, вступ	листопад 2020 р.	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	грудень 2020 р.	
6	Оформлення роботи	грудень 2020 р.	

Студент _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

Лейко Є.Ю.
(прізвище та ініціали)

Павлова Г.Є.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	10
1.1. Методика бухгалтерського обліку витрат та виходу продукції рослинництва	10
1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку витрат та виходу продукції рослинництва	15
1.3. Актуальні питання облікового відображення біологічних перетворень у рослинництві	20
Висновки до 1 розділу	22
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ	24
2.1. Фінансово-економічна характеристика СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району Дніпропетровської області	24
2.2. Облікова політика та організація бухгалтерського обліку на підприємстві	36
2.3. Організація документального забезпечення бухгалтерського обліку витрат виробництва та виходу	38
2.4. Організація синтетичного та аналітичного обліку виробництва технічних культур	46
2.5. Калькулювання собівартості продукції технічних культур	57
2.6. Удосконалення організації обліку витрат та виходу продукції технічних культу через автоматизацію та відображення у звітності	59
Висновки до 2 розділу	74
РОЗДІЛ 3. АУДИТУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ	

ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР ТА УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЙОГО	76
3.1. Мета, завдання та організація аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур	76
3.2. Нормативно-інформаційне забезпечення аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур	80
3.3. Техніка проведення та удосконалення методики аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур	85
3.4. Узагальнення результатів аудиторського дослідження	97
Висновки до 3 розділу	101
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	103
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	107
ДОДАТКИ	116

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення методики й організації обліку та аудит виробництва продукції технічних культур підприємства».

Магістерська робота: 107 с., 19 рис., 25 табл., 18 додатків, 71 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процеси документування та обліку витрат виробництва технічних культур. **Предметом дослідження** є сукупність теоретичних, практичних, методологічних засад обліку, контролю та аналізу витрат галузі рослинництва.

Мета дослідження – полягає в теоретичному та методологічному обґрунтуванні і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення облікового забезпечення витрат виробництва і виходу продукції технічних культур.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання соціально-економічних явищ і процесів, фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо порядку визнання, оцінки та обліку витрат виробництва технічних культур. У роботі використано наступні методи: документування, оцінки й калькулювання – при дослідженні обліку операцій щодо витрат виробництва технічних культур; методи поточного групування та узагальнення інформації в обліку – при висвітленні питань синтетичного, аналітичного обліку операцій щодо витрат виробництва технічних культур та відображення облікової інформації у фінансовій та іншій звітності; методи фінансового аналізу.

Одержані результати використані СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району Дніпропетровської області для удосконалення методики й організації обліку та аудиту виробництва продукції технічних культур підприємства, обґрунтовано рекомендації щодо отримання додаткових економічних вигід від використання побічної продукції технічних культур

АНОТАЦІЯ

МЕТОДИКА, ОРГАНІЗАЦІЯ, ОБЛІК, АУДИТ, ВИРОНИЦТВО, ПРОДУКЦІЯ, ТЕХНІЧНА КУЛЬТУРА, ПІДПРИЄМСТВО.

АННОТАЦИЯ

МЕТОДИКА, ОРГАНИЗАЦИЯ, УЧЕТ, АУДИТ, ВИРОНИЦТВО, ПРОДУКЦИЯ ТЕХНИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА, ПРЕДПРИЯТИЕ

SUMMARY

METHODOLOGY, ORGANIZATION, ACCOUNTING, AUDIT, PRODUCTION, PRODUCTS, TECHNICAL CULTURE, ENTERPRISE.

ВСТУП

Актуальність теми. Процес виробництва є найбільш складною ділянкою облікової роботи і визначає її галузеві особливості, а тому потребує особливої уваги з боку бухгалтерів. Для правильного розуміння призначення витрат виробництва теорія обліку і калькулювання досліджує характеристику різних витрат за допомогою класифікації. Класифікація витрат з різних причин сприяє більш поглибленому вивченню складу витрат та результатів, що дозволяє використовувати економічно ефективні методи економії груп. Однак слід стверджувати, що класифікація витрат з якихось причин важливіша і не важлива для когось іншого. Крім того, групи внутрішньої та зовнішньоекономічної класифікації витрат дуже різні.

Рослинництво, як одна з основних галузей сільськогосподарського виробництва, має технологічні та специфічні особливості: сезонний характер, участь у процесах виробництва землі, залежність від природних факторів тощо. Звідси проблема створення системи обліку витрат і контролю для розробки ефективних управлінських рішень з метою передбачення несприятливих умов та спрямування діяльності підрозділу врожаю на досягнення позитивних кінцевих результатів.

Вивченню проблеми інформаційного забезпечення обліку витрат виробництва, а також розвитку теорії і практики управлінського обліку присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних учених: Ф.Ф. Бутинця, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, Т.Г. Маренич, М.Ф. Огійчука, В.В. Сопка, Л.К. Сука та інших. Актуальність наведених вище проблем та необхідність формування системи облікового забезпечення витрат виробництва продукції технічних культур в сучасних аграрних формуваннях обумовили вибір теми роботи, мету, завдання і основні напрями дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета дипломної роботи полягає в теоретичному та методологічному обґрунтуванні і розробці практичних

рекомендацій щодо удосконалення облікового забезпечення витрат виробництва і виходу продукції технічних культур. Відповідно до визначеної мети дослідження передбачено вирішення таких завдань:

1) виявити сутність економічних категорій щодо витрат виробництва та їх класифікації, узагальнити позиції провідних науковців щодо трактування даних понять;

2) систематизувати положення нормативних актів щодо обліку витрат виробництва продукції рослинництва;

3) визначити передумови і тенденції розвитку обліку біологічних перетворень в галузі рослинництва; запропонувати методичні підходи до формування облікової політики щодо витрат виробництва та виходу продукції технічних культур;

5) критично оцінити систему документального забезпечення, синтетичного та аналітичного обліку витрат виробництва та виходу продукції технічних культур на досліджуваному підприємстві, порядок відображення інформації у звітності;

6) дослідити встановлення фактичного рівня собівартості одиниці продукції (робіт, послуг) відповідно до затверджених положень та порівняння його з плановим рівнем;

7) розробити пропозиції щодо впровадження автоматизації обліку витрат виробництва та виходу продукції технічних культур;

8) дослідити техніку проведення та удосконалити методику аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур;

9) розробити пропозиції по усуненню виявлених недоліків, покращенню обліку і аналізу витрат виробництва на досліджуваному підприємстві.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процеси документування та обліку витрат виробництва технічних культур. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних, методологічних засад обліку, контролю та аналізу витрат галузі рослинництва.

Дослідження проведене на матеріалах СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району Дніпропетровської області.

Під час написання дипломної роботи були використані первинні та зведені документи, а також фінансова звітність досліджуваного підприємства за 2017-2019 рр.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання соціально-економічних явищ і процесів, фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо порядку визнання, оцінки та обліку витрат виробництва технічних культур. У роботі використано наступні методи: документування, оцінки й калькулювання – при дослідженні обліку операцій щодо витрат виробництва технічних культур; методи поточного групування та узагальнення інформації в обліку – при висвітленні питань синтетичного, аналітичного обліку операцій щодо витрат виробництва технічних культур та відображення облікової інформації у фінансовій та іншій звітності; методи фінансового аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів:

1) уточнено облікові підходи до оцінки та відображення на бухгалтерських рахунках побічної продукції технічних культур, що може бути реалізована підприємством;

2) деталізовано порядок документального та облікового відображення операцій з внутрішньогосподарського використання побічної продукції соняшнику;

3) обґрунтовано рекомендації щодо отримання додаткових економічних вигід від використання побічної продукції технічних культур.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що надані рекомендації спрямовані на збагачення практики діяльності досліджуваного підприємства конкретними методиками обліку та операцій щодо витрат виробництва технічних культур, зокрема в частині використання

відходів та залишків такого виробництва на енергетичні потреби без заподіяння негативного впливу на родючість ґрунтів та отримання додаткових вигід від господарської діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження, що ілюструють його новизну, доповідалися й одержали позитивну оцінку на XI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (м. Дніпро, 29-30 жовтня 2020 року).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 1 наукова праця «Методика та техніка проведення аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур» у колективній монографії.

Джерелами інформації для проведення досліджень є Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Постанови Верховної Ради України, Укази Президента України, інструкції по цьому питанню, типові положення, навчальні посібники, підручники, періодичні видання, дані первинного обліку, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, фінансова і статистична звітність, річні плани господарства, а також особисті спостереження в процесі дослідження даного господарства.

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 71 найменувань, містить 25 таблиць, 19 рисунки, 18 додатків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 107 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

1.1. Методика бухгалтерського обліку витрат та виходу продукції рослинництва

Облік на підприємствах, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції, характеризується витратами на біологічні перетворення у галузі рослинництва і тваринництва, впливаючи ти самим на його організацію [1]. Витрати рослинництва і тваринництва складають зміст статей та їх структуру. Сільськогосподарські господарства займаються виробництвом різних видів продукції – рослинництва, тваринництва, послуг та робіт у сільському господарстві. Облік витрат та вихід продукції має свої особливості, які визначає управлінський облік. Важливою інформацією, яка формується у процесі здійснення управлінського обліку, є витрати, які формують виробничу собівартість. Узагальнення факторів, зумовлених особливостями технології вирощування сільськогосподарської продукції представлено на рис. 1.1.

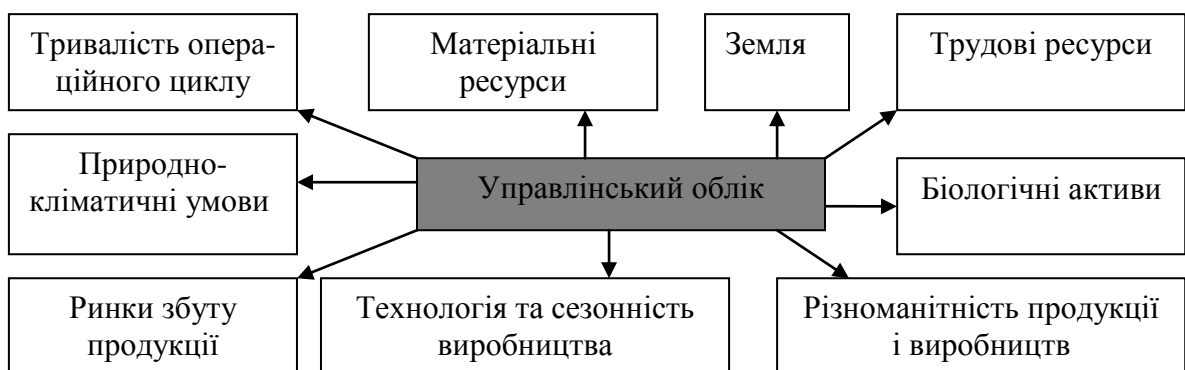

Рис. 1.1. Фактори, що впливають на організацію управлінського обліку в сільському господарстві

У процесі виробництва сільськогосподарської продукції аграрні

підприємства використовують специфічні засоби виробництва, такі як:

- земля у частинні ріллі – основа сільськогосподарського виробництва, без якої неможливе вирощування сільськогосподарських культур – зернових, технічних; кормові культури необхідні для забезпечення функціонування галузі тваринництва, до таких земельних ресурсів належать сіножаті та пасовища для випасання. Витрати на утримання земельних ресурсів пов'язане з обробіткою земельних ресурсів, їх підживленням;

- робоча сила – працівники, як і працюють в галузі рослинництва (агрономи, трактористи-машиністи, комбайнери, виробничі бригади на прополці, скиртуванні, току та інші) та тваринництва (трактористи-машиністи, доярки, телятники, зоотехніки, ветеринари та інші). З використанням робочої сили пов'язані витрати на полату праці та відрахування на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок);

- техніка та обладнання, яка використовується у всіх технологічних процесах виробництва (трактори, плуги, борони, комбайни, сівалки, вантажні автомобілі, мотобляри, доїльні апарати, водопоїлки, косарки, транспортери тощо). Витрати на їх утримання пов'язане з нарахуванням амортизації, ремонтом тощо [4].

Засоби праці використовуються у господарстві нерівномірно, що пов'язано з сезонністю виробництва. Процеси вирощування сільськогосподарських культур можна умовно поділити на: витрати незавершеного виробництва та витрати поточного року.

Незавершене виробництва у рослинництві пов'язано з вирощуванням озимих культур, які сіють восени – озима пшениця, озимий ячмінь, озимий ріпак. Витрати поточного року здійснюються в межах одного поточного року з весни, коли здійснюють посів ярих культур, зернових, технічних і т.д., та закінчуються восени при збиранні урожаю (з липня по жовтень) [2].

У галузі тваринництва процес виробництва продукції є безперервним, хоча витрати незавершеного виробництва обліковують при виробництві меду та

інкубації яєць. По решті продукції, основними з яких є молоко, приріст, вирати обліковують безперервно.

Суми витрат накопичуються на рахунках обліку протягом року (рахунок 23 «Виробництво», залежно від виду продукції рослинництва – 231, тваринництва – 232, послуг у сільському господарстві – 234), а розподіл їх на об'єкти обліку та калькуляція собівартості продукції здійснюється наприкінці звітнього періоду (року) [37].

Витрати, які компанія описує в процесі виробництва, і є виробничі витрати. На корпоративному рівні існує два підходи до визначення собівартості продукції – бухгалтерський та економічний. В економічних дослідженнях економічні витрати мають особливу цінність, а для економічної практики – бухгалтерські витрати.

Об'єктивна інформація про процес сільськогосподарського виробництва надається шляхом управління та ведення обліку витрат та визначення виробничих витрат.

При плануванні та розрахунку виробничих витрат важливу роль відіграє класифікація витрат за економічними факторами та вартістю товарів. Враховуючи основні положення Методичних рекомендацій щодо класифікації витрат рослинництва [28], доцільно більш детально класифікувати виробничі витрати з урахуванням можливостей управлінського обліку та вимоги сьогодення (табл. 1.2).

В економічній літературі науковою обліковою спільнотою відокремлюють в самостійні статті: витрати на управління госпрозрахунковим підрозділом, додаткові витрати для усунення недоброякісного виконання сільськогосподарських робіт, витрати на малоцінні необоротні активи та їх знос тощо.

В економічній науковій літературі автори класифікують витрати виробництва відносно до обсягу виробництва. Але дотепер не існує єдиного підходу до такого групування витрат: одна група авторів витрати розділяють на

постійні та змінні; друга – на умовно-постійні та змінні, третя – умовно-постійні та умовно-змінні, четверта – на постійні, умовно-змінні та змінні [4].

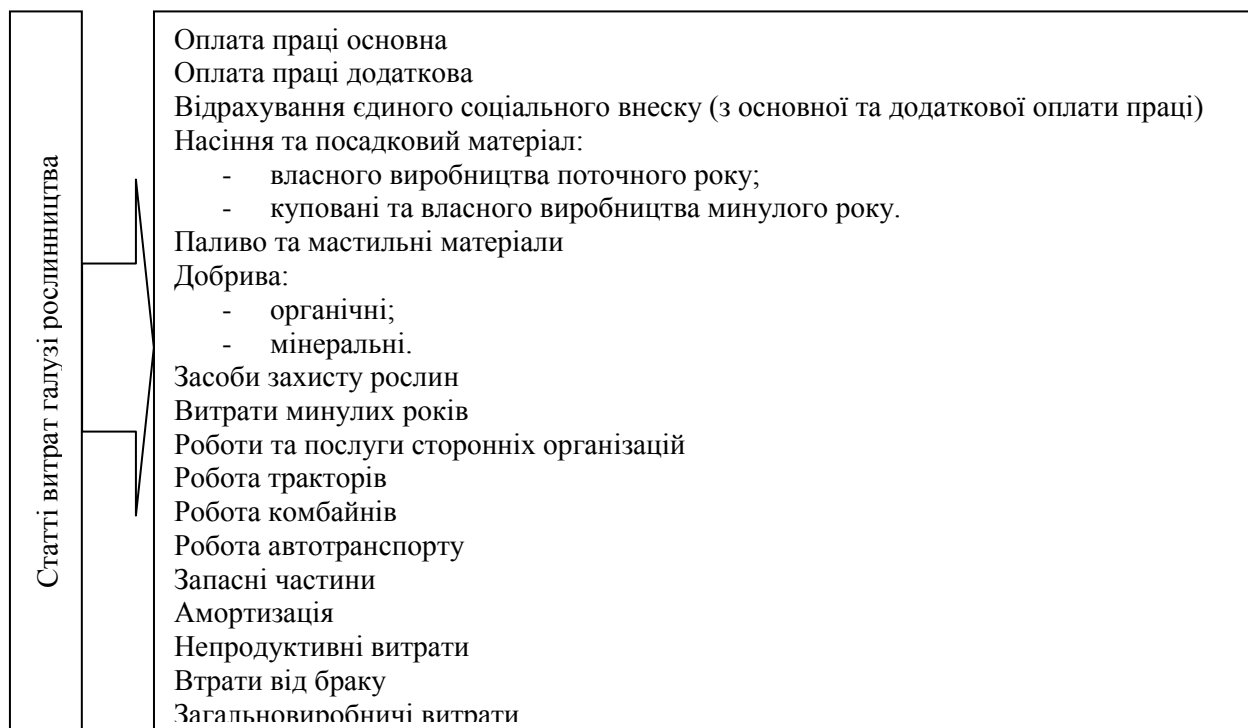

Рис. 1.2. Класифікація номенклатури статей витрат галузі рослинництва

Наприклад, у галузі рослинництва витрати можна по групувати на:

- постійні, які не міняються за всіх обставин (сума нарахованої амортизації будівель, споруд, машин, обладнання, транспортних засобів, інших основних засобів тощо);

- умовно-змінні, які визначаються загальною площею посіву культури (витрати пального, мастил та заробітна плата трактористів-машиністів, яка нараховується за обсяг виконаних робіт – умовно-еталонних гектарів);

- змінні – залежать від кількості одержаної продукції (заробітна плата комбайнерів за намолот зерна, яка визначається завстановленими розцінками, заробітна плата водіїв за транспортування зерна тощо) [26].

Враховуючи вказані особливості доцільно групувати витрат залежно від обсягу виробництва рослинницької продукції (рис. 1.3).

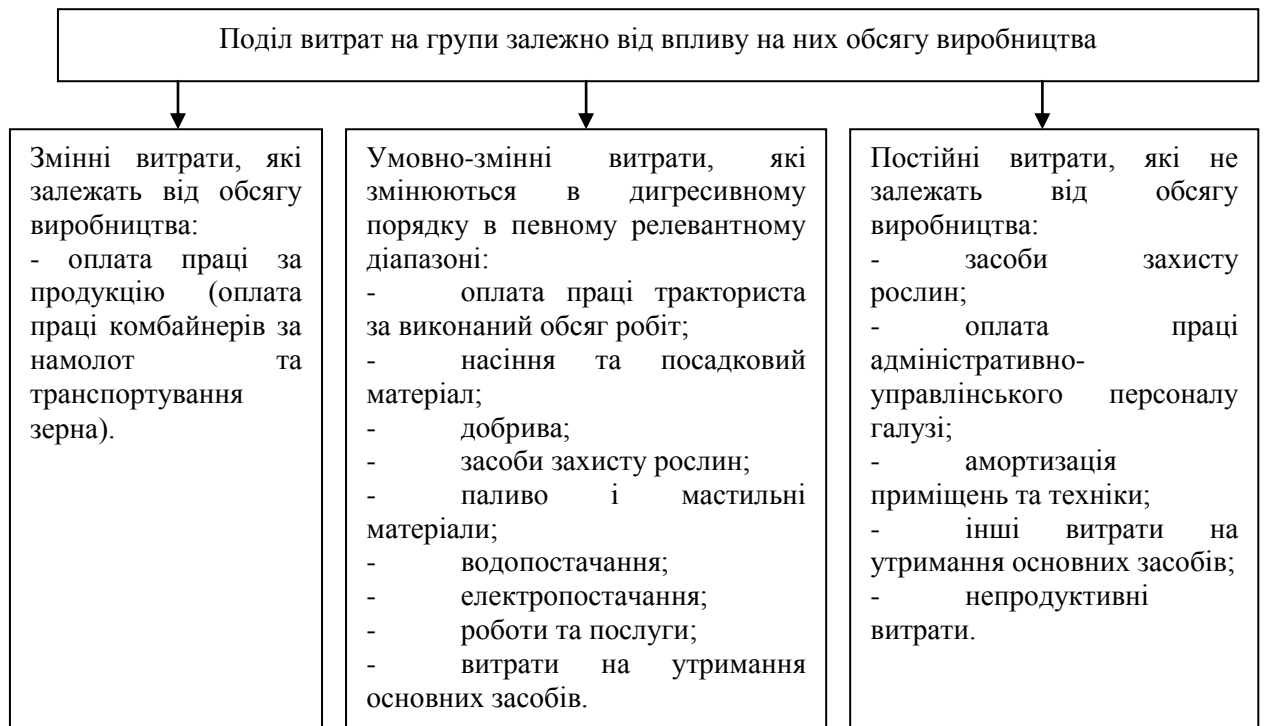

Рис. 1.3. Групування витрат залежно від обсягу виробництва продукції рослинництва

Аналіз типових назв дорогих товарів у галузі виробництва врожаю може зробити висновок, що вони пристосовані до економіки в цілому, але до технічних характеристик та організації виробництва певних видів сільськогосподарських культур.

Аналіз типових номенклатур товарів у галузі рослинництва дає можливість зробити висновок, що вони пристосовані до економіки в цілому, але не до технічних характеристик та організації виробництва певних видів сільськогосподарських культур. Наприклад, при вирощуванні технічних культур витрати можна узагальнити за технологічними операціями, основними групами яких є:

1. Обробіток ґрунту (поліпшений або напівпаповий).
2. Весняний обробіток ґрунту.
3. Передпосівний обробіток ґрунту.
4. Внесення мінеральних й органічних добрив під цукровий буряк.

5. Сівба

6. Догляд за посівами

7. Збирання цукрових буряків.

Доцільно групувати витрати в розрізі таких операцій для більш детального контролю та подальшої економії [22].

Розробка номенклатури витрат здійснюється з метою організації внутрішнього інформаційного забезпечення, створюючи умови для раціонального управління виробничими витратами та підвищення показників економічної ефективності виробництва.

1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку витрат та виходу продукції рослинництва

Основні нормативні документи, що визначають правову базу для регулювання, організації, обліку та складання фінансової звітності в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 - XIV допомагає визначити правову основу регулювання, організації, обліку активів, корпоративного капіталу, відповідальності та складання фінансової звітності в Україні та надає користувачам повну, правильну та справедливу інформацію для прийняття рішень. Зробити. Витрати та обсяги виробництва регулюються і залежать від визначення цього закону [15].

Також одним із основних нормативних документів являється П(С)БО 16 «Витрати», яке визначає поняття, склад витрат, а також формує поняття «виробничі витрати». Відповідно до п. 6 П(С)БО 16 «Витрати» витрати протягом звітного періоду вважаються зменшенням активів або збільшенням зобов'язань, і якщо ці витрати можна надійно виміряти, вони призведуть до зменшення капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок вилучення або

розподілу у власника) [46].

П(С)БО 16 «Витрати» характеризує засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності, функціонує для організації обліку операцій, пов'язаних з витратами підприємства [50].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу. Таке визначення поняття «витрати» передає зміст витрат діяльності, які відображаються у «Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід)», але не виражає сутності категорії «витрати виробництва» на рівні виробничого процесу. В результаті випуск сировини та матеріалів під час виробництва спричиняє зміну структури активів компанії, не змінюючи розміру активної речовини або боргу [35].

Визначення витрат наведено у пп. 14.1.27 п. 14.1 ст. 14 ПКУ, а саме: витрати – «це сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником)» [42].

Відображення обліку виробничих витрат здійснюється відповідно до вимог інструкцій щодо застосування схем для обліку корпоративних активів, капіталу, відповідальності та господарських операцій, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.12.1999 р. за № 892/4185. В Інструкції про застосування Плану рахунків проведено характеристику рахунку 23. Отже, рахунок 23 "Виробництво" призначений для узагальнення інформації про виробничі витрати та відображення випуску [18].

За дебетом рахунку 231 «Рослинництво» відображення прямих матеріалів, витрат на оплату праці та інших прямих витрат, децентралізовані загальновиборничі витрати та втрати через брак продукції (робочої сили, послуг) внаслідок технічних причин, заборгованості чи понесених виробничих витрат.. Облік за рахунком 23 «Виробництво» ведеться за видами культур, за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється.

Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств від 04.12.2003 р. № 37-27-12/14023 пояснюють, що інвентаризація незавершеного виробництва має визначити об'єми і фактичні витрати, понесені у виробництві. До незавершеного виробництва в рослинництві відносяться: витрати на майбутній урожай: зяб, пари, добрива, озимий урожай, багаторічні трави (частини, що використовуються в наступному році), підготовка парників, теплиць та інших споруд закритого ґрунту, посіви під зиму (в теплицях, розсадниках), затримка снігу, необроблені рослини у звітному році тощо.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств (від 4 червня 2009 р № 390) облік витрат виробництва ведеться у Журналі-ордері 5 В с.-г., який призначений для відображення кредитових оборотів щодо виходу продукції, робіт і послуг (списання для відповідних споживачів) з кредиту рахунку 23 «Виробництво» (за видами виробництв) [28].

Прийняття ряду нових нормативно-правових документів з обліку біологічних активів, зокрема П(С)БО 30 «Біологічні активи» [47] та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів [27] суттєво змінило теперішній облік виробництва. П(С)БО 30 введено нові об'єкти обліку – біологічні активи, що являють собою живі організми (рослини, тварини), які вирощуються підприємством з метою отримання сільськогосподарської продукції або утримуються ним з метою отримання

інших вигод. Приклади біологічних активів і сільськогосподарської продукції рослинництва розглянемо у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Приклади біологічних активів та сільськогосподарської продукції галузі
рослинництва

Активи	Сільськогосподарська продукція, на яку поширюється П(С)БО 30	Додаткові біологічні активи, на які поширюється П(С)БО30	Продукти переробки, на які не поширюється П(С)БО 30
Довгострокові біологічні активи			
Виноградники	виноград	чубуки	Виноматеріал, сікоматеріал
Сади	плоди	саджанці	Сухофрукти, консерви фруктові, пиломатеріали
Дерева в лісі (лісовий масив)	деревина ділова, дрова		
Поточні біологічні активи			
Зернові культури	Зерно, зернові відходи, солома	-	Борошно, крупа, комбікорм
Овочеві культури	овочі	-	Консерви овочеві, соління
Технічні культури	Тютюнове листя, насіння соняшнику, цукрові буряки	-	Тютюн ферментів, масло рослинне, цукор
Кормові культури	Зелена маса, коренеплоди	-	Силос, сінаж
Розсадники	-	саджанці	-

Коли сільськогосподарська продукція відокремлена від біологічних активів (при виробництві зерен, зернових, фруктів, овочів зелена маса, отримана під час збору врожаю, вже не є елементом біологічних активів, вони вважаються окремими активами., Продукти поділяються як наступним чином: основну, супутню, побічну (табл. 1.2) [26].

П(С)БО 30 «Біологічні активи» змінив спосіб визначення та пояснення фінансових результатів сільськогосподарської діяльності. Відповідно до цих стандартних вимог фінансові результати сільськогосподарської діяльності складаються з трьох компонентів.

1) Фінансові результати від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів.

2) Фінансові результати від продажу товарно-матеріальних цінностей

сільськогосподарської продукції та біологічних активів. Це розумна ціна за мінусом очікуваних витрат при продажу.

3) Фінансові результати від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу. Це вимірюється справедливою вартістю за мінусом вартості продажу [47].

Таблиця 1.2

Класифікація сільськогосподарської продукції за цільовим призначенням

Зміст	Приклад
Основна	
Сільськогосподарська продукція, їх використання може принести найбільші економічні вигоди для компанії та надходження на підтримку біологічних активів, які можуть виробляти ці сільськогосподарські продукти.	у рослинництві – зерно, овочі, фрукти, насіння соняшнику, виноград, коренеплоди тощо; у тваринництві – молоко в молочному скотарстві, приріст живої маси при вирощуванні і відгодівлі тварин, вовна основного стада овець, мед, товарна риба, тощо
Супутня	
Сільськогосподарська продукція, отримана з цих біологічних активів або груп одночасно з основною продукцією, відповідає стандартам або технічним вимогам, які були визначені та застосовані для подальшої переробки або продажу.	у рослинництві – насіння льону і конопель; у тваринництві – молоко від основного стада овець, віск у бджолярстві тощо.
Побічна	
Сільськогосподарська продукція, що отримується з одного біологічного активу або групи, є одночасно первинною, але їх вторинне значення та економічні вигоди незначні	у рослинництві – солома, гичка, бадилля; у тваринництві – гній, пташиний послід тощо.

Відповідно до Методичних рекомендацій з обліку біологічних активів [27] та Інструкції про застосування Плану рахунків [18] для обліку доходів (витрат) від первісного визнання та від зміни справедливої вартості використовують рахунки 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» та 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю».

1.3. Актуальні питання облікового відображення біологічних перетворень у рослинництві

Для вирощування технічних культур важливим питанням є облік побічної продукції, як об'єкта біоенергетичного виробництва.

У країнах розвинутого світу сектор сільського господарства щорічно генерує великий обсяг різноманітних відходів та залишків, що у господарській діяльності підприємств використовуються як об'єкти біоенергетичного виробництва. Зважаючи на нарощування обсягів виробництва технічних культур, потенціал відходів їх виробництва в Україні є достатньо великим, однак масового використання поживних решток для виробництва енергії не спостерігається. Водночас, потенціал рослинних відходів технічних культур, що може бути використано для виробництва енергії, досягає 40% [25].

Відходи рослинництва поділяються на первинні, тобто ті, що утворюються безпосередньо під час збору врожаю, та вторинні (що утворюються під час переробки врожаю на підприємстві). Первинні відходи включають соломку зернових та інших культур, відходи виробництва кукурудзи на зерно і соняшника (стебла, стрижні, кошики і т. ін.). Вторинні відходи – це лушпиння соняшника, лушпайка гречки, рису, жом цукрового буряку і тому подібне. Частина відходів та залишків використовується для власних сільськогосподарських потреб (органічні добрива, відходи, корм для тварин), частина використовується в інших галузях економіки, а відходи біомаси залишаються мовчазними, і в цьому випадку вони будуть утилізовані без прибутку (спалені та розграбовані). Здається, що більша частина невикористаної біомаси бере участь у виробництві енергії [23].

Однією з найбільш поширених технічних культур, що вирощуються в Україні є соняшник, при виробництві якого переважно застосовується технологія із залишенням стебел у полі.

Для того, щоб використовувати відходи виробництва соняшнику для

енергетичних цілей, потрібно забезпечити їх збір. Оскільки волога в природі висока для відходів (при збиранні культури в оптимальній фазі стиглості (вересень-листопад) вологість кошиків становить 70-75%, стебел – 60-70%), як розвиток стратегічних напрямків вчені пропонують силосування стебел соняшника з подальшим виробництвом біогазу. Інший варіант – це тюкування стебел, які висушили в полі, а потім спалили в котлах або використали як сировину для виробництва гранул / брикетів [37].

У практичній діяльності сільськогосподарських підприємств при формуванні собівартості продукції рослинництва прийнято керуватися Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132 [28]. Даний нормативний документ має рекомендаційний характер, тобто підприємства самостійно мають право формувати відповідні статті витрат.

Вартість соломи, лушпиння, стебла кукурудзи та соняшника, листя капусти та побічних продуктів базується на оцінках вартості збирання врожаю, транспортування, спідниць та інших операцій, пов'язаних із заготівлею побічних продуктів та основних видів продукції. Це буде вирішено. Якщо ви відредагуєте звітний розрахунок загальної вартості врожаю, то отримаєте вартість побічного продукту [28].

Визначальним у визначенні вартості побічної продукції є питання її оцінки: за справедливою вартістю або ціною реалізації.

Використовуючи оцінку товару за розумною (справедливою) ціною, можна швидше приймати рішення про альтернативні варіанти, на які подивиться кожен виробник:

- 1) Виробництво або придбання.
- 2) Продаж або подальший процес.

Якщо товар у вашому домі споживається з меншою вартістю, ніж

продажна ціна, ціна товару за розумною ціною допоможе вам втратити прибуток. Це призводить до нового типу витрат, або «комерційних», якщо продукція компанії, що використовується для виробництва, оцінюється за ринковою ціною. Усі компоненти, що складають «комерційну вартість», розглядаються заздалегідь, і готовий продукт слід використовувати за ціною продажу. У випадку внутрішньогосподарського використання побічної продукції соняшнику як біопалива її необхідно обліковувати на субрахунку 203 «Паливо», якщо така продукція реалізується – на рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» [40].

Таким чином, побічна продукція від виробництва технічних культур потребує належного обліку у аграрних підприємствах, оскільки частку відходів та залишків такого виробництва можна використовувати на енергетичні потреби без заподіяння негативного впливу на родючість ґрунтів та отримання додаткових вигід від господарської діяльності.

Висновки до 1 розділу

1. Для сільськогосподарського виробництва важливим фактором впливу є погодні умови. Особливо гостро стоїть проблема із зимівлею посівів. При холодній морозній зимі та відсутності снігу посіви озимих можуть вимерзти, що супроводжується додатковими витратами на перевіс, підживлення і т.д. Крім того, дощова погода перед самим збиранням урожаю влітку може призвести до зниження урожаю. Зниження виробництва продукції рослинництва пов'язане із кінцевим результатом діяльності. Крім того, неурожайність негативно впливає на галузь тваринництва, нестача власної кормової продукції, призводить до додаткових витрат на її придбання, що в свою чергу супроводжується зростанням собівартості виробленої продукції. Отже, сезонність виробництва сільськогосподарських підприємств пов'язане з

нерівномірним використанням технічних засобів та робочої сили протягом року. Витрати постійно фіксуються у первинних документах, на їх підставі формуються реєстри синтетичного та аналітичного обліку, що в свою чергу є підґрунтям фінансової та статистичної звітності.

2. Прийняття ряду нових нормативно-правових документів з обліку біологічних активів, зокрема П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів суттєво змінило теперішній облік виробництва. П (С) БО 30 запроваджує новий об'єкт обліку: біологічні активи – це організми (рослини, тварини). Біологічні активи використовуються компаніями для отримання сільськогосподарської продукції або утримуються компаніями на користь інших.

3. Побічні продукти, що використовуються для власного споживання, слід прогнозувати виходячи із собівартості, включаючи виробничий процес та обставини. Індивідуальні рахунки, зазначені в Інструкції 291, повинні бути заповнені та записані. Фінансовий результат буде визначатися лише тоді, коли він буде реалізовано. Якщо у процесі виробництва і побічний продукт продається, його можна оцінити за розумною (справедливою) ціною. Оскільки для цієї продукції немає вільного ринку, вартість виробництва цілком обґрунтована для конкретної компанії.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Фінансово-економічна характеристика СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району Дніпропетровської області

Використовуючи дані фінансової звітності – «Балансу (Звіту про фінансовий стан) та «Звіту про фінансові результати за 2017 – 2019 рр. СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району Дніпропетровської області проведемо оцінку фінансового стану, а саме аналіз:

- складу, динаміки та структури доходів і витрат діяльності;
- складу, динаміки та структури джерел формування капіталу;
- складу, динаміки та структури дебіторської та кредиторської заборгованості;
- показників ліквідності та платоспроможності;
- ліквідності балансу тощо.

Доходи СТОВ «Дніпро Н» отримує від основного виду діяльності – це виробництво сільськогосподарської продукції рослинництва, тваринництва та надання робіт та послуг у сільському господарстві для фізичних і юридичних осіб. Крім того, доходи можуть бути отримані в ході іншої операційної діяльності (реалізація виробничих запасів, надання в оренду основних засобів, залишки від інвентаризації, від безоплатно отриманих виробничих запасів та інші). Доходи є важливим показником для визначення прибутковості, а отже і рентабельності діяльності.

Для аналізу динаміки, складу та структури доходів діяльності СТОВ «Дніпро Н» використано I розділ «Звіту про фінансові результати за 2017 – 2019 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Структура і динаміка доходів СТОВ «Дніпро Н» за 2017 - 2019 рр.

Види доходів	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення 2019 р. (+,-) до 2017 р.	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	абсо- лютне, тис. грн	відносне, %
Чистий дохід від основної операційної діяльності	9022,5	100,0	10678,3	100,0	4902,3	100,0	-4120,2	X
Усього доходів	9022,5	100,0	10678,3	100,0	4902,3	100,0	-4120,2	X

В цілому у динаміці досліджуваних років доходи СТОВ «Дніпро Н» у 2019 році порівняно з 2017 роком зменшилась на 4 млн. 120,2 тис. грн. за рахунок чистого доходу від основної операційної діяльності.

Динаміка, склад та структура витрат діяльності СТОВ «Дніпро Н» проаналізовано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка та структура витрат і відрахувань

СТОВ «Дніпро Н» за 2017 - 2019 рр.

Види витрат і відрахувань	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р.	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн.	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3025,2	100,0	5710,6	100,0	3273,9	100,0	+248,7	X
Усього витрат	3025,2	100,0	5710,6	100,0	3273,9	100,0	+248,7	X

Аналіз витрат СТОВ «Дніпро Н» показав, що у 2019 р. порівняно з 2017 р. їх сума збільшилася на 248,7 тис. грн. за рахунок собівартості реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).

Результати горизонтального та вертикального аналізу активів (табл. 2.4) показують, що інформація про активи балансу показує, що існують позитивні

та негативні ознаки, а також тенденції стану активів компанії.

Таблиця 2.4

Динаміка та структура майна СТОВ «Дніпро Н» за 2017- 2019 рр.
(станом на кінець року)

Види активів	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
А	1	2	3	4	5	6	7	8
Майно – всього	9682,5	100,0	12805, 3	100,0	14403,4	100,0	+4720,9	+48,8
1. Необорот- ні активи	7765,5	80,2	10526, 2	82,2	9039,9	62,8	+1274,4	+16,4
1.1. Основні засоби	7765,5	80,2	10526, 2	82,2	9039,9	62,8	+1274,4	+16,4
2. Оборотні активи	1917	19,8	2279,1	17,8	5363,5	37,2	+3446,5	У 2,8 р.
2.1. Запаси	1906,9	19,7	2155,5	16,8	5362,1	37,2	+3455,2	У 2,8 р.
2.1.1. Вироб- ничі запаси	947,5	9,8	1087,4	8,5	1306,2	9,1	+358,2	+37,9
2.1.2. Готова продукція та товари	959,4	9,9	1068,1	8,3	4055,9	28,2	+3096,5	У 4,2 р.
2.2. Поточна дебіторська заборговані- сть	7,1	0,1	7,1	0,1	0	0,0	-7,1	-100,0
2.3. Грошові кошти і поточ-ні фінансові інвестиції	3	0,0	116,5	0,9	1,4	0,0	-1,6	-53,3

Аналіз майнового стану показав, що у 2019 році вартість майна СТОВ «Дніпро Н» порівняно з 2017 роком збільшилася на 4 млн. 720,9 тис. грн. або на 48,8%. Вартість необоротних активів зросла на 1 млн. 1274,4 тис. грн., або на 16,4%, зокрема вартість основних засобів підвищилась на 1 млн. 274,4 тис. грн., або у на 16,4%.

Динаміка та структура джерел формування капіталу СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр. представлено у табл. 2.5. Аналіз даних табл. 2.5 показав, що

загальна сума капіталу досліджуваного підприємства у 2019 р. збільшилася порівняно з 2017 р. на 4 млн. 720,9 тис. грн. або на 48,8%. Сума власного капіталу підприємства зросла на 4 млн. 720,8 тис. грн., або на 48,8%. Сума зареєстрованого капіталу знизився на 313,9 тис. грн., або на 3,4%.

Таблиця 2.5

Динаміка та структура джерел формування капіталу
СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр. (станом на кінець року)

Види пасивів	2017р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р	
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	суми, тис. грн	у %
Капітал - всього	9682,5	100,0	12801,2	100,0	14403,4	100,0	+4720,9	+48,8
1. Власний капітал	9679,6	100,0	12801,2	100,0	14400,4	100,0	+4720,8	+48,8
1.1. Зареєстро- ваний (пайо- вий) капітал	9353,8	96,6	10526,2	82,2	9039,9	62,8	-313,9	-3,4
2. Зобов'язан- ня і забезпечення	2,9	0,0	0	0,0	3	0,0	+0,1	+3,4
2.1. Поточні зобов'язання і забезпечення	2,9	0,0	0	0,0	3	0,0	+0,1	+3,4
2.1.1. Поточна кредиторська заборгованість	2,9	0,0	4,1	0,0	3	0,0	+0,1	+3,4

Величина зобов'язань та забезпечень СТОВ «Дніпро Н» у 2019 році порівняно з 2017 роком зросла на 0,1 тис. грн., або на 3,4% за рахунок суми поточних зобов'язань та забезпечень, що зросли на 0,1 тис. грн., або на 3,4%, яка представлена поточною кредиторською заборгованістю – на 0,1 тис. грн., або на 3,4%.

У структурі пасивів СТОВ «Дніпро Н» протягом досліджуваних років переважає питома вага власного капіталу підприємств – 100%.

Ефективність використання корпоративного майна характеризується централізованою часткою (ефективність використання ресурсів) та

коефіцієнтами розповсюдження (збільшення розміру власності) для збільшення доходу від продажу. Використовуйте методи заміни ланцюгів та таблиць. 2.6 Визначити вплив середньорічної вартості активів та ефективності використання ресурсів на зміну прибутку (доходу) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) СТОВ «Дніпро Н».

Таблиця 2.6

Вихідна інформація для факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції СТОВ «Дніпро Н» за 2017, 2019рр.

Показник	Умовні позначення	Роки		Відхилення 2019 р. до 2017 р.	
		2017	2019	абсолютне	відносне
1. Середньорічна вартість майна, тис. грн	М	6776,6	13604,35	+6827,75	У 2,0 р.
2. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	ЧД	9022,5	4902,3	-4120,2	-45,7
3. Ресурсовіддача, грн	РВ	1,33	0,36	-0,97	-72,9

Модель факторного аналізу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) СТОВ «Дніпро Н»:

$$\text{ЧД} = \text{М} \times \text{РВ}. \quad (2.1)$$

За даними табл. 2.6 проводиться розрахунок умовного значення результативного показника, тис. грн:

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = \text{М}_1 \times \text{РВ}_0 \quad (2.2)$$

$$\text{ЧД}_{\text{ум}} = 13604,35 \times 1,33 = 18093,79.$$

Загальна зміна (+;-) чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) СТОВ «Дніпро Н», тис. грн:

$$\Delta \text{ЧД} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_0 \quad (2.3)$$

$$\Delta \text{ЧД} = 4902,3 - 9022,5 = -4120,2.$$

у тому числі за рахунок факторів:

1. Середньорічної вартості майна:

$$\Delta \text{ЧД}_\text{М} = \text{ЧД}_{\text{ум}} - \text{ЧД}_0 \quad (2.4)$$

$$\Delta \text{ЧД}_\text{М} = 18093,79 - 9022,5 = +9071,29.$$

2. Ресурсовіддачі:

$$\Delta \text{ЧДрв} = \text{ЧД}_1 - \text{ЧД}_{\text{ум}} \quad (2.5)$$

$$\Delta \text{ЧДрв} = 4902,3 - 18093,79 = -13191,49.$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta \text{ЧД} = \Delta \text{ЧДм} + \Delta \text{ЧДрв} \quad (2.6)$$

$$\Delta \text{ЧД} = +9071,29 - 13191,49 = -4120,2.$$

Факторний аналіз чистого доходу СТОВ «Дніпро Н» показав, що за рахунок збільшення середньорічної вартості майна підприємства у 2019 році порівняно з 2017 роком на 6 млн 827,75 тис. грн, або у 2,0 рази, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився на 9 млн 71,29 тис. грн, за рахунок зменшення ресурсовіддачі на 0,97 грн, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) зменшився на 13 млн 191,49 тис. грн. Перевірка підтвердила правильність розрахунку.

За даними табл. 2.7 проведемо аналіз оборотності оборотних активів СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр.

Таблиця 2.7

Оборотність оборотних активів СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2019 р. до 2017 р.	
	2017	2018	2019	абсолютне	відносне, %
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, тис. грн	9022,5	10678,3	4902,3	-4120,2	-45,7
2. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	2038,85	2098,05	3821,3	+1782,45	+87,4
3. Коефіцієнт обертання оборотних коштів	4,425	5,090	1,283	-3,142	x
4. Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,226	0,196	0,779	+0,554	x
5. Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	81	71	281	+199	У 3,4 р.

Коефіцієнт обертання оборотних коштів зменшився з 4,425 у 2017 році до 1,283 у 2019 році, тобто на 3,142 пункти, відповідно коефіцієнт завантаження збільшився з 0,226 у 2016 році до 0,779 у 2019 році, або на 0,554 пункти, а

тривалість одного обороту оборотних активів зростає на 199 днів або у 3,4 рази.

Вказані зміни показників свідчать про уповільнення оборотності, що пояснюється випереджаючим збільшенням середньорічної вартості оборотних активів (на 87,4 %) порівняно з зниженням суми чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг (на 45,7 %).

Індикатори оцінки структури джерел формування капіталу СТОВ «Дніпро Н» представлено к табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Показники структури джерел формування капіталу СТОВ «Дніпро Н»
за 2017 - 2019 рр.

Показники	Нормативне значення	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+; -) 2019 р. до 2017р.
Коефіцієнт автономії	>0,5	1,000	1,000	1,000	+0,000
Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	3337,793	3122,244	4800,133	+1462,340
Коефіцієнт поточних зобов'язань	Підвищення	1,000	1,000	1,000	0,000
Коефіцієнт страхування бізнесу	Підвищення	0,034	0,178	0,372	+0,339
Коефіцієнт страхування власного капіталу	Підвищення	0,034	0,178	0,372	+0,339
Коефіцієнт страхування статутного капіталу	Підвищення	0,035	0,216	0,372	+0,558

Результати виконаних розрахунків свідчать про високий рівень фінансової стійкості СТОВ «Дніпро Н» за показниками структури джерел формування капіталу. Так, значення коефіцієнта автономії вказує на те, що на кінець звітнього року частка власного капіталу у валюті балансу становить 1,000 пункти, це на 0,500 пункти більше порівняно з нормативом.

Позитивними та в межах нормативного є показники фінансового ризику та фінансової стабільності.

Коефіцієнт фінансової стабільності протягом досліджуваного періоду є вище нормативного, зокрема у 2019 році становить 4800,133 пункти, що значно більше нормативу. В цілому, можна зробити висновок, що показники структури

капіталу є вище нормативного значення та свідчать про те, що СТОВ «Дніпро Н» є фінансово стійкий фінансовий стан та є незалежним від кредиторів.

Ліквідність та платоспроможність оцінюються виходячи з характеристик ліквідності оборотних коштів, що є часом, необхідним для переведення в грошові кошти, виходячи з інформації «Балансу (Звіту про фінансовий стан)». Аналіз залишкової ліквідності включає класифікацію корпоративних активів за ліквідністю та зобов'язаннями з негайною оплатою.

Виділяють такі групи ліквідних активів підприємства:

- А1 – найбільш ліквідні активи – статті грошових коштів і короткострокові фінансові вкладення «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» - готівка, грошові кошти на рахунках у банку, валютний рахунок, інші грошові кошти, короткострокові фінансові інвестиції (цінні папери);

- А2 – активи, що швидко реалізуються, для перетворення яких у наявні кошти потрібний визначений час. Сюди входять: примирення з тими, хто заборгував недійсні товари, роботу та послуги. Змириться з отриманими обіцянками. Бюджетна оплата; примирення з персоналом для інших операцій. Розрахунки з власником щодо передоплати боргу реагують, розрахунки з дочірньою компанією, розрахунки за іншими боргами. Інші оборотні активи;

- А3 – активи, що повільно реалізуються. Це включає запаси, робочу силу, готову продукцію та товари. Це пов'язано з тим, що їх, можливо, доведеться обробити, перш ніж можна буде продати та конвертувати в готівку;

- А4 – активи, що важко реалізуються – статті розділу I активу балансу «Основні засоби та інші необоротні активи».

Проведемо аналіз динаміки та структури активів СТОВ «Дніпро Н» за рівнем ліквідності у табл. 2.9.

Аналіз активів за рівнем ліквідності СТОВ «Дніпро Н» показав, що їх вартість збільшилася у 2019 р. порівняно з 2017 р. на 4 млн. 721 тис. грн. або на 48,8%. У розрізі активів відмічено зменшення вартості середньо-ліквідних активів на 0,1 тис. грн., або на 100%. Збільшення відмічено по вартості важко-

ліквідних активів – 1 млн. 274 тис. грн., або на 16,4%, низько-ліквідних активів на 3 млн. 455 тис. грн., або у 2,8 рази. Зниження відмічено по вартості високоліквідних активів на 2 тис. грн., або на 66,7%.

Таблиця 2.9

Динаміка та структура активів для визначення ліквідності СТОВ «Дніпро Н» за 2017 - 2019 рр. (станом на кінець року)

Види активів за рівнем ліквідності	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення 2019 р. до 2017 р. (+, -)		
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	питомої ваги, п.п.	у %
1. Високоліквідні активи	3	0,0	117	0,9	1	0,0	-2	-	-66,7
2. Середньо-ліквідні активи	7	0,1	7	0,1	0	0,0	-7	-0,1	-100,0
3. Низько-ліквідні активи	1907	19,7	2156	16,8	5362	37,2	+3455	+17,5	У 2,8 р.
4. Важко-ліквідні, або активи, що важко реалізуються	7766	80,2	10526	82,2	9040	62,8	+1274	-17,4	+16,4
Разом	9683	100	12805	100	14403	100,0	+4721	X	+48,8

У структурі активів підприємства за досліджуваний період переважала частка важко-ліквідних активів – 80,2%, 82,2% та 62,8%.

Для більш детального пояснення групи заборгованості за балансом ми створили такі групи заборгованості у міру збільшення строку заборгованості:

- негайні пасиви (П1) – це кредиторська заборгованість, розрахунки за дивідендами, своєчасно не погашені кредити (за даними додатка до балансу);

- короткострокові пасиви (П2) – це короткострокові кредити банків, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, векселі видані;

- довгострокові пасиви (П3) – це довгострокові зобов'язання;

- постійні пасиви (П4) – це статті I розділу пасиву балансу.

Аналіз динаміки та структури зобов'язань та забезпечень СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр. представлено у табл. 2.10. У 2019 р.

порівняно з 2017 р. сума зобов'язань та забезпечень СТОВ «Дніпро Н» збільшилась на 0,1 тис. грн., або на 3,4% за рахунок поточних зобов'язань, що представлені розрахунками з оплати праці.

Таблиця 2.10

Динаміка та структура зобов'язань та забезпечень СТОВ «Дніпро Н» за 2017 - 2019 рр. (станом на кінець року)

Види зобов'язань	2017 р.		2018 р.		2019 р.		Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
1. Поточні зобов'язання, в т.ч. за:	2,9	100,0	4,1	100,0	3	100,0	+0,1	+3,4
розрахунками з оплати праці	2,9	100,0	4,1	100,0	3	100,0	+0,1	+3,4
Всього:	2,9	100,0	4,1	100,0	3	100,0	+0,1	+3,4

Аналіз динаміки та структури пасивів за терміном сплати представлено у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка та структура пасивів за терміновістю СТОВ «Дніпро Н» за 2017 - 2019 рр. (станом на кінець року)

Види пасивів за терміном оплати	2017 р.		2018 р.		2019р.		Відхилення 2019 р. до 2017 р. (+, -)		
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	питомої ваги, п	у %
1. Найбільш строківі зобов'язання	3	0,1	4	0,1	3	0,1	-	-	X
2. Постійні пасиви	9680	99,9	12801	99,9	14400	99,9	+4721	-	+48,8
Разом	9683	100,0	12805	100,0	14403	100,0	+4721	X	+48,8

Аналіз пасивів за терміном оплати СТОВ «Дніпро Н» показав, їх сума у 2019 р. порівняно з 2017 р. збільшилася на 4 млн. 721 тис. грн., або на 48,8% за рахунок підвищення вартості постійних пасивів. Не змінилась вартість

найбільш строкових зобов'язань.

У структурі пасивів СТОВ «Дніпро Н» протягом досліджуваних років переважає частка постійних пасивів –99,9%, 99,9%, 99,9%,

Баланс підприємства, на думку багатьох вчених, вважається абсолютно ліквідним, якщо:

$$A1 \geq П1, A2 \geq П2, A3 \geq П3, A4 \leq П4, \quad (2.7)$$

тобто актив відповідної ліквідності повинен покривати пасив відповідної терміновості.

Оцінка ліквідності СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району представлено у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Оцінка ліквідності балансу СТОВ «Дніпро Н» за 2017 - 2019 рр., тис. грн

Умовні позначення	Надлишок (+) або нестача (-) платіжних засобів	Роки		
		2017	2018	2019
A1-П1	Високоліквідних активів	0	+112	-2
A2-П2	Середньоліквідних активів	+7	+7	0
A3-П3	Низьколіквідних активів	+1907	+2156	+5362
	Разом	_ <u>+1914</u>	+2275	+5360

Отже, аналіз ліквідності балансу показав, що протягом досліджуваних років баланс СТОВ «Дніпро Н» має ознаки ліквідності.

Показники ліквідності і платоспроможності застосовуються для оцінки спроможності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання.

Показники ліквідності та платоспроможності можна узагальнити у дві групи: основні та допоміжні показники. Для розрахунку показників використовуються дані «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» підприємств.

Основні показники включають коефіцієнт загальної ліквідності (покриття); коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності). Порядок їх розрахунку представимо далі.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховують як відношення суми грошових коштів та фінансових інвестицій (рядок 1160 + 1165) до суми

поточних зобов'язань та забезпечень (рядок 1695). Нормативне значення показника $\geq 0,2$.

Коефіцієнт швидкої ліквідності - це відношення суми грошових коштів, фінансових інвестицій, поточної дебіторської заборгованості (рядки 1125 по 1190, включаючи додаткові рядки 1115, 1120, 1140, 1145, 1180) до суми поточних зобов'язань та забезпечень (рядок 1695). Нормативне значення показника $\geq 0,7$.

Коефіцієнт загальної ліквідності трактують як відношення вартості оборотних активів (рядок 1195) до суми поточних зобов'язань та забезпечень (рядок 1695). Нормативне значення показника $\geq 1,0$.

Показники оцінки ліквідності та платоспроможності СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр. проаналізовано у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Показники оцінки ліквідності та платоспроможності
СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр.

Показники	Нормативне значення	Роки			Відхилення (+;-) 2019 р. до 2017 р.
		2017	2018	2019	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$>0,2$	1,034	28,415	0,467	-0,568
Проміжний коефіцієнт покриття	$>0,7$	3,483	30,146	0,467	-3,016
Загальний коефіцієнт покриття	$>1,5$	661,034	555,878	1787,833	+1126,799
Коефіцієнт платоспроможності	$\geq 0,1$	1,034	28,415	0,467	-0,568
Коефіцієнт критичної ліквідності	$\geq 0,8$	334,310	290,659	1352,433	+1018,123

Коефіцієнт платоспроможності у 2018 році вище нормативного на 0,367 пункти, а коефіцієнт критичної ліквідності протягом досліджуваних років є значно вище нормативу.

2.2. Облікова політика та організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Сьогодні Україна має можливість використовувати низку підходів до організації та ведення бухгалтерського обліку, з одного боку це дає свободу компаніям, а з іншого боку кожна компанія повинна створити власну облікову політику. Можливість вибору конкретних методів, таких як бухгалтерські вартості, розрахунки, склад та процедури, формати бухгалтерського обліку - все це, як правило, включає ступінь свободи, доступної в компанії для формування облікової політики. Нормативне визначення терміну «облікова політика» наведене в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», де зазначено, що облікова політика – це принципи, методи та процедури, які компанії використовують для підготовки та подання фінансової звітності [51].

Основне призначення облікової політики - забезпечення достовірної інформації про активи та фінансовий стан підприємства та результати його діяльності. Це необхідно для того, щоб усі користувачі фінансових звітів прийняли правильне рішення.

Отже, корпоративний облік починається з формулювання облікової політики. Ретельне мислення визначає ефективність бухгалтерського обліку в компанії. Крім того, облікова політика повинна забезпечувати максимальну ефективність бухгалтерського обліку як сукупність принципів, процедур та методів бухгалтерського обліку. В частині обліку біологічних активів та сільськогосподарської продукції, витрат виробництва рекомендовано керуватися окремим розділом, який представлено у додатку А.

Облік витрат, включаючи виробничі витрати, відіграє важливу роль у підтримці інформації для корпоративного управління. Сума витрат, що впливає на виробничі витрати, розмір загального доходу компанії, а отже, суми податків, сплачених за бюджет компанії, прибутковість та самовизначення, а

також на посилення конкурентоспроможності. Бухгалтерський облік та управління витратами є важливою частиною системи бухгалтерського обліку компанії, оскільки управління витратами є важливою функцією економічних механізмів кожної компанії.

Через дивовижність технічного процесу неможливо завершити виробництво всієї продукції. Виробництво розпочалось у звіті і навіть у попередній період. Кожен компонент корпоративної облікової політики включає суміжні об'єкти з альтернативними елементами (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Складові аспекти облікової політики щодо витрат

Складові аспекти облікової політики	Необхідні елементи
1. Організаційний	Визначте порядок, в якому регулюються члени бухгалтерії. Список людей відповідає за їх ведення обліку витрат на виробництво та роботу. Місце витрат та сфера відповідальності. Комерційна таємниця та процедури захисту. Система внутрішнього контролю тощо
2. Методичний	Визначає складові виробничих витрат (за ПСБО 16 «Витрати»): Структура обчислювальних елементів; Порядок розрахунку виробничих витрат. Перелік різних та постійних накладних витрат. Як оцінити безкоштовний запас. Основа розподілу основних виробничих витрат є непрямою
3. Технічний	Рахунки плану роботи з точки зору місця витрат. Основний формат документа для розрахунку виробничих витрат. Реєстрація синтетичного аналізу та бухгалтерського обліку; графік документообігу. Конфігурація, процедура, термін подання внутрішніх звітів. Процедура створення поточного каталогу. тощо

Для узагальнення думок різних науковців з цього питання, з акцентом на елементах обліку витрат, слід зазначити, що кожен автор має свою думку щодо цього питання.

Одним із факторів, про який часто думають дослідники, є спосіб розподілу накладних витрат. Виходячи з того, що вибір критеріїв розподілу накладних витрат залежить від виду виробництва, характеру галузі, матеріалів та трудомісткості тощо. Кожна компанія аналізує всі варіанти, які можна вибрати, і обирає найкращий спосіб. Однак це повинно визначатися в порядку облікової політики. ..

Що стосується повторюваності при розгляді елементів облікової політики, то другим є метод обліку виробничих витрат.

Отже, облікова політика щодо витрат на сільськогосподарське виробництво є вирішальною для функціонування ефективної бухгалтерської організації. Інформація про витрати на виробництво врожаю необхідна для затвердження адекватних управлінських рішень, визначення фінансових результатів та визначення ефективності організаційних заходів щодо функціонування та вдосконалення виробництва.

2.3. Організація документального забезпечення бухгалтерського обліку витрат виробництва та виходу

Послідовні господарські операції, які здійснюються у процесі виробництва рослинницької продукції, повинні бути зафіксовані у первинних документах для подальшого формування реєстрів аналітичного та синтетичного обліку. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає, що саме первинні документи, складені за результатами здійснення господарських операцій є підставою для ведення бухгалтерського обліку [15].

Документом називається письмове підтвердження виконання тієї чи іншої операції. Документ складається відразу після її здійснення, в ньому вказуються назва, сутність, кількісні та якісні показники.

Документи являються єдиним підґрунтям для бухгалтерських записів і важливим засобом контролю за зберіганням майна підприємства. Вони слугують доказом надходження та витрачання матеріальних цінностей. Практично ні одна із записів неможлива без бухгалтерських документів. Вони підтверджують достовірність та правдивість записаних в обліку операцій.

Бухгалтерські документи мають велике практичне значення у

оперативно-господарській роботі підприємств. Так, наприклад, по документах раніше отримання бухгалтерських облікових даних можна аналізувати і контролювати використання техніки, матеріальних і грошових засобів, трудових ресурсів тощо, приймати міри для усунення допущених помилок.

Велике значення документи мають і у фінансовій роботі підприємств. З їх допомогою здійснюють контроль за платіжною дисципліною, виконанням фінансових зобов'язань перед бюджетом і т.д [49].

Перед бухгалтерським обліком рослинництва поставлені конкретні завдання:

1. Правильно та економічно обґрунтовано відображати завтрати праці, матеріальних цінностей (насіння, добрива, пальне); послуг допоміжних виробництв та інших витрат, які відносяться до цієї галузі, до окремих культур та їх груп.

2. Своєчасно і повно обліковувати всю продукцію, яка отримана від збирання урожаю.

3. Надавати обґрунтовані відомості, необхідні для розрахунку собівартості центнера отриманої продукції та одиниці виконаних робіт.

4. Чітко виділяти витрати незавершеного виробництва, які відносяться до продукції, отриманої в майбутньому звітному періоді [51].

Бухгалтерський облік у рослинництві разом з тим повинен бути простим і містити тільки ті показники, які можуть бути використані з метою аналізу і контролю господарської діяльності.

Для виконання цих завдань необхідно чітко фіксувати в установлених документах всі трудові процеси, які здійснюються у рослинництві, своєчасно і точно відображати в них всі затрати по конкретних культурах чи по їх групах, тобто по уставленим об'єктам калькуляції продукції.

Групування об'єктів обліку витрат з метою організації аналітичного обліку в рослинництві наведено на рис. 2.1:

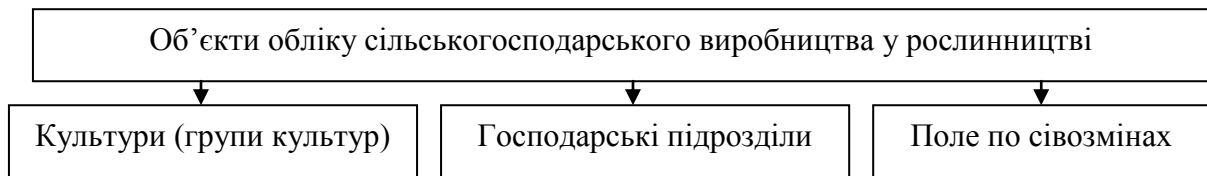

Рис. 2.1. Групування об'єктів обліку витрат з метою організації аналітичного обліку у рослинництві

Під час збору врожаю потрібно переконатися, що:

- своєчасний підбір вагарів і матеріально-предметних менеджерів для підтримки виробництва технологічної культури.
- закріпити обов'язки за працівниками по створенню документів для отримання урожаю в галузі та вказати кінцевий термін подання.
- обов'язкове зважування продукції технічних культур при її надходженні на склади і інші місця постійного і тимчасового зберігання та реалізації і іншому вибутті.
- застосовувати документи про продаж технічних культур та вибуття продукції технічних культур, за умови зазначення даних про кількість фактично випущеної продукції.
- систематичне здійснення контролю для визначення кількості та якості доставки технічних культур [56].

СТОВ «Дніпро Н» з технічних культур вирощує соняшник, сою та ріпак. Первинний облік виробництва продукції технічних культур охарактеризуємо поетапно: документування витрат на виробництво, оприбуткування продукції з поля та перевезення до місця зберігання.

Записи про понесені витрати на виробництво продукції соняшнику здійснюються на підставі первинних бухгалтерських документів, які можна орієнтовно по групувати (рис. 2.2).

Основні витрати на виробництво технічних культур включають витрати на оплату праці, внески на соціальне страхування, насіння та рослинні

матеріали, добрива, засоби захисту рослин, власні роботи та послуги, роботи та послуги третіх осіб та основні фонди. включаючи амортизаційні відрахування та витрати на утримання.

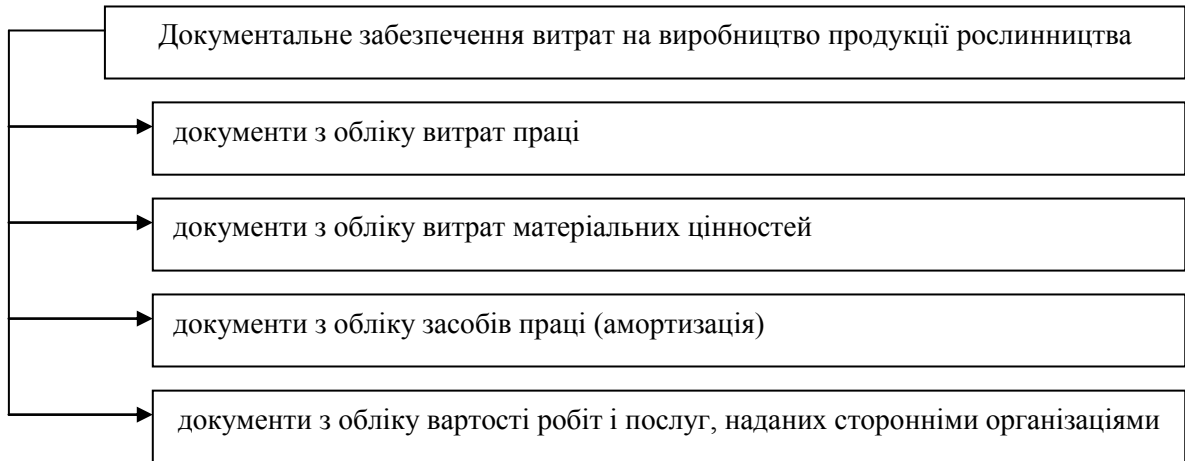

Рис. 2.2. Документальне забезпечення витрат на виробництво продукції технічних культур

Основні засоби, непродуктивні витрати, загальновиробничі витрати. Залежно від понесених витрат на виробництво продукції технічних культур, первинні документи, які посвідчують їх факт, узагальнено у додатку Б.

Для наочності зобразимо схематично порядок складання путівки на вивезення зерна соняшнику з поля (рис. 2.3).

До кінця дня у комбайнера, шофера і працівника складу буде однакова кількість путівок, яка дорівнює кількості вивантажень зерна із бункера комбайна.

Список, щоб відправити насіння та інші продукти з поля. Через одну добу (під час першого завантаження вантажу) кожна машина об'єднала реєстр у чотирьох примірниках. Перший примірник реєстру все ще знаходиться у спільному документі, а другий та третій примірники передаються водієві автомобіля чи іншого транспортного засобу. Потім водій зберігає копію реєстраційного номера два, а номери три та чотири видаються поточному керівнику чи власнику [59].

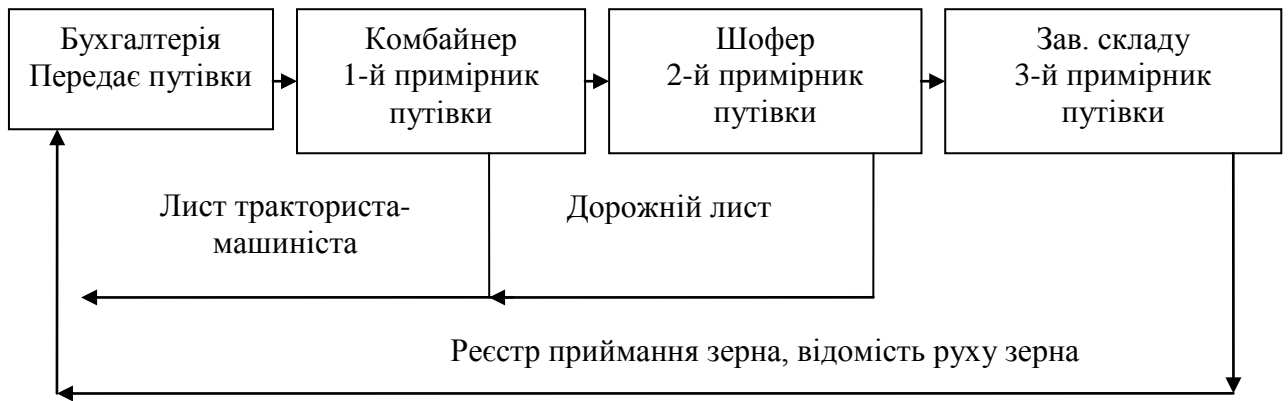

Рис. 2.3. Порядок складання путівки на вивезення зерна соняшнику з поля

Під час цієї зміни він може зібрати ще кілька примірників реєстру, залежно від сукупної кількості транспорту зерна. Одержувач водія пшениці (тракторист) також може накопичувати кілька копій реєстрів за кожну зміну, залежно від обсягу врожаю, який бере участь, та кількості водіїв, які виробляють пшеницю врожаю.

Для СТОВ «Дніпро Н» характерним є використання талонів шофера та талонів комбайнера. Для опису отриманої продукції використовуються спеціальні купони та реєстрації. Картка водія та спільна картка використовуються для реєстрації відвантаження зерна з місця з'єднання до меблів або інших місць зберігання. Купони повинні бути різного кольору. Це полегшує облік, а також полегшує ведення бухгалтерського обліку. Кожен купон розроблений з одним бункером для зерна, надісланим у поєднанні. Тому купони з реквізитами бухгалтера та підписами в бухгалтерії будуть перелічені за видами в опублікованому журналі обліку купонів.

Потім залишається поєднувати урожай з водієм машини, що збирається. Кожна комбінація відправляє повноцінний бункер для зерна, комбінація поєднує один комбінований талон водію.

Одночасно водій дає комбайнеру один талон водія.

Під час тимчасового або постійного зберігання насіння зважують, а потім водій пересилає поточному менеджеру купонів або магазину, отримані від

спільного та реєстрації отримання зерна від водія як одного. Зберігається в копії та зберігається назавжди у драйвера.

Комбіновані талони на збір врожаю та талони водіїв будуть надані діючим керівникам наприкінці робочого дня разом із виписками про рух пшениці та інших продуктів, із закритим обліком надходжень пшениці відповідно до щомісячної ваги та щомісячних рахунків-фактур бухгалтерії. Це буде передано до.

Після зважування транспортного засобу із зерном соняшнику завідувач току записує номери талонів комбайнерів, прийнятих від водія, прізвище водія, який доставив зерно, номер транспортного засобу та інші дані в Реєстр приймання зерна вагарем, що також ведеться в одному примірнику.

Рух документів згідно з талонною формою обліку відбувається таким чином (рис. 2.4).

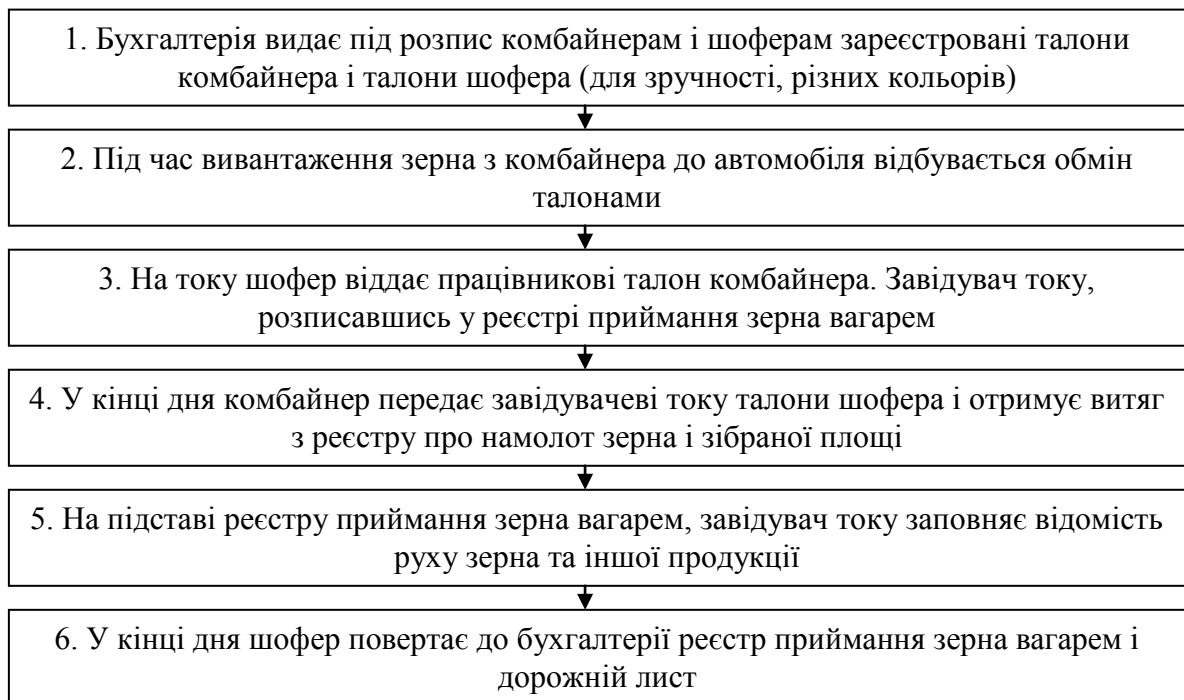

Рис. 2.4. Рух документів згідно з талонною формою обліку

Зерна соняшнику, отримані із комбінованих сосків, часто вимагають додаткового висушування. Роботи, пов'язані з очищенням зерна, проводились

згідно із Законом про сортування та сушіння рослинництва, який був виготовлений сільськогосподарськими вченими по одному примірнику на партію продукції. Підписано нинішніми керівниками, бригадиром, важкоатлетом та сільським господарством. Цей акт є основою для застосування очищених зерен рослин та сортів, а також відходів під час амортизації використаних та непридатних відходів та втрат внаслідок сухого зерна.

Для внутрішньогосподарської передачі насіння соняшнику, відходів і т.д. використовується накладна внутрішньогосподарського призначення [61].

Для оформлення відпуску продукції соняшнику заготівельним, переробним та іншим підприємствам застосовують перш за все договір поставки і спеціальну форму товарно-транспортної накладної (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Види товаро – транспортних накладних для документального оформлення реалізації продукції соняшнику

Номер форми документа	Назва документа	Характеристика
Форма №1 – с.г. (зерно, насіння олійних культур і трав)	Товарно – транспортна накладна на відправку – прийняття сільськогосподарської продукції	виписують в 4 примірниках, а при його перевезенні транспортом зі сторони — в 5. При цьому 1 примірник ТТН залишається в господарстві з підписом водія, три наступних вручаються водію. Третій повертається з поміткою про приймання вантажу, четвертий залишається у водія як підстава для заповнення Дорожнього листа вантажного автомобіля. При транспортуванні продукції транспортом зі сторони четвертий і п'ятий примірники залишаються у водія. У ТТН зазначають гаражний номер автомобіля; автопідприємство; товаровідправник; вантажоодержувач і платник; назва; сорт і клас; масу (брутто, тара, нетто); ціну, суму.

В бухгалтерському обліку вартість дипертанггунгджавабаке пшениці розраховується на основі початкової ціни планової бухгалтерії, розробленої компанією в перші роки звітності, оцінки та вилучення пшениці як варіант, визначаються сільськогосподарськими підприємствами за замовленням облікової політики. Це залежить від методу оцінки.

Важливим засобом контролю за збереженням товарно-матеріальних

цінностей і коштів є інвентаризація. Інвентаризація продукції сільськогосподарського виробництва проводиться у терміни, передбачені календарним планом інвентаризаційної роботи на поточний рік, який затверджується керівником (правлінням) підприємства. Запас кормів, насіння, мінеральних та органічних добрив, гербіцидів, пестицидів та засобів захисту рослин не рідше двох разів на рік (спочатку 1 липня, двічі 1 грудня); сільськогосподарська продукція (корми), насіння, шкіряна та вовняна сировина, готова продукція, промисловість та інші промислові та сільськогосподарські продукти) принаймні раз на рік, але до 1 жовтня року звітування (як правило, на 1 грудня).

Інвентаризація проводиться за місцями зберігання матеріальних цінностей і за окремими матеріально відповідальними особами. Під час проведення інвентаризації продукції сільськогосподарського призначення, що знаходяться на складах, її необхідно підготувати шляхом сортування, розкладання, групування за сортами, видами, групами. Такою підготовкою зазвичай займаються матеріально відповідальні особи під час проведення планової інвентаризації [65].

Менеджери компанії погоджено графік інвентаризації планується за участю обов'язкового фінансового менеджера. Крім того, інвентаризаційний комітет створюється за обов'язкової участі головного бухгалтера. Неймовірна інвентаризація проводиться, коли відбувається зміна критичної відповідальності або несподівана подія. Мета - перевірити дані про бухгалтерський облік наявності реальних зерен. Наявність фактичного насіння перевіряли при зберіганні, визначаючи масу, побічні виміри та об'єм та масу із змінами показників якості на основі лабораторних випробувань.

Виявлені недоліки або надлишки оформляються результатами інвентаризації. У той же час, коли зафіксовано надлишок та виявлено дефіцит пшениці, причина стає зрозумілою. Слабкість, що перевищує стандартну крадіжку, збитки та втрати, зібрані з них, є неправильними. При виявленні

загальних втрат буде визначено величину природних втрат пшениці. Це обчислюється відповідно до чинних норм втрат натуральної пшениці, продуктів переробки, насіння трави, трав'яного корму, штучного сушіння та олійного насіння, що зберігаються на підприємстві [64].

Подальші вдосконалення обліку зерна соняшнику мають бути зроблені з метою покращення аналітичних властивостей, посилення контрольних функцій та використання новітніх інформаційних технологій для забезпечення ефективності та точності інформації про стан та використання матеріальних цінностей. дотримуватися.

2.4. Організація синтетичного та аналітичного обліку виробництва технічних культур

Облік витрат на вирощування продукції технічних культур у СТОВ «Дніпро Н» здійснюється на субрахунку 231 «Виробництво продукції рослинництва» в розрізі аналітичних рахунків.

Рахунок балансовий, активний, операційний, калькуляційний. За дебетом обліковують витрати, а за кредитом отриману від урожаю основну продукцію, яку оцінюють за справедливою собівартістю, побічну продукцію за нормативно-розрахунковими витратами рослинництва (витрати на збирання, транспортування, скиртування та інші роботи). За кредитом субрахунку 231 «Рослинництво» обліковують сільськогосподарську продукцію рослинництва (зерно, насіння тощо) за їх справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу в кореспонденції з дебетом рахунків: 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» – на вартість оприбуткованої побічної продукції; 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» – на вартість готової продукції, призначеної для реалізації та на вартість насіння, одержаного від врожаю. Пропоновану схему закриття рахунку 231 «Рослинництво»

представлено на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Пропонована схема закриття субрахунку 231 «Рослинництво»

Наприкінці року на суму перевищення справедливої вартості від первісного визнання сільськогосподарської продукції (кредит рахунка 231 «Рослинництво») над фактичними витратами рослинництва (дебет рахунка 231 «Рослинництво») дебетують субрахунок 231 «Рослинництво» і кредитують субрахунок 710 «Дохід від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю». Якщо витрати з виробництва сільськогосподарської продукції перевищують суму фактичних доходів від первісного визнання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів, то на суму перевищення дебетують субрахунок 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» і кредитують субрахунок 231 «Рослинництво» [49].

Загальна схема обліку витрат та виходу продукції соняшнику в наведено на рис. 2.6.

Облік витрат і виходу продукції технічних культур ведуть на субрахунок 1 рахунку 23 «Виробництво»:

- 2311 «Соняшник»;
- 2312 «Соя»;
- 2313 «Ріпак озимий»;
- 2314 «Цукрові буряки».

По дебету ведуть облік витрат по підготовці площі до посіву, витрачання насіння, добрив і інших витрат, необхідних при посіві і вирощуванні сільськогосподарських культур. По кредиту записується отримана від урожаю продукція – основна і побічна в оцінці за плановою собівартістю .

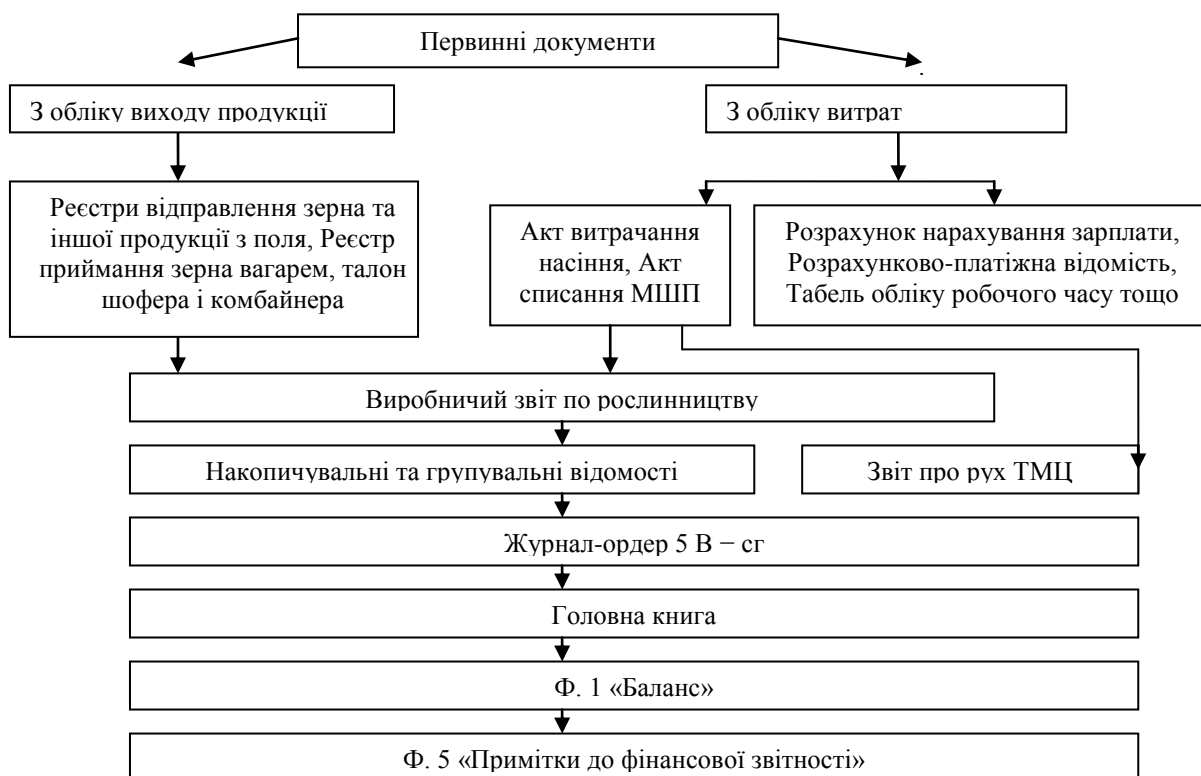

Рис. 2.6. Схема організації обліку витрат та виходу продукції технічних культур

Протягом року накопичується витрати по дебету і отримана продукція по кредиту.

В кінці року на підставі записів на аналітичних рахунках обчислюється фактична собівартість. При цьому аналітичні рахунки, якими користувалися протягом року закриваються.

Аналітичні рахунки по субрахунку 231 «Рослинництво» у СТОВ «Дніпро Н» відкривають так:

1) На кожен сільськогосподарську культуру або групу культур під урожай поточного року: цукрові буряки, соняшник, соя, ріпак озимий.

2) В час весняних польових робіт нерідко виконуються польові роботи - боронування зябу, культивуація, внесення добрив, але чітко не визначено які культури будуть посіяні на цих площах. В такому випадку аналітичні рахунки відкривають по видах робіт.

Після закінчення весняної посівної компанії, коли стало ясно під які культури проводились ці польові роботи, затрати по їх проведенню розподіляються на культури пропорційно площі посіву і списуються.

Витрати на виробництво сільськогосподарської продукції по кожній культурі в планах і в системі обліку групуються за статтями, які СТОВ «Дніпро Н» визначає самостійно на основні рекомендації визначених Міністерством аграрної політики України в Методичних рекомендаціях з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт і послуг) сільськогосподарських підприємств.

В Методичних рекомендаціях дано такий примірний перелік статтів витрат у рослинництві.

До статті «Витрати на оплату праці» включаються суми нарахованої основної і додаткової оплати праці працівників, безпосередньо зайнятих в технологічному процесі виробництва, в тому числі трактористів-машиністів.

На статті «Відрахування на соціальні заходи» відносять суми відрахувань єдиного соціального внеску – 22 %.

Важливими статтями витрат є складові матеріальних витрат, їх структура у складі виробничої собівартості є найбільшою. Для забезпечення процесу вирощування технічних культур матеріали сільськогосподарського призначення в основному купуються.

До статті «Насіння та посадковий матеріал» відображають вартість насіння та посадкового матеріалу власного виробництва і придбаного, які використані для посіву сільськогосподарських культур. Витрачене насіння оцінюється за вартістю придбання, власне – за плановою собівартістю, яка в кінці року коригується до рівня фактичної собівартості. Витрати на підготовку

насіння до посіву (сортування, протруювання), перевезення до місця посіву не включають у вартість насіння, а відносяться на виробництво за відповідними статтями витрат.

До статті «Добрива» включає вартість органічних, мінеральних та бактеріальних добрив та мікроелементів, розміщених на цих культурних ґрунтах. Вартість підготовки, завантаження та внесення добрив у ґрунт вираховується із супутнього врожаю, але не включається в цю статтю.

До статті «Засоби захисту рослин» включає витрати на пестициди, гербіциди, дефоліан та інші хімічні та біологічні агенти для боротьби з бур'янами, шкідниками та хворобами сільськогосподарських рослин.

На статтю «Роботи і послуги» записують вартість робочої сили та послуг власним підрозділом підтримки та вартість виробничих послуг, що надаються третіми сторонами. Ця стаття охоплює витрати на приватні та орендовані машини, трактори та автомобільні послуги. Витрати розподіляються на урожай окремих галузей, таких як тонни-кілометри, гектари традиційних стандартів тощо. Виходячи з кількості робочої сили при перевезенні цих вантажів [50].

До складу статті «Витрати на ремонт необоротних активів» включаються:

а) Запасні частини та ремонт, будівельні та інші предмети, що використовуються для ремонту основних фондів, включаючи заробітну плату працюючих працівників, паливо та мастильні матеріали, що використовуються для поломки техніки після ремонту та ремонту матеріальних витрат.

б) Витрати на обслуговування сторонніх організацій та ексклюзивні майстерні з технічного обслуговування для ремонту нинішніх тракторів, сільськогосподарських машин та обладнання.

в) Витрати на ремонт теплиць та плівки Notb, а також витрати на ремонт та заміну вантажівок та гумових шин для тракторів та сільськогосподарської техніки, а також вартість плівки, яка використовується для ремонту теплиць та парників.

На статтю «Інші витрати на утримання необоротних активів»

включаються суми, використані для їх утримання на виробництві. До складу цих витрат відносяться:

а) вартість пального і мастильних матеріалів на переїзд тракторів, комбайнів і інших самохідних машин на другу ділянку роботи;

б) витрати на оплату праці персоналу, який обслуговує необоротні активи – механіків, сторожів місць зберігання техніки;

в) амортизаційних відрахувань, які прямо не відносяться на певні об'єкти обліку витрат;

г) витрати на утримання меліоративних споруд підприємств, витрати на зрошення, якщо вони не можуть бути віднесені на певні культури:

д) витрати по догляду за полезахисними лісовими смугами включаються за мінусом вартості одержаних з цих смуг дров, лісоматеріалів, плодів (за цінами їх можливої реалізації). Ці витрати відносяться на багаторічні насадження та посіяні культури пропорційно площам, до яких прилягають полезахисні смуги.

На статтю «Інші витрати» записуються витрати, що безпосередньо пов'язані з виробництвом певного виду продукції і не включені до вищеназваних статтів:

а) вартість спецодягу і спецвзуття;

б) платежі по страхуванню урожаю сільськогосподарських культур, а також окремих категорій працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою для життя і здоров'я;

в) інші витрати.

У статті «Загальновиробничі витрати» відображаються Відображено бригадні та накладні витрати. Витрати бригад включають витрати на персонал для адміністративних працівників, оренду житла для основних фондів, депресію та витрати на ремонт. Витрати на охорону праці та безпеку; витрати на транспортування працівників на робоче місце. Підтримувати польові умови; інші витрати, пов'язані з контролем та підтримкою виробництва.

Базою розподілу є показник (грошовий або фізичний), а норматив (розподіл) накладних витрат встановлюється для кожної одиниці. Основою розподілу загально-виробничих витрат в досліджуваних компаніях є пряма вартість матеріалів, за винятком вартості насіння та рослинних матеріалів.

Загально-виробничі витрати, які знаходяться у межах нормативів вважаються розподіленими та списуються в дебет рахунка 23 «Виробництво». Розглянемо умовні приклади розподілу загально-виробничих витрат [40].

Приклад 1. Загально-виробничі витрати в рослинництві за жовтень та листопад склали 25697,32 грн., прямі витрати – 173786,14 грн., у тому числі вартість насіння – 35000 грн. Розрахуємо суму загально-виробничих витрат за грудень поточного року. Для того щоб знайти загальну суму загально-виробничих витрат, треба до суми цих витрат за жовтень та листопад додати загально-виробничі витрати за грудень: 25697,32 грн. + 2375,43 грн. = 28072,75 грн.

Далі визначаємо об'єкти витрат та базу розподілу витрат і розподілимо на цю базу загально-виробничі витрати. Спочатку потрібно розрахувати коефіцієнт розподілу. Для цього загальну суму загально-виробничих витрат поділимо на загальну суму витрат у рослинництві за мінусом вартості насіння: 28072,75 грн. / (173786,14 грн. – 35000 грн.) = 0,20.

Таблиця 2.16

Відомість розподілу загально-виробничих витрат у рослинництві за IV квартал
(приклад)

Об'єкт обліку витрат	Сума прямих витрат, грн.		Сума прямих витрат (без вартості насіння), грн.	Загально-виробничі витрати, грн.	Кореспонденція рахунків	
	усього	у т. ч. вартість насіння			Дт	Кт
Озима пшениця	31455,29	6300	25155,29	5031,06	231	911
Кукурудза на зерно	83938,71	16900	67038,71	13407,74		
Ярий ячмінь	19116,47	3900	15216,47	3043,29		
Соняшник	31976,65	6400	25576,65	5115,33		
Соя	7299,02	1500	5799,02	1159,80		
Усього	173786,14	35000	138786,14	27757,22		

Побічна продукція технічних культур (цукрових буряків – гичка, соняшник – соняшничиння та кошики, соя та ріпак - бадилля) при оприбуткуванні оцінюються виходячи з розрахунково-нормативних витрат на збирання, транспортування, пресування, скиртування та інші роботи, пов'язані із заготівлею побічної продукції. При калькулюванні собівартості продукції переоцінка побічної продукції не проводиться.

Господарські операції по обліку витрат при вирощуванні технічних культур:

1) Нараховується заробітна плата трактористам-машиністам за виконання польових робіт на вирощуванні технічних культур в сумі 16200 грн., крім того відрахування на соціальні заходи – 5994 грн: дебет рахунку 231 – 22194 грн., кредит рахунку 661 – 16200 грн., кредит рахунку 65 – 5994 грн.

2) Списуються витрачені на посів технічних культур насіння і садивний матеріал на суму 21600 грн: дебет рахунку 231, кредит рахунку 208 – 21600 грн.

3) Витрачені мінеральні добрива на підживлення технічних культур на суму 4312 грн: дебет рахунку 231, кредит рахунку 208 – 4312 грн.

4) Списується гній вивезений в поле під посіви технічних культур: на 4600 грн. з ферми ВРХ, на 7150 грн. з гноєсховища: дебет рахунку 231 – 11750 грн., кредит рахунку 232 – 4600 грн., кредит рахунку 208 – 7150 грн.

5) Списуються витрачені для обпилювання, обприскування посівів технічних культур пестициди і інші хімічні засоби на суму 1427 грн.: дебет рахунку 231, кредит рахунку 208 – 1427 грн.

6) Автотранспортом господарства виконано перевезення насіння і добрив для висівання по посівах технічних культур на суму 312 грн.: дебет рахунку 231, кредит рахунку 234 – 312 грн.

7) При обробітку ґрунту під посіви технічних культур виконувались роботи іншими підприємствами на суму 14600 грн., крім того ПДВ – 2920 грн., всього 17520 грн.: дебет рахунку 231 – 14600 грн., дебет рахунку 641 – 2920 грн., кредит рахунку 631 – 17520 грн.

8) При роботі тракторів на підготовці ґрунту і посіві технічних культур витрачено пальне і мастило на суму 1960 грн: дебет рахунку 231, кредит рахунку 203 – 1960 грн.

9) Списуються витрати на утримання машинно-тракторного парку, комбайнів, сівалок, землеобробних машин і інших необоротних активів в сумі 23210 грн.: дебет рахунку 231, кредит рахунку 91 – 23210 грн.

10) Списується доля загальновиробничих витрат в сумі 4640 грн: дебет рахунку 231, кредит рахунку 91 – 4640 грн.

11) При підготовці ґрунту під посів сільськогосподарських культур оранку і частково культивацію площ виконало інше підприємство, за що нараховується оплата в сумі 3116 грн., крім того ПДВ 623 грн., всього 3739 грн: дебет рахунку 231 – 3116 грн., дебет рахунку 641 – 623 грн., кредит рахунку 631 – 3739 грн.

Господарські операції по обліку отриманого урожаю технічних культур в оцінці за плановою собівартістю:

1) Оприбутковується продукція цукрових буряків отримане від комбайнів на суму 34200 грн.: дебет рахунку 901 Кредит рахунку 231 – 34200 грн. (оскільки буряки прямо з поля вивозяться на цукровий завод).

2) Оприбутковується продукція соняшнику отримане від комбайнів на суму 44200 грн.: дебет рахунку 27 Кредит рахунку 231 – 44200 грн.

3) Оприбутковується продукція сої отримане від комбайнів на суму 28200 грн.: дебет рахунку 27 Кредит рахунку 231 – 28200 грн.

4) Оприбутковується продукція ріпаку озимого отримане від комбайнів на суму 68200 грн.: дебет рахунку 27 Кредит рахунку 231 – 68200 грн.

Побічна продукція оприбутковуються на рахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», оскільки може бути використана як підстилка, біотопливо, корми і т.д.

Розглянемо порядок обліку витрат на виробництво продукції рослинництва та відображення в обліку оприбуткування продукції технічних

культур за П(С)БО 30 «Біологічні активи». Збільшення собівартості сільськогосподарської продукції та біологічних активів (вартість біологічної трансформації) поширюється на 23 субрахунки "Виробництво", що мають відношення до предмета, які можуть бути обліковані, як визначено в обліковій політиці. Це згодом визначить фінансові результати. При первісному визнанні сільськогосподарської продукції та біологічних активів їх оцінюють за справедливою вартістю і на суму оцінки роблять запис 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» К-т 23. Таким чином, у цьому випадку кредит на рахунок 23 відображає справедливу вартість активів, вартість активу встановлюється на балансі, а не планова вартість. На момент первісного визнання сільськогосподарської чи біологічної власності на рахунок 23 існувала різниця між дебетом та кредитом. Існує два можливих сценарії:

- К-т 23 > Д-т 23 (вартість, по якій актив оцінюється більша від витрат пов'язаних з його створенням на дату оцінки). В такому випадку на суму різниці визнається дохід від первісного визнання і робиться бухгалтерський запис Д-т 23 «Виробництво» К-т 7101 «Дохід від первісного визнання активів, які обліковуються за справедливою вартістю»;

- К-т 23 < Д-т 23 (вартість, по якій актив оцінюється менша від витрат пов'язаних з його створенням на дату оцінки). В цьому випадку виникають витрати від первісного визнання, які відносяться до складу інших витрат операційної діяльності. Робиться запис Д-т 9401 «Витрати від первісного визнання активів, які обліковуються за справедливою вартістю» К-т 23 «Виробництво».

Дохід від первісного визнання списується на фінансові результати – Д-т 7101 К-т 791, витрати від первісного визнання списують на фінансові результати – Д-т 791 К-т 9401. Нижче приведена загальна схема з обліку витрат і виходу продукції соняшнику (табл. 2.17).

При первісному визнанні як активу зерно оцінюють за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу (п. 12 П(С)БО 30).

Таблиця 2.17

Загальна схема з обліку витрат і оприбуткування продукції соняшнику

Рахунок 231.1 «Виробництво насіння соняшнику»			
Дебет рахунку		Кредит рахунку	
Кореспондуючий рахунок	Стаття (елемент витрат)	Кореспондуючий рахунок	Види продукції
661	Витрати на оплату праці	271.1	Оприбуткування зерна соняшнику за справедливою вартістю
65	Відрахування органам соціального страхування	208.1	Оприбуткування кошиків за нормативними витратами
208.2	Насіння, посадковий матеріал	...	Інша продукція
208.3	Засоби захисту рослин	...	
631	Роботи та послуги виконані сторонніми організаціями	...	
234	Роботи та послуги виконані власними допоміжними виробництвами	...	
131	Амортизація	...	
203, 207, 22, 661, 65 та ін.	Витрати на утримання основних засобів	...	
912	Загально виробничі витрати у рослинництві	...	
...	Інші витрати	...	
Разом витрат		Разом вихід продукції	
710	Дохід від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	940	Витрати від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю
Сальдо		Сальдо	

Справедливу вартість визначають за цінами активного ринку зерна – ринку, на якому діють покупці та продавці та інформація про ціни, які є загальнодоступними. Зерно, що надійшло з основного виробництва оцінюється за справедливою вартістю, яку встановлює спеціально утворена комісія на підставі акта визначення справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції.

Відповідно до П (С) БО 30, фінансовим результатом первісного визнання сільськогосподарських та біологічних активів є дохід та / або вартість первісного визнання. Вона визначається як різниця між справедливою вартістю сільськогосподарської продукції та / або додатковими придбаними біологічними активами та витратами, пов'язаними з цією продукцією та

біологічними активами.

2.5. Калькулювання собівартості продукції технічних культур

Обчислення фактичної собівартості продукції рослинництва це заключний етап облікової роботи за рік . Воно проводиться в кінці року після запису всіх господарських операцій і виведення кінцевого сальдо на 31 грудня по всіх синтетичних і аналітичних рахунках.

Розрахунки по визначенню собівартості продукції рослинництва роблять в такій послідовності.

1) Уточняється правильність запису господарських операцій на всіх рахунках бухгалтерського обліку протягом року і правильність визначеного сальдо на 31 грудня.

2) Уточнюються витрати поточного року в рослинницькій галузі під урожай наступного року.

3) Розраховується сума витрат і виходу продукції рослинництва на рахунку 231, нагромаджені протягом року.

4) Проводиться перевірка чи правильно списано на культури витрати минулого року : по оранці зябу, посіву озимих і внесенню добрив і т. д.

5) Розподіляються і списуються на культури в рослинництві і інші галузі господарства з рахунку 91 затрати на утримання машинно–тракторного парку.

6) На основі записів на окремому аналітичному рахунку на рахунку 91 обчислюється фактична собівартість одного тонно-кілометра транспортних робіт тракторів. Після цього оцінка цих транспортних робіт коригується до рівня фактичної собівартості.

7) Розподіляються і списуються на культури в рослинництві з рахунку 91 затрати на утримання комбайнів.

8) Розподіляються і списуються з рахунку 91 витрати на утримання

сівалок на культури і групи культур в рослинництві.

9) Розподіляються і списуються з рахунку 91 витрати на утримання землеобробних машин на культури і групи культур в рослинництві.

10) Розподіляються і списуються на культури витрати на зрошення і осушування земель.

11) Розподіляються і списуються з рахунку 91 на культури і групи культур загальнобригадні і загальновиробничі витрати в рослинництві.

12) Списуються з рахунку 232 витрати на утримання бджолосімей на культури в рослинництві, які використовували послуги бджіл.

13) Списуються з рахунку 231 затрати по частково або повністю загинувших посівах .

14) Обчислюється фактична собівартість однієї голови приплоду коней і собівартість одного коне-дня роботи живої тяглової сили, планова оцінка протягом року приплоду і коне-днів коригується до рівня фактичної собівартості.

15) Обчислюється фактична собівартість продукції рослинництва. Оцінка продукції за плановою собівартістю яка була використана протягом року, коригується до рівня фактичної собівартості [36].

Для визначення собівартості продукції необхідно визначити об'єкти (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Об'єкти планування та обліку виробничих витрат і визначення собівартості продукції технічних культур СТОВ «Дніпро Н»

Об'єкти планування та обліку виробничих витрат	Об'єкти калькулювання продукції	Одиниця калькулювання
Соняшник на зерно	Насіння	1 центнер
Буряки цукрові (фабричні)	Коренеплоди	1 центнер
Соя	Насіння	1 центнер
Ріпак озимий	Насіння	1 центнер

Вартість одного центнера кореня цукрових буряків визначається шляхом розділення загальної вартості збирання та збирання продуктів (без вартості

Хайфи за встановленою оцінкою ціни) від фізичної ваги готового насіння.

Собівартість 1 ц насіння соняшнику визначається шляхом поділу загальної вартості збирання та збирання продукції (за винятком вартості соняшників та кошиків у регульованій оцінці ціни) від фізичної ваги готового насіння.

2.6. Удосконалення організації обліку витрат та виходу продукції технічних культу через автоматизацію та відображення у звітності

Однією з основних ланок компанії є виробничий процес (робота, послуги), який вимагає певних витрат і тому може розглядатися в бухгалтерії. Для цього ми рекомендуємо використовувати бухгалтерський облік автоматично. Добре організований автоматизований облік витрат може полегшити швидкі управлінські рішення. Намагання отримати найкращі результати за найнижчою ціною часто призводить до економічної конкуренції для компаній за ціновим фактором. У той же час, в сучасному діловому середовищі вкрай важливо вдосконалити ефективні механізми управління витратами, включаючи якісні витрати.

Програмні продукти системи «1С: Підприємство» можуть бути адаптовані до будь-яких особливостей обліку на конкретному підприємстві.

Незалежно від того, що система «1С: Підприємство 8.2» не призначена для розрахунку фактичної собівартості для великих підприємств із складним методом обліку и розподілу витрат (для цієї мети використовують спеціалізовані рішення, наприклад, «1С: Управління виробничим підприємством»), система дозволяє організувати досить якісний облік і розподіл витрат для невеликих і середніх організацій.

Послідовність розрахунку собівартості готової продукції в системі «1С: Підприємство 8.2» представлено на рис. 2.7.

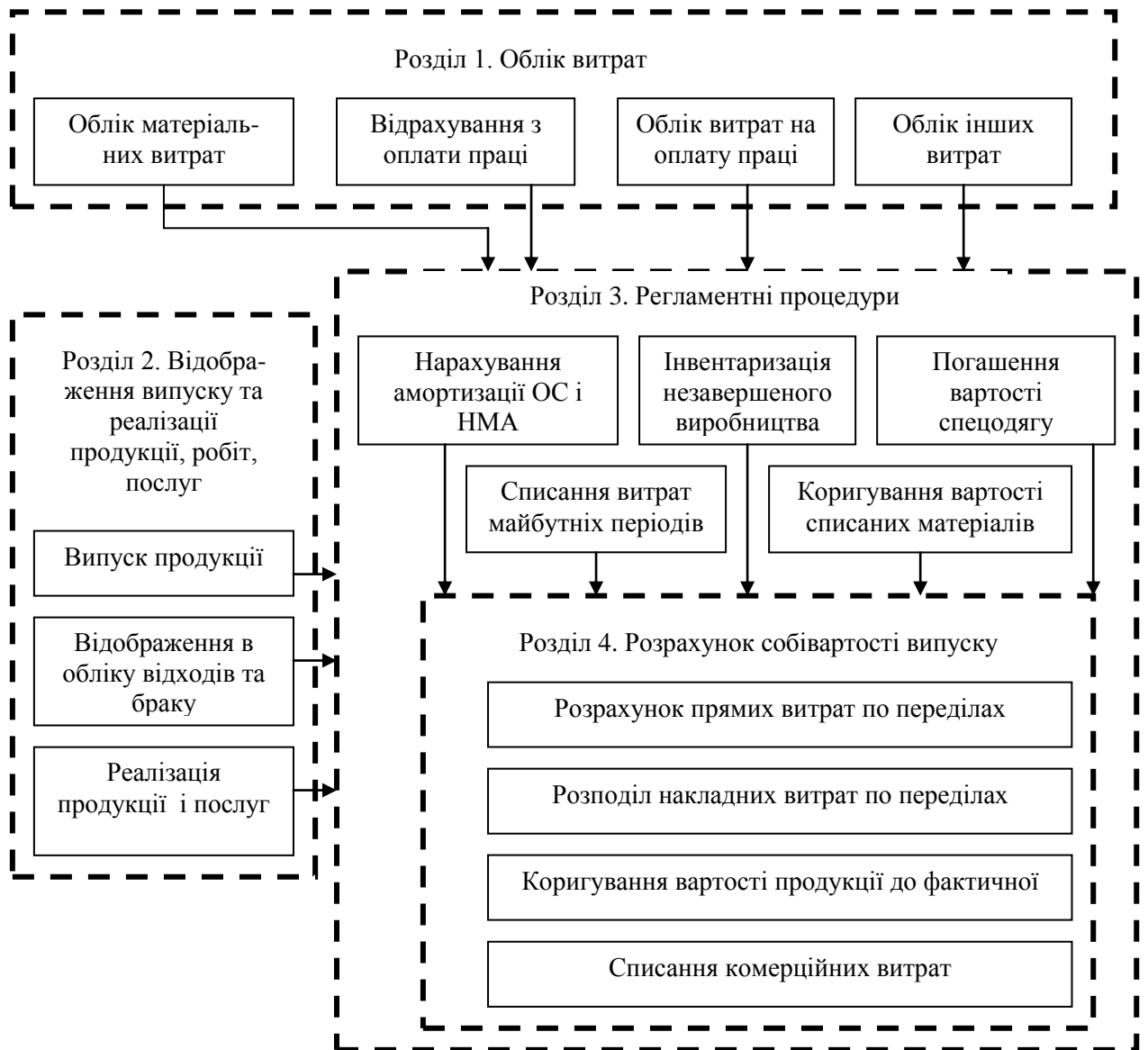

Рис. 2.7. Блок-схема по розрахунку фактичної собівартості продукції в «1С: Підприємство 8.2»

Основними довідниками, які містять інформацію щодо обліку витрат та виходу продукції є:

- «Статті витрат», витяг з якого представлено у додатку Д. Тут містить інформація про код витрат, найменування, ви затрат та їх характер;
- «Номенклатура», витяг з якого представлено у додатку Е, де представлено інформацію про код, артикул, назву, повне найменування, клас та тип позиції.

Облік виробничих витрат на протязі звітного періоду фіксується в «1С: Підприємство 8.2» наступними основними документами: «Акт про

використання засобів захисту рослин, мінеральних добрив» (додаток Ж); «Акт про використання насіння зернових культур, трав» (додаток З); «Накладна-вимога на відпуск матеріалів» (додаток К).

Розглянемо послідовність дій з обліку виробництва у програмі «1С:Бухгалтерія для України 8.2». (рис. 2.8).

Для фіксації домовленості з постачальником про придбання сировини використовується документ «Рахунок на оплату постачальника», який може бути також підставою для його оплати й отримання.

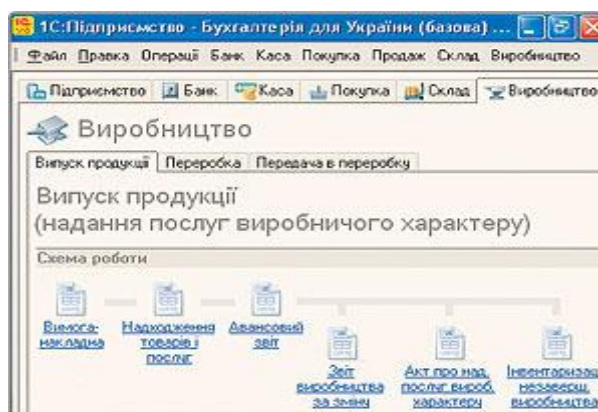

Рис. 2.8. Структура закладки «Виробництво»

Залежно від способу оплати на підставі цього документа можна виписати або «Видатковий касовий ордер» (плата готівкою), або «Платіжне доручення» (безготівкова оплата).

Отриману податкову накладну вносять до програми за допомогою документа «Реєстрація вхідного податкового документа», який буде підставою для його запису до реєстру податкових накладних [17].

Документ "Вимоги-накладні" використовується для реєстрації факту передачі матеріалу зі складу на виробництво. Вартість матеріалів, розміщених на лицьовій стороні документа, вираховується із собівартості продукції.

Ви також можете побачити різні типи витрат у цьому документі. Виробничі та загальновиробничі витрати, управління та маркетинг (вкладка Рахунок). В бухгалтерському обліку вони відповідають амортизації матеріальних витрат на відповідний рахунок.

При відображенні витрат на виробництво продукції, необхідно врахувати, що будуть задіяні, які працівники з почасовою формою оплати, так і з відрядною формою оплати праці.

Для розрахунку почасової системи оплати праці в використовують документ «Нарахування зарплати працівникам підприємства» («Розрахунок зарплати підприємства» → «Розрахунок зарплати» → «Документи по нарахуванню зарплати», натиснувши на кнопку створити документ і вибравши з переліку всіх документів необхідний документ) (рис. 2.9).

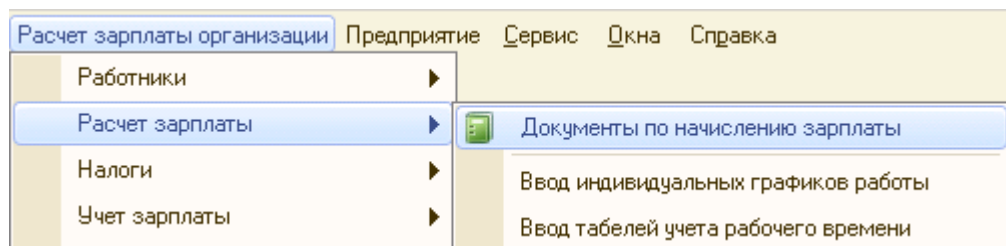

Рис. 2.9. Алгоритм формування документів по нарахуванню заробітної плати

Для розрахунку погодинного/поденного заробітку працівника потрібно:

- прийняти на роботу працівника на погодинну/поденну оплату праці, тобто назначити йому зумовлений вид розрахунку «Оклад по годинах»/«Оклад по дням», якому відповідає спосіб розрахунку «Погодинний заробіток»/«Поденний заробіток» («Кадровий облік підприємства» → «Кадровий облік» → «Прийом на роботу»);

- створити графік роботи для працівника для погодинної оплати праці/денної оплати праці («Підприємство» → «Графіки роботи»). Після створення графіка роботи для працівника на закладці «Працівники» документа «Прийому на роботу на підприємство» необхідно вказати потрібний графік роботи працівника;

- відобразити фактичну кількість відпрацьованого часу за допомогою документа «Табеля обліку робочого часу підприємства» («Кадровий облік підприємства» → «Введення табелів обліку робочого часу»);

- провести кінцевий розрахунок заробітної плати за допомогою документа

«Нарахування зарплати працівникам підприємства» [17].

Після розрахунку документа «Нарахування зарплати працівникам підприємства» необхідно провести документ натиснувши на кнопку «ОК».

Для розрахунку відрядного заробітку використовують документ «Відрядний наряд на виконані роботи» («Розрахунок зарплати підприємства» → «Розрахунок зарплати» → «Первинні документи» → «Відрядні наряди») (рис. 2.10).

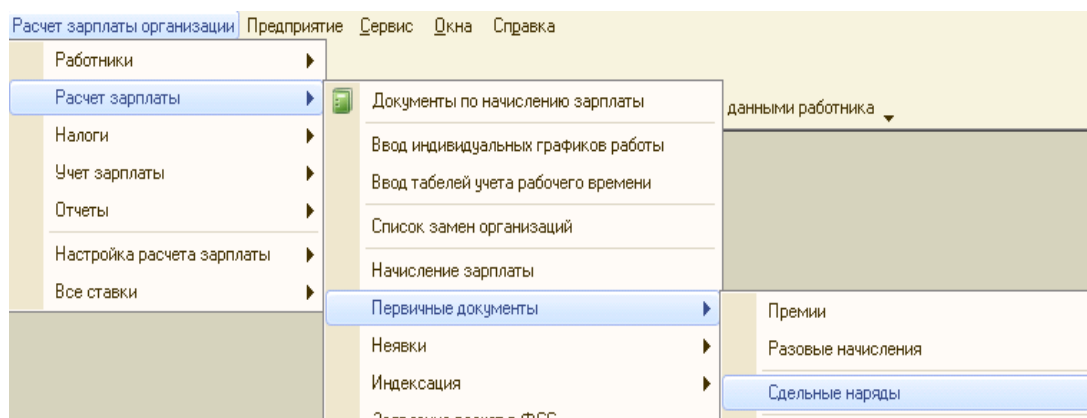

Рис. 2.10. Порядок розрахунку відрядного заробітку

Типова конфігурація «1С: Підприємство 8.2» дозволяє: розраховувати суми за виконані по нарядах об'єми робіт, використовуючи відрядні розцінки; - розподіляти загальні суми вартості робіт по наряду між вказаними працівниками.

Для зберігання відрядних розцінок за роботи використовують довідник «Технологічні операції» («Операції» → «Довідник» → «Технологічні операції»), який містить перелік всіх виробничих технологічних операцій, які виконуються на підприємстві. Дані про розцінку операції і про аналітику обліку витрат, що задаються в елементі цього довідника, використовуються для підстановки за замовчуванням в реквізити табличної частини документа «Відрядний наряд на виконані роботи». Норма часу є довідковим значенням і не використовується в розрахунках.

Для розрахунку регламентованого відрядного заробітку в «1С: Підприємство 8.2» потрібно:

- прийняти на роботу працівника як відрядника, тобто назначити йому зумовлений вид розрахунку «Оплата по виробничим нарядам», якому відповідає спосіб розрахунку «Відрядний заробіток» («Кадровий облік підприємства» → «Кадровий облік» → «Прийом на роботу»);
- в довідник «Технологічні операції» внести перелік виконуваних робіт і при необхідності їх розцінки;
- відобразити фактичне виконання робіт за допомогою документа «Відрядний наряд на виконані роботи»;
- провести кінцевий розрахунок заробітної плати за допомогою документа «Нарахування зарплати працівникам підприємства» (рис. 2.11).

№	К.	П...	Назначение Док.основание	Вид расчета	Показатели для расчета начисления	Период		Результат	Валютная сумма	Ва...
						Начало	Окончание			
1	☒	☒	Климчук Петро...	Оплата по производственным нарядам		01.01.2014	31.01.2014	7 800,00	7 800,00	грн

Рис. 2.11. Структура документа «Нарахування зарплати працівникам підприємства»

В документі «Відрядний наряд на виконані роботи» на закладці «Виконані роботи» вказується перелік і кількість виконаних операцій, а також аналітика обліку затрат по нарахуванню відрядного заробітку. На закладці «Виконавці» вказується список працівників, які виконували ці операції, і проводиться розподіл суми по наряду між виконавцями (кнопка «Розрахувати» [17]).

При цьому якщо в документі не вказано спеціального порядку розподілу, то сума розподіляється рівномірно по кількості працівників. Якщо вказаний порядок розподілу «Враховувати КТУ» чи «Враховувати відпрацьований час», то потрібне введення по кожному рядку коефіцієнта трудової участі працівника і кількість відпрацьованого часу. Якщо вказаний порядок розподілу «Враховувати тариф», то розподіл здійснюється пропорційно погодинній

тарифній ставці працівника. Погодинна тарифна ставка задається наказом про прийняття працівника при призначенні виду розрахунку зі способом розрахунку «Відрядний заробіток» («Оплата по виробничим нарядам») [17].

Результатом розрахунку по відрядному наряду є суми відрядного заробітку в розрізі працівників. Ця інформація використовується при кінцевому розрахунку заробітної плати за допомогою документа «Нарахування зарплати працівникам підприємства». В табличній частині «Нарахування» цього документа по кожному працівнику формується один рядок з видом розрахунку «Оплата по виробничим нарядам», сума по якому – це підсумок всіх відрядних нарядів працівника.

Важливим питанням є також нарахування амортизації (зносу) необоротних активів. Нарахування амортизації основних засобів виконується в документі «Закриття місяця». Щоб почати виконання обліку амортизації ОЗ, необхідно зайти в пункт меню «Операції», потім вибрати «Регламентовані операції» і «Закриття місяця» (рис. 2.12).

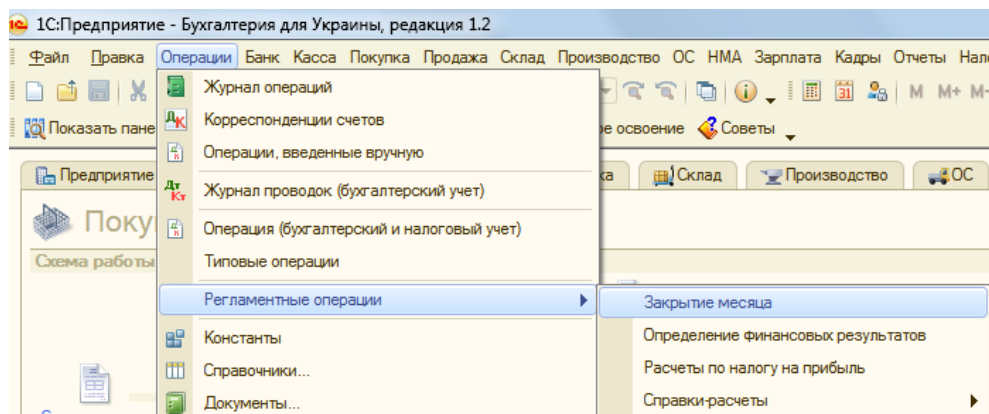

Рис. 2.12. Вікно документу «Закриття місяця»

Для обліку амортизації основних засобів необхідно додати новий документ. Вказуємо в ньому дату останнього дня місяця і вибираємо час доби (щоб документ був сформований в кінці дня, обираємо час 23:59:58; залишаємо ще одну секунду для документу «Визначення фінансових результатів»). Прибираємо всі параметри и виставляємо тільки ті, які стосуються обліку амортизації ОЗ і нематеріальних активів. Робимо активною всю групу

«Нарахування амортизації основних засобів» (рис. 2.13). Потім натискаємо кнопку «Ок». Продивитися проводки, які сформувалися при обліку амортизації основних засобів, можемо з допомогою кнопки «Дт - Кт» на панелі в документі «Закриття місяця» [17].

Виробничі підсумки випуску продукції щодня повинні вноситися до інформаційної бази документом «Звіт виробництва за зміну». У цьому документі реквізити склад, підрозділ організації, продукція/послуга є обов'язковими для заповнення та вибираються з відповідних довідників.

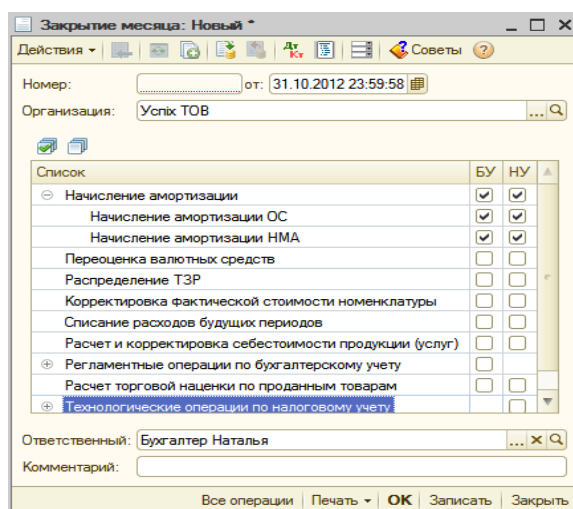

Рис. 2.13. Вікно документу «Нарахування амортизації»

У розділі таблиці документів специфікація вартості визначає норму витрати матеріалу для конкретного виробника продукції. Цей довідник необхідний для автоматичного розрахунку матеріалу при введенні інших документів «Умови-рахунок-фактура» на основі цього документа. Детальніше інформація заповнюється автоматично, коли ви вибираєте товар. Наприклад, необхідні «Вартість рахунку» – її вибираються з діаграми рахунків і автоматично вводяться при виборі продуктів залежно від типу відділу компанії.

Програма автоматично визначає споживання продукції, запланованої на заводі, і баланс роботи, що триває. Дані цього документа відображаються в записах «Випуск продукції» бухгалтерської та податкової вартості планових та

бухгалтерських записів.

Вкладка «Послуги» в цьому документі дозволяє вказати інформацію про «внутрішні» послуги, що надаються іншим корпоративним підрозділам. Крім того, вкладка «Зворотні відходи» дозволяє вказати інформацію про відходи, що утворюються під час створення продукту.

Цей тип спеціалізованого виробничого процесу полягає у наданні виробничих послуг, і, як результат, не помічається значного значення. Результати цього виробничого процесу включені до інформаційної бази програми разом із документом «Акт про надання послуг виробничого характеру». Цей документ фіксує споживання матеріалів, пов'язаних з наданням виробничих послуг.

Поверніть виробничі відходи на склад, зазначений у документі «Оприбуткування матеріалів з виробництва». В кінці місяця залишок використовуваного матеріалу можна встановити в документі «Інвентаризація незавершеного виробництва».

Операції з обліку витрат автоматично відображаються в бухгалтерському та податковому обліку. Остаточний розрахунок собівартості продукції, виробленої компанією, автоматично проводиться за допомогою документа «Закриття місяця». Цей документ виконує більшу частину нормативної роботи з бухгалтерського та податкового обліку. Крім того, кожна операція виконувалась лише періодично щомісяця і складала чверть щомісячного обліку податку. Для виробництва такими регламентними операціями є:

- 1) коригування фактичної вартості номенклатури;
- 2) розрахунок і коригування собівартості продукції;
- 3) переоцінка вартості запасів;
- 4) формування залишку незавершеного виробництва (для податкового обліку).

«1С:Бухгалтерія 8.2» автоматизований облік витрат компанії на виробництво готової продукції та розрахунок собівартості продукції та послуг.

Протягом місяця з готовим продуктом заплановано витрати на дипертанггунгджавабаке, а фактичні витрати розраховані за останній місяць. При суттєвому розрахунку собівартості продукції зверніть увагу на різницю між вартістю запланованого та фактичного продукту, який було зроблено та зроблено наполовину автоматично, та вартістю прямих та непрямих, наданих відділом [17].

Використовуйте різні основи розподілу, залежно від виробничих деталей вашої компанії щодо розподілу накладних витрат.

База розподілу витрат у вигляді способу розподілу встановлюється у реєстрі відомостей «Методи розподілу непрямих витрат організацій». У колонці «База розподілу» вибирається один із 4-х методів розподілу:

- обсяг випуску - за базу береться кількість випущеної в звітному періоді продукції;

- планова собівартість - за базу береться планова вартість випущеної продукції;

- оплата праці - за базу береться сума витрат за статтями з видом «Оплата праці»;

- матеріальні витрати - за базу береться сума витрат за статтями з видом «Матеріальні витрати».

Якщо вам потрібно створити загальний метод розподілу накладних витрат, тоді рахунок витрат, деталі та статті витрат не відображаються. Ви також можете встановити загальний спосіб розподілу всіх зібраних витрат на одному рахунку.

Вибираючи метод розподілу в основній книзі інформації "Спосіб розподілу статті витрат організації", переконайтеся, що використовується дата цього способу розподілу. Якщо ви зміните метод розповсюдження, до списку інформації додається новий запис, який вказує спосіб розподілу та дату його застосування.

Для вибору методу розподілу витрат рахунка 91 «Загальновиробничі

витрати» в обліковій політиці організацій у вкладці «Виробництво» слід встановити відповідний прапорець («Підприємство» - «Облікова політика» - «Облікова політика організацій»). Документ заповнюється автоматично з урахуванням оборотів за дебетом рахунка 23, зокрема з урахуванням проведення Д-т 23 К-т 91, сформованих документом «Закриття місяця».

Фактичні витрати обчислюються в кінці місяця, позначивши "Розрахувати та скоригувати витрати" в документі "Кінець місяця". В кінці звітнього періоду введіть документ «Визначення фінансових результатів». Витрати на обслуговування завдяки фінансовим результатам. Бажано обидва документи проводити останнім числом місяця часом 23:59:58 і 23:59:59, інакше є імовірність неточного закриття рахунків витрат і доходів.

Для детального розгляду, які ж витрати потрапили за бухгалтерським та податковим обліком, можна сформуванати довідку-розрахунок у пункті «Калькуляція» (меню «Звіти»).

В«1С: Бухгалтерію 8.2» включені стандартні звіти, призначені для отримання даних за залишками і оборотами рахунків, субконто та проводках у різних розрізах для бухгалтерського та податкового обліку. Перераховані звіти доступні через меню «Звіти». Звіти використовують синтетичні та аналітичні дані бухгалтерського обліку.

Будь-який звіт може бути сформований для певної організації і для певного періоду часу. Це означає, що при формуванні стандартного звіту в «1С: Бухгалтерія 8.2» вибирає з відповідного журналу проводок тільки ті проводки, які відносяться до вибраної організації та до вибраного періоду часу. При відкритті будь-якого стандартного звіту в «1С: Бухгалтерія 8.2» підставляє вихідні дані за замовчуванням: в якості організації вибирається та організація, яка встановлена в якості основної (меню «Підприємство» - «Організації»), в якості періоду часу - період часу, останній раз використовувався для формування звіту.

Для коректної роботи алгоритмів програми необхідно в першу чергу

організувати чіткий облік затрат по містах виникнення і проробити механізми правильного рознесення затрат по видам діяльності.

Побудова системи калькулювання витрат на здійснення діяльності по випуску продукції, виконанню робіт, наданню послуг являється необхідним елементом повного и достовірного представлення інформації про фінансово-господарську діяльність організації.

Підставою для розробки способів обліку витрат являються принципи обліку витрат, закріплених у нормативних актах по бухгалтерському обліку и галузеві методичні рекомендації по плануванню, обліку і калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг).

Основним документом є звіт «Оборотно-сальдова відомість». Цей звіт є одним з найбільш часто використовуваних звітів в бухгалтерській практиці. «Оборотно-сальдова відомість» формується у вигляді таблиці, по кожному рядку якого виведена інформація, що відноситься до певного рахунку бухгалтерського обліку. Рахунки впорядковані в порядку зростання номерів.

Для відображення інформації про підсумки щодо обліку витрат та виходу продукції можна сформувані наступні стандартні звіти: «Оборотно-сальдова відомість по рахунку», «Аналіз рахунку», «Аналіз субконто», «Картка рахунку», «Головна книга».

Автоматизація системи бухгалтерського обліку дозволяє дуже легко створити бухгалтера, звільнити його від повсякденних операцій, підвищити ефективність та точність бухгалтерської інформації, приділити більше уваги корпоративному економічному та фінансовому аналізу та підвищити ефективність. Ви можете шукати резервні копії для. Як результат, компанії повинні приймати рішення щодо вибору програмного забезпечення, яке може задовольнити всі їхні бухгалтерські потреби, а також економічно, не вимагає значних витрат на придбання та не вимагає певних навичок програмування від бухгалтера. На нашу думку, найбільш ефективним буде використання продукту «1С:Підприємство», бо він забезпечує найбільш повний спектр

можливостей для ведення обліку на підприємстві. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання підприємства.

СТОВ «Дніпро Н» є виробником сільськогосподарської продукції і подає такі річні форми статистичної звітності з питань сільського господарства, а зокрема виробництва у рослинництві:

- форма 29-сг «Звіт про збір урожаю сільськогосподарських культур на 1 грудня». Подають його юридичні особи, їх відокремлені підрозділи, які здійснюють сільськогосподарську діяльність, незалежно від форм власності та підпорядкування один раз на рік 2 грудня районному відділу статистики;

- форма 4-сг (річна) «Заключний звіт про підсумки сівби під урожай» який сільськогосподарське підприємство подає районному відділу державної статистики не пізніше як через 5 днів після закінчення сівби;

- форма № 7 с.-г. (місячна) «Звіт про хід збирання урожаю та проведення інших польових робіт», який сільськогосподарське підприємство подає районному відділу державної статистики 1 числа звітного періоду;

- форма № 21 (річна) «Звіт про реалізацію сільськогосподарської продукції», який сільськогосподарське підприємство подає районному відділу державної статистики 10 січня звітного періоду;

- форма № 21 (місячна) «Звіт про реалізацію сільськогосподарської продукції», який сільськогосподарське підприємство подає районному відділу державної статистики до 5 числа звітного періоду;

- форма 16-сг (річна) «Баланс сільськогосподарської продукції», подають усі сільськогосподарські підприємства 20 лютого районному відділу

- форма № 50-сг «Основні економічні показники роботи сільгоспідприємств», яка є підсумовуючим звітом, що охоплює всю виробничо-фінансову діяльність сільськогосподарського підприємства.

Дану форму подавали юридичні особи, їх відокремлені підрозділи, які

здійснюють сільськогосподарську діяльність, а саме сільськогосподарські підприємства усіх форм власності та організаційно-правової форми господарювання – районному відділу статистики за місцем знаходження землі за попередні роки. У дослідженні використовується інформація із форми 50 с.г. «Основні економічні показники роботи сільгоспідприємств» за 2016 – 2019 рр., тоді як за інформація 2017 року представлена новою формою.

Згідно Роз'яснення Державної служби статистики України № 17.4.-12/18 від 24 липня 2017 за 2017 рік сільськогосподарські підприємства подають форму № 50 с.г. «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств». Форма скорочена порівняно з іншими роками і включає 4 розділи:

1. «Структура собівартості за видами продукції сільського господарства» - дані про собівартість (фактичні витрати) в розрізі основних видів продукції рослинництва і тваринництва.

2. Відображає відомості про прямі та загальновиробничі витрати виробництва продукції рослинництва та тваринництва. Інформація згрупована за статтями витрат, адміністративні витрати не відображаються.

3. «Наявність і рух продукції сільського господарства» відображає інформацію про надходження та використання продукції сільського господарства протягом звітного року в розрізі визначених шляхів надходження та вибуття.

4. Інформація про обсяги і вартість матеріально-технічних ресурсів і послуг, придбаних у звітному році підприємством для забезпечення власних виробничих потреб у сільському господарстві.

Оскільки рахунок 23 «Виробництво» підлягає закриттю у кінці року, то ймовірність залишків по цьому рахунку буде спостерігатися лише за наявності незавершеного виробництва у вигляді витрат, понесених на посів та догляд за озимою пшеницею урожаю майбутнього року, тому у фінансовій звітності, а саме «Балансі (Звіті про фінансовий стан)» СТОВ «Дніпро Н» інформація про

витрати виробництва та продукцію сільськогосподарського призначення відображається у наступних статтях (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Порядок відображення інформації про витрати виробництва та вихід продукції у Балансі (Звіті про фінансовий стан)

Назва статті	Код	Зміст/порядок розрахунку	Джерело інформації
Запаси	1100	Загальна вартість активів, що визнають запасами відповідно до однойменного П (С)БО 9 (зокрема, що утримують для перепродажу, споживання в процесі виробництва та іншої діяльності)	Сальдо Дт 20, 22, 23, 25, 26, 27, 28 (без даних Дт 28б)
Описуваний рядок Незавершене виробництво	1102	Показують витрати на незавершене виробництво, незакінчені роботи (послуги) і вартість напівфабрикатів власного виробництва	Сальдо Дт 23, 25
Описуваний рядок Готова продукція	1103	Запаси виробів на складі, обробку яких завершено та які пройшли випробування, приймання укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками та відповідають технічним умовам і стандартам	Сальдо Дт 26, 27

Примітки до фінансових звітів містять наступну інформацію: Як оцінити запаси. Запаси (облік) запасів з точки зору окремих класифікаційних груп. Вартість книжкових запасів (бухгалтерського обліку) відображається у власній вартості. Вартість акцій (облік) акцій, переданих Комісії в якості застави для переробки. Збільшення вартості власного капіталу. Це оцінка запасів згідно з пунктом 28 ПБО 9. Запаси у Примітках до річної фінансової звітності відображені у розділі VIII «Запаси».

Висновки до 2 розділу

1. Вартість оборотних активів СТОВ «Дніпро Н» збільшилася у 2019 році порівняно з 2017 роком на 3 млн. 446,5 тис. грн., або у 2,8 рази. Зросла вартість запасів на 3 млн. 446,5 тис. грн., або у 2,8 рази. Підвищилась вартість

готової продукції на 3 млн. 96,5 грн., або у 4,2 рази. Зросла вартість виробничих запасів на 358,2 тис. грн., або на 37,9%. Знизилась вартість грошових коштів на 1,6 тис. грн., або на 53,3% та вартість поточної дебіторської заборгованості на 7,1 тис. грн., або 100. У структурі майна СТОВ «Дніпро Н» за досліджуваний період переважає питома вага необоротних активів – 80,2%, 82,2% та 62,8%. Станом на 2019 рік коефіцієнт абсолютної ліквідності є вище нормативного на 0,267 пункти. Проміжний коефіцієнт покриття протягом 2019 р. є нище нормативного і у 2019 році становить 0,467 пункти. Загальний коефіцієнт покриття протягом 2017 – 2019 рр. є вище нормативного, на 1 грн поточних зобов'язань припадає відповідно 555,8 грн. та 1787,8 грн. оборотних активів підприємства (при нормативі > 1,5).

2. На підставі первинних документів, які засвідчують факти оприбуткування, руху та вибуття продукції технічних культур складають Звіт про рух товарно-матеріальних цінностей. Призначені документи щомісяця виробляються менеджером з матеріалів з двома копіями матеріальної цінності (зерна), які були передані протягом місяця. Залишок звіту за цей місяць переноситься з попереднього звіту (залишок на кінець місяця). Тип матеріалу (зерна) та надходження та вибуття кожного виду протягом місяця відобразатимуться у звіті на основі даних книги складського обліку, а залишок визначатиметься для кожного виду в кінці звіту. Після підтвердження копія звіту номер два, підписана бухгалтером, буде повернута відповідальному працівнику. Звіт редагується по-різному для кожного синтетичного рахунку (субрахунка) та аналітичного рахунку (номер імені). Суттєвий офіцер містить лише кількісні показники зі звіту, а претензія подається в бухгалтерському обліку.

3. На сьогодні розроблено і запропоновано значна кількість змін в процес документування і відображення операцій з поточними біологічними активами в бухгалтерському обліку, проте на досліджуваному підприємстві, нажаль ці рекомендації не враховуються в повному обсязі. Тож, рекомендовано

не ігнорувати правила обліку розроблені Методичними рекомендаціями і запроваджувати в процес обробки бухгалтерських даних нові рахунки: 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» та 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю».

4. В системі «1С: Підприємство 8.2» надзвичайно важливим при розрахунку собівартості являється правильна організація обліку витрат на виробництв в розрізі міст виникнення, видів діяльності і статей витрат. Продукція буде повністю заброньована на складі з запланованими витратами. Потім, наприкінці місяця, баланс роботи визначається на основі запасів. Кінцевою операцією виробничого обліку є розрахунок фактичних виробничих витрат, що включає загальновиробничі витрати. Ви повинні підготувати облікову політику перед виконанням першої та заключної операцій. Тут це визначається тим, як розподілити непрямі витрати і як розрахувати собівартість продукції.

5. Облік витрат займає центральне місце в бухгалтерському обліку досліджуваного підприємства, так як він відіграє центральне місце в управлінні. Тобто для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних рішень щодо управління виробництвом та витратами необхідна своєчасна, достовірна аналітична інформація. Важливою умовою успішної діяльності підприємств є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентноздатність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР ТА УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЙОГО

3.1. Мета, завдання та організація аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур

Якісна фінансова інформація зменшує ризик споживчої інформації у фінансовій звітності. Недостатня або недостовірна інформація про загальні фінансові результати спотворює макропоказники та призводить до помилкових управлінських рішень на національному рівні.

Згідно Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», аудиторська діяльність - незалежна професійна діяльність аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, зареєстрованих у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг.

Згідно з МСА 200 метою аудиту є підвищення довіри до фінансової інформації майбутніх користувачів, які не несуть відповідальності.

Аудит - це надання практичної підтримки корпоративному управлінню та економічним послугам при здійсненні та управлінні бізнесом, створення фінансового та ділового обліку та надання різноманітних консультацій.

Аудит також охоплює такі ключові питання: перевірка економічної та фінансової діяльності суб'єктів господарювання, фінансові звіти щодо точності та точності декларування доходів, що підлягають оподаткуванню, та дотримання чинного законодавства.

Аудит збутової діяльності повинен бути спрямований на виявлення резервів використання ефективних ресурсів для збільшення виробництва та підвищення якості. Зростаюча роль аудитів у виробничому секторі визначається конкуренцією при переході до ринків, розвитком науково-

технічних процесів, зростанням у цих умовах, економічним ризиком та впливом зовнішніх ринків.

Внутрішній аудит спрямований насамперед на зменшення ризику та запобігання банкрутству сільськогосподарських компаній. Ми повинні запобігати порушенням та зловживанням у діяльності, фінансах та інвестиційній діяльності сільськогосподарських компаній, ефективно регулювати використання ресурсів та сприяти зростанню прибутку.

Аудит виробничої діяльності повинен бути спрямований на виявлення резервів для поліпшення виробництва та підвищення якості. Зростаюча роль аудитів у виробничому секторі визначається конкуренцією при переході на ринки, розвитком науково-технічних процесів, зростанням у цих умовах, економічним ризиком та впливом зовнішніх ринків.

Метою аудиту сільськогосподарських компаній є висловлення незалежної думки аудиторів щодо достовірності всіх важливих аспектів та дотримання українського законодавства, правил бухгалтерського обліку (стандартів) чи інших правил (внутрішніх правил). Це здійснюється для перевірки бухгалтерських даних та фінансової звітності суб'єкта господарювання. Відповідно до вимог користувача.

Однак для проведення аудиту якості аудитор повинен враховувати деталі аграрного сектору та специфіку його розвитку в сучасному контексті. Якісними характеристиками ефективності аудиту для сільськогосподарських компаній є підвищення обізнаності власників, здатність приймати своєчасні управлінські рішення щодо землі та землекористування та підвищення мотивації працівників приймати рішення, пов'язані з результатами виробництва, представлений для вибору ефективного методу управління.

В табл. 3.1 розглянемо загальні стадії аудиту аграрних підприємств.

Основною діяльністю суб'єкта господарювання є створення продукту, роботи чи послуги, які будуть продані (продані) далі споживачеві. Отже, виробничий процес - це низка дій, як працівників компанії, так і засобів праці,

необхідних для управління виробничою діяльністю. Фактичні витрати на життя і працю для виробництва товарів і виконання робіт і послуг називаються витратами на виробництво.

Таблиця 3.1

Загальні стадії аудиту аграрних підприємств

Стадія аудиту	Етапи аудиту
1. Підготовка і планування аудиторської перевірки (початкова)	<ul style="list-style-type: none"> -Отримати інформацію про компанію. -Дослідити та оцінити системи внутрішнього обліку та контролю компанії. -Оцінити та визначити рівень ризику та прийнятний аудиторський матеріал. -Визначити напрямок аудиту, процедуру аудиту, кількість зразків аудиту та тривалість аудиту. -Підготовлений та затверджений керівником робочої групи з питань планування аудиту та програми
2. Проведення аудиторської вибірки і здійснення аудиторських процедур (дослідна)	<ul style="list-style-type: none"> -Приклади прикладів аудиту. -Вивчення комерційних операцій; -Перевірити відповідність основним вимогам до складання фінансової звітності. -Виконання аудиторських процедур відповідно до стандартів: наявність, повнота, точність, класифікація, відповідальність, аудит рахунку, оцінка, права та обов'язки, законність
3. Оцінка результатів проведених аудиторських процедур і складання звіту аудитора й аудиторського висновку (завершальна)	<ul style="list-style-type: none"> -Оцініть якість зразка аудиту та дотримуйтесь процедури аудиту. -Узагальнення та аналіз результатів випробувань. -Обговорити питання, виявлені в процесі аудиту, з керівництвом компанії. - Поправки до аудиту кредитного аудиту для фінансової звітності підприємств. -Підготувати звіт про аудит, який буде поданий керівництву компанії. -Контролює якість корпоративних виключень суттєвих викривлень у фінансовій звітності, розкритій в процесі аудиту. -Складіть робочий звіт та аудиторський звіт

Мінімізація виробничих витрат сприяє не тільки збільшенню прибутку сільськогосподарських підприємств, але й економічному ставленню щодо наявності ресурсів.

Найкращий спосіб оптимізації витрат - це регулярний контроль за виконанням та звітуваннями.

Функцію контролю може виконувати компанія зовні і безпосередньо.

План аудиту спирається на завдання, виконані в процесі аудиторської операції, для пояснення прямих матеріальних витрат сільськогосподарського виробництва. У цьому сегменті ми рекомендуємо окреслити обов'язки, що впливають з аудиту.

На думку О. Варченко [6] для досягнення вказаної мети необхідним є:

1. Перевірити відповідність розподілу витрат на виробничі витрати.
2. Прямий синтез матеріальних витрат включається у виробничі витрати та аналітичний бухгалтерський аналіз.
3. Повне та точне відображення роздумів про комерційні операції щодо бухгалтерського обліку та звітності.
4. Оцініть точність розрахунку основних виробничих витрат.
5. Проаналізуйте точність використовуваного трудового запасу та опишіть результати в бухгалтерському обліку.

Як вважає М. Білик, слід пояснити наступні завдання для аудиту витрат сільськогосподарського виробництва:

- 1) Відповідність компанії специфічним «витратам» у списку П(С)БО 16 «Витрати» із посиланням на матеріали, робочу силу та інші, а також індивідуальні витрати на управління загальним виробництвом.
- 2) Точність відображень усіх видів прямих виробничих витрат в бухгалтерських записах.
- 3) Законність формування накладних витрат та віднесення на рахунок.
- 4) Точність розрахунку собівартості продукції [2].

О. Боднар вважає, що створюючи мету аудиту витрат фермерів, кожна галузь має свої особливості, і сільськогосподарське виробництво не є винятком, тому слід враховувати характер різних галузей [3].

Тому для узагальнення вищезазначеного підходу до цільових цілей ми вважаємо, що при плануванні аудиту собівартості сільськогосподарського виробництва потрібні такі речі: Створити точну документацію щодо вартості сировини. Підтвердження підлягає обліку реальних матеріальних матеріальних

витрат і включає виробничі витрати. Для підтвердження ефективності обраного методу розраховують собівартість врожаю. Підтвердження точності та законності визначає розмір матеріальних витрат безпосередньо. Перевірте законність і точність відображень на вашому рахунку.

3.2. Нормативно-інформаційне забезпечення аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур

Організація та методи аудиту в першу чергу визначаються підтримкою відповідної інформації аудитора про суб'єкт господарювання. Це дуже актуально, оскільки воно є основою процесу аудиту. Поліпшення інформації вимагає систематичної систематизації та класифікації аудиторів. Без такого підходу було б важко зібрати аудиторські докази, необхідні для належної оцінки економічних явищ, фактів та виробничих процесів.

Управління аудитом базується не тільки на використанні інформації, але й безпосередньо бере участь у створенні інформаційної підтримки систем управління суб'єктами господарювання, що перевіряються. У цій інформації під аудиторською підтримкою розуміється ряд конкретних відомостей про замовлення, що формуються та використовуються на різних етапах процесу аудиту. Основою аудиторського інформаційного забезпечення є економічна інформація, яка відображає керовану виробничу та фінансово-господарську діяльність.

Аудитори отримують найважливішу інформацію про фінансово-господарську діяльність з бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю, даних бухгалтерської звітності та статистики. Управління аудитом також використовує інформацію із зовнішніх джерел, таких як банки, страхування, ділові партнери, аудитори та юридичні фірми. Юридична, планова, нормативна та довідкова інформація відіграє важливу роль у створенні аудиторської

інформаційної бази. В управлінні аудитом використовуються такі матеріали, як дозовнішні та внутрішні аудити, авторитетна практика перевірок, послуги з управління та аудиту та бюджетування.

Аудит, оскільки фокусування лише на одному типі інформації втратить деякі важливі властивості об'єкта, що перевіряється, і в кінцевому підсумку може призвести до неправильних висновків про поточний стан об'єкта. Не припускайте, що ви будете використовувати лише фінансову інформацію.

Щоб об'єктивно оцінити фінансовий стан компанії та визначити ефективність матеріалів, робочої сили та ресурсів на виробництві, аудиторі часто вивчають, керують та вимірюють організацію виробництва та технологію об'єктів аудиту. Вам слід використовувати матеріали для лабораторних досліджень тощо. А саме, не фінансова інформація.

Зміни в типі аудиторської послуги змінять обсяг та зміст інформаційної підтримки аудиту. Якщо аудит фінансових звітів більше залежить від бухгалтерської інформації, фінансової звітності (бухгалтерського обліку) та статистики, наприклад, використання регуляторних матеріалів збільшиться під час надання консультаційних послуг. Тому важливо, щоб аудиторі не тільки знали про інформаційну підтримку управління аудитом, а й про процес формування інформації про суб'єкти господарювання та їх фактичне використання.

Ревізії підтвердження підтверджують надійність фінансової звітності шляхом постійної перевірки ключових документів та порівняння їх із бухгалтерськими записами та формами звітів. Інформація внутрішнього контролю рідко використовується при цьому типі аудиту. На відміну від аудиторських перевірок, системно-орієнтовані аудиторські перевірки крім ресурсів бухгалтерського обліку перевіряють надійність систем внутрішнього контролю. Структура цієї системи не включає середовище контролю, систему обліку та контрольні заходи. Джерела інформації про контрольоване середовище включають чинне законодавство, що регулює економічну та

фінансову діяльність аудиторських органів, нормативні акти та директиви міністерств та законодавство.

За змістом складові інформаційного забезпечення аудиту управлінської діяльності можна представити у вигляді схеми (рис. 3.1).

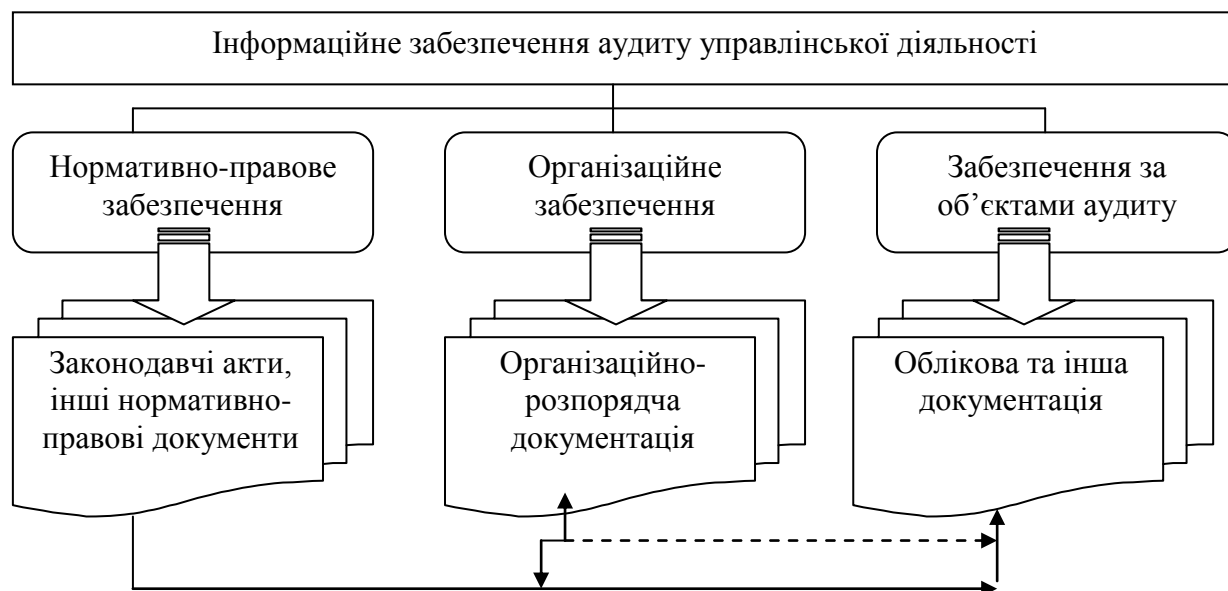

Рис. 3.1. Класифікація складових інформаційного забезпечення аудиту управлінської діяльності

Отже, завданням інформаційного забезпечення є надання учасникам фінансово-економічного управління інформації про стан розслідування, його функцію та відповідність нормативним актам та законам в економічних механізмах підприємства, що лежать в основі процесу аудиту. а саме. Зовсім не перевірений орган управління.

Розробка та затвердження програми аудиту витрат базується на загальному плані аудиту та являє собою детальний перелік процедур, заснованих на фактичних даних, необхідних для реалізації плану аудиту.

При організації бухгалтерського обліку та проведенні аудиту виробничих витрат підприємства необхідно користуватись законодавчими та нормативними документами України, характеристика яких наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Нормативне регулювання обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах в Україні

Назва нормативного документу	Ким і коли затверджений	Коротка характеристика змісту нормативного документу
1	2	3
Нормативні документи першого рівня		
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [72]	№ 996-XIV ВР від 16.07.1999 р. зі змінами і доповненнями	Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання бухгалтерської звітності в Україні
Податковий кодекс України [55]	№ 2755-IV від 02.12.2010 р. зі змінами і доповненнями	Визначає склад витрат та порядок їх визнання
Нормативні документи другого рівня		
Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [47]	Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. із змінами і доповненнями	Тлумачить сутність поняття «витрати», пояснює порядок відображення витрат у фінансовій звітності
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси» [56]	Наказ міністерства фінансів України № 246 від 2.11.1999 р.	Визначає порядок оцінки запасів при вибутті і віднесення їх вартості на витрати
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати» [57]	Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р.	Визначає методологічні засади формування в обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності
План рахунків бухгалтерського обліку [54]	Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р.	Визначає перелік синтетичних рахунків та субрахунків, які застосовуються для узагальнення інформації про понесені витрати
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 30 «Біологічні активи» [58]	Наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18.11.2005 р. із змінами і доповненнями	Визначає сутність понять «витрати на місці продажу», «витрати на біологічні перетворення», визначає склад витрат на біологічні перетворення, порядок визначення доходів та витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції
Нормативні документи третього рівня		
Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» [54]	Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. із змінами і доповненнями	Регламентує порядок визначення кореспонденції рахунків по операціям обліку витрат виробництва і витрат діяльності

Продовж. табл. 3.2

1	2	3
Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження спеціалізованих форм реєстрів журнально – ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування [44]	Наказ Міністерства аграрної політики України № 390 від 4.06.2009 р.	Визначає форми бухгалтерських реєстрів, які можуть використовуватись для відображення інформації про понесені виробничі витрати та витрати діяльності
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [59]	Наказ Міністерства фінансів України № 88 від 24.05.1995 р. у ред. Наказу МФУ № 427 від 11.04.2017 р.	Положення встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської та іншої звітності, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку,
Наказ Міністерства аграрної політики України «Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькуляції собівартості продукції сільськогосподарських підприємств [43]	Наказ Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 р.	Методичні рекомендації визначають склад витрат виробництва в сільському господарстві, статті калькуляції за видами виробництва, регламентують методику калькулювання фактичної собівартості продукції сільського господарства
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів»	Наказ Міністерства фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р.	Методичні рекомендації визначають порядок визнання та облікового відображення витрат на біологічні перетворення біологічних активів сільськогосподарських підприємств
Нормативні документи четвертого рівня		
Наказ про облікову політику підприємства		Визначає основні положення облікової політики підприємства

Основне завдання аудиту виробничої діяльності є: контроль за використанням земель та інших природних ресурсів; правильність формування собівартості продукції; дотримання лімітів, кошторисів витрат, виявлення перевитрат та з'ясування їх причин; перевірка повноти оприбуткування продукції; перевірка організації виробництва, виявлення збільшення виробництва продукції та підвищення її рентабельності.

Інформаційне забезпечення аудиту витрат на виробництво продукції рослинництва представлено у табл. 3.3

Таблиця 3.3

Інформаційне забезпечення аудиту витрат на виробництво продукції
рослинництва

Статті витрат	Документ
Витрати на оплату праці	Табель обліку робочого часу, Наряд на відрядну роботу, Обліковий лист тракториста-машиніста, Подорожний лист трактора, Обліковий лист вантажного автомобіля, Обліковий лист праці та виконаних робіт, Розрахунково-платіжна відомість
Відрахування на соціальні заходи	Розрахунково-платіжна відомість та інші реєстри бухгалтерського обліку по розрахунках з оплати праці
Сировина і матеріали	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Лімітно-забірна картка, Акт на списання таверно-матеріальних цінностей
Паливно-мастильні матеріали	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Лімітно-забірна картка, Подорожні листи вантажного, легкового автомобіля, трактора, автобуса, Обліковий лист тракториста-машиніста тощо
Запасні частини	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Лімітно-забірна картка, Відомість дефектів на ремонт машин
Насіння та посадковий матеріал	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Лімітно-забірна картка, Акт на списання насіння та посадкового матеріалу
Засоби захисту рослин	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Лімітно-забірна картка, Акт на використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, пестицидів і гербіцидів
Добрива	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Лімітно-забірна картка, Акт на використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, пестицидів і гербіцидів
Малоцінні та швидкозношувані предмети	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів та господарського інвентарю
Роботи та послуги власних виробництв	Подорожні листи вантажного, легкового автомобіля, трактора, Обліковий лист тракториста-машиніста, Обліковий лист праці та виконаних робіт тощо
Роботи та послуги сторонніх організацій	Акт приймання-передачі виконаних робіт, Рахунок-фактура, Звіт про використання води, тепла, електроенергії
Амортизація необоротних активів	Відомість нарахування амортизації
Витрати на ремонт необоротних активів	Відомість дефектів на ремонт машин, Журнал обліку роботи ремонтної майстерні
Інші витрати на утримання необоротних активів	Договори про оренду приміщень, Рахунки-фактури тощо
Загальновиробничі витрати	Розрахунок бухгалтерії

На основі первинних документів узагальнення облікових даних по господарських операціях проводиться у Виробничому звіті (реєстрі аналітичного обліку) та Журналі-ордері по рахунку 231 (реєстри синтетичного

обліку), а їх дані, в свою чергу переносять до Головної книги.

3.3. Техніка проведення та удосконалення методики аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур

Проекційні цілі аудиту дозволяють аудитору скласти стратегію протягом усього плану, а також планів та програм, які будуть виконані. Розробка та затвердження програми аудиту витрат базується на загальному плані аудиту та являє собою детальний перелік процедур, заснованих на фактичних даних, необхідних для реалізації плану аудиту.

Відповідно до плану аудиту, вартість виробництва сільськогосподарської продукції пропонується для перевірки наступного (рис. 3.2).

Доцільно описати кроки на кожному етапі аудиту витрат.

1) Аудит організації логічного обліку витрат: перевірка доцільності; регламенти: перевірка відповідності П (С) БО 9, 16.

2) Перевірка відповідності оцінці запасів включена у виробничу логіку: перевірка доцільності. Перевірка норм та законів: відповідність П (С) БО 9.

3) Перевірка дійсності включає частку у вартості прямих матеріалів логічного сільськогосподарського виробництва: перевірка дійсності. Правила: Перевірити відповідність П(С)БО 16; поглиблена аналітична процедура: аналіз рахунків 20 «Виробничі запаси», 23 «Виробництво» у розрізі відповідних субрахунків;

4) Перевірка амортизаційного потенціалу для формального створення документа: наявність точності амортизації документа; Взаємне управління: сумісність документів; Процедури детального аналізу: взаємозв'язки між рахунками 20 «Виробничі запаси», 22 «МШП», 23 «Виробництво»; аналіз підсумків за місяцями; істотні відхилення від передбачених результатів;

5) Перевірка показників якості амортизованих запасів для фактичної

перевірки продукції: лабораторні випробування;

6) Перевірка відповідності правилам управління випуском запасів: порівнянню з документом з кількісної точки зору. Арифметика: Перевірте Кодекс відповідності Кодекс відповідності для технічних карток.

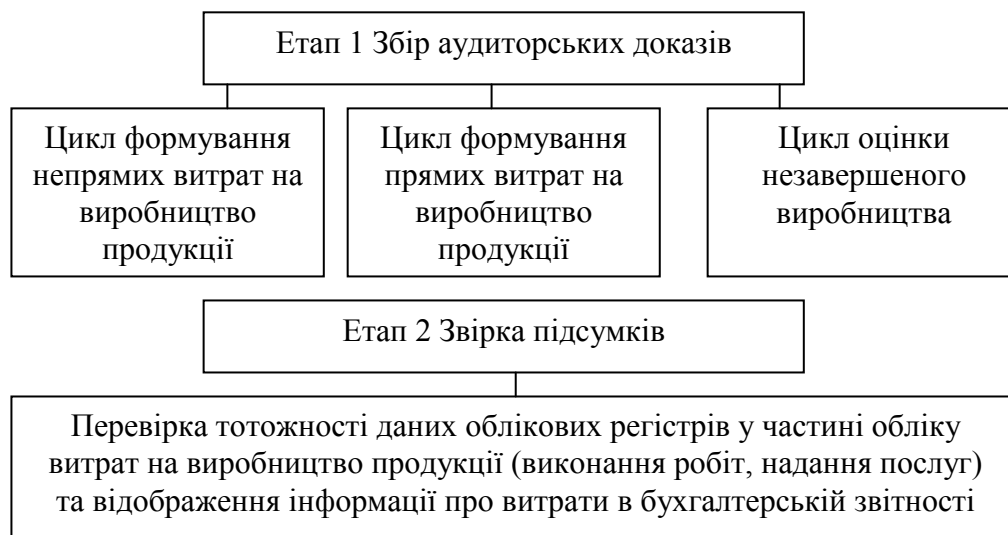

Рис. 3.2. Схема проведення аудит витрат на виробництво сільгосппродукції

7) Перевірка ефективності, зручності та законності, включаючи матеріальні витрати, заробітну плату, депресивні витрати, відрахування на соціальні потреби, непрямі витрати тощо.

8) Оцінка адекватності робочого методу та оцінка, що залишилася для використаних продуктів.

9) Оцінка якості запасів незавершеного виробництва.

10) Перевірити безперервність схеми та методу оцінки роботи, обраної в даний час в обліковій політиці.

11) Перевірити точність розподілу фактичних витрат між незавершеним виробництвом та вартістю готової продукції.

12) Підтвердження первинної оцінки системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

13) Координація між ключовими даними документа та даними реєстру аналізу.

14) Організація даних у реєстрі аналізу та реєстрі синтезу.

15) Узгодження даних із синтетичних списків із даними з бухгалтерських книг та балансів.

16) Перевірити точність визначення суми відповідно до положень фінансової звітності, де відображається інформація про витрати.

Процес перевірки продажу субрахунку бухгалтерського обліку сільськогосподарської компанії дозволяє отримати гарантію аудиту за аналітичною процедурою. Це дає аудитору достатньо доказів того, що він чи вона не контролює. Визначення аналізу потенційного ризику допомагає визначити характер, терміни та глибину інших процедур аудиту витрат при розробці програми аудиту.

До складання програми аудиторської перевірки, аудиторська фірма в першу чергу повинна ознайомитися із станом внутрішнього контролю, який зазначається в Тесті внутрішнього контролю (додаток М.1).

Докладніше порядок проведення аудиторської перевірки витрат наведено в Програмі аудиту витрат на виробництво і виходу продукції технічних культур (додаток М.2). Програма аудиту згідно МСА 300 «Планування» – це детальний перелік змісту аудиторських процедур. Цей перелік є детальною інструкцією для асистентів аудитора та учасників перевірки, який також є засобом контролю за якістю їх роботи. У програмі аудиту види, зміст і час проведення запланованих аудиторських процедур повинні співпадати з прийнятими до роботи показниками загального планування аудиту.

Програма аудиту також включає перелік об'єктів аудиту для кожної області та час, необхідний для кожної області аудиту або процедури аудиту.

Проводячи перевірку, слід орієнтуватися на потік інформації. А саме для відображення виробничих витрат, доставки продукції та розрахунку виробничих витрат.

Одним з найважливіших напрямків аудиту витрат є вивчення складу компонентів зі структурою структури витрат протягом багатьох років. Це

дозволяє аудиторам визначити ключові сфери пошуку резервів для зменшення виробничих витрат. Ці витрати включають витрати на матеріал (за вирахуванням вартості перероблених відходів). Витрати на зарплату; зменшення соціальних потреб, знецінення; інші види діяльності.

Методологію аудиту витрат виробництва подано на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Схема аудиторської перевірки витрат виробництва

Визначаючи адекватність прямих матеріальних витрат, аудитор включає вартість сировини та сировини, які складають основу продукції виробника, добавок та інших матеріалів, які можуть бути пов'язані з конкретним об'єктом витрат. Слід зазначити, що вартість матеріалів безпосередньо зменшується за рахунок вартості вторинних відходів, що утворюються в процесі виробництва.

Сільськогосподарські компанії, в принципі, підлягають різному виду врожаю: виробництву зернові за зернобобові культури (пшениця озима, ячмінь озимий, овес, горох та ін.), технічних культур (насіння соняшнику, льону, цукрових буряків, тютюнових тощо) та інші культури.

У табл. 3.4 представлено складові аудиторської перевірки виробничих витрат.

Таблиця 3.4

Складові аудиторської перевірки виробничих витрат та їх особливості

Складові аудиторської перевірки	Завдання та особливості проведення аудиту
1	2
Аудит витрат	– перевірка додержання підприємством визначеного П(С)БО 16 «Витрати» у списку при наданні конкретних витрат на прямі матеріали, робочу силу тощо та загальне виробництво. -Обробка тіней усіх видів прямих виробничих витрат в бухгалтерських записах. -Формуйте накладні витрати та законність віднесення на рахунок. Правильний розрахунок собівартості продукції
вивчення особливостей організації виробництва та технологічного процесу	Ознайомлення: З переліком основних фондів, що використовуються для виробництва продукції (робіт, послуг). З кількістю запасів та назвою виробництва; необхідних зусиль тощо. Джерело: технологічна карта, галузеві нормативи
вивчення облікової політики щодо обліку виробничих затрат та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)	Ознайомлення: Склад виробничих витрат з дорогими товарами. Як заряджати; Як розпорядитися запасами; Функція планування планування роботи для обліку витрат і витрат. Перелік накладних витрат, включаючи постійні та змінні. Джерело: облікова політика
перевірка матеріальних затрат	Перевірка витрат на конкретну продукцію (роботу, послугу), включаючи вартість конкретних матеріалів відповідно до номенклатури, кількості та вартості. Перевірка ефективності дає вартість конкретних матеріалів для загальновиробничих витрат відповідно до номенклатури, кількості та вартості. Підтвердьте правильність застосування обраного способу утилізації. Управління початком виробництва сировини. Джерело: технологічна карта, лімітно-забірні картки, накладні-вимоги на відпуск матеріалів, бухгалтерські довідки
перевірка затрат на оплату праці	З точки зору промисловості другого та третього рівнів слід враховувати обґрунтованість визначення фондів заробітної плати у виробництві загальних урожаїв та тваринницьких фермах. Митні кошти перевіряються за технічною картою, яка визначає ефективність обсягу робіт, відповідно до стандартів, митних категорій та ставок, що використовуються для обчислення фондів заробітної плати, затверджених сільськогосподарськими компаніями.
перевірка затрат на соціальні заходи	Перевірте точність розрахунку суми нарахування заробітної плати виробничих робітників та суми, виплаченої заробітної плати виробничим працівникам, як правило, відповідно до виду продукції. Джерело: Зведення відрахувань до фондів, довідки, котрі засвідчують інвалідність

Продовж. табл. 3.4

1	2
перевірка амортизаційних відрахувань	Перевірте точність депресивних розрахунків в бухгалтерському обліку відповідно до обраного вами методу. Перевірте ефективність обраного вами методу амортизації. Перевірити точність розподілу витрат на амортизацію на витрати та загальновиробничі витрати певного виду продукції (роботи, послуги). Джерело: відомість нарахування амортизації, облікова політика
перевірка інших прямих затрат	Перевірка адекватності включає інші прямі витрати у витрати та загальновиробничі витрати на певний товар (роботу, послугу). Точність розрахунку та амортизації збитків через нестачу продукції. Точність розрахунків вартості та проїзду. Витрати, пов'язані з послугами інших організацій. Джерело: звіт про використання коштів, виданих на відрядження чи підзвіт, акт про брак, розрахунок собівартості браку, акт виконаних робіт (наданих послуг), розрахунки комунальних платежів, бухгалтерські довідки та ін.
перевірка правильності ведення фактичних виробничих витрат та наступного їх включення до собівартості продукції, відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання собівартості	Аудитор розглядає П (С) БО 16 та уточнює перелік та склад товарів для розрахунку собівартості виробництва продукції відповідно до процедур, встановлених самостійно сільськогосподарською компанією. Визначаючи адекватність прямих матеріальних витрат, аудитори включають вартість сировини та сировини, що складають основу продукції виробника, добавок та інших матеріалів, які можуть бути пов'язані з конкретним об'єктом витрат. Слід зазначити, що Вартість матеріалів безпосередньо зменшується за рахунок вартості вторинних відходів, що утворюються в процесі виробництва. Об'єктами витрат на сільськогосподарських підприємствах, як правило, є вид культур: у рослинництві – зернові та зернобобові культури (пшениця озима, ячмінь озимий, овес, горох та ін.), технічні культури (соняшник на зерно, конопля, цукрові буряки, тютюн тощо) та інші культури; у тваринництві – велика рогата худоба молочного напрямку, велика рогата худоба м'ясного напрямку та ін.
вивчення правильності накопичення, розподілу та списання загальновиробничих витрат (ЗВВ)	Перевірка достовірності обраної бази для розподілу загальновиробничих витрат, перевірка точності розрахунку розподілу ЗВВ, перевірка достовірності конкретних присвоєнь ЗВВ змінним або константам, перевірка точності амортизації ЗВВ тощо. Джерело: розрахунок розподілу загальновиробничих затрат, облікова політика
аналіз доцільності понесених витрат для підприємства	Визначте потенційні зони ризику, щоб зменшити кількість ризикованого капіталу. Розраховані наступні показники, що визначають ступінь ризику фінансових ресурсів. -Недостатньо або відсутність власних коштів. -Горіхи або відсутність джерел формування запасів та боргу. -Перевищення або менше загальної вартості основного джерела для запасів та формування витрат.

Продовж. табл. 3.4

1	2
підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку витрат діяльності	Підтвердження законності ведення бухгалтерського обліку справді засвідчує вартість підприємницької діяльності
перевірка повноти, правильності та достовірності відображення інформації про витрати діяльності в публічній фінансовій звітності	Підтвердження тотожності даних аналітичного та синтетичного обліку даним фінансової звітності. Джерело: дані програми 1сБухгалтерія Головна книга, оборотно-сальдова відомість, Звіт про фінансові результати
Розробка рекомендацій щодо вдосконалення процесів виробництва та управління виробничими витратами	Виявлення виробленої зайвої кількості продукції, наявність «застарілих запасів», зайві етапи виробничого процесу, зайве транспортування запасів, виробництво некондиційної продукції

Наступним кроком аудиту є перевірка точності розподілу виробництва, накладних витрат та тривалості тривалості компанії відповідно до виробництва певного товару.

Витрати протягом періоду включали витрати на НДДКР, продану іноземну валюту та витрати на запаси, підозрілу та безнадійну заборгованість, збитки внаслідок операційних різниць внаслідок амортизації запасів, нестачу та збитки через пошкодження майна, передбачені штрафи та штрафи. Штрафи та інші суми також включені.

Розглядаючи склад прямих витрат на оплату праці, аудитор визначить, чи може заробітна плата та інші виплати працівникам, які здійснюють виробництво продукції, обумовлені конкретним об'єктом витрат.

Вивчаючи склад інших прямих витрат, аудитор можуть пов'язати інші витрати безпосередньо з конкретними витратами, такими як внески на соціальне страхування, оренда земельних ділянок та паїв майна, депресія та сімейні витрати. Потрібно переконатися, що всі виробничі витрати включені. Витрати на кінцевий продукт, витрати на ремонт дефектів тощо.

Завершальним етапом аудиту виробничого процесу є складання точного розрахунку виробничої собівартості врожаю та визначення собівартості одиниці продукції. Це дуже важливий аспект аудиту. Мета кінцевого фінансового результату залежить від обґрунтованості розрахунку.

Витрати на одиницю продукції є основою для прийняття деяких адміністративних рішень, зокрема:

- Продукти, випуск яких продовжувати або призупинено.
- Той, хто визначає ціну товару.
- Хто купує нове обладнання.
- Хто змінить технологію виробництва та організацію.

Перевірити точність визначення виробничих витрат кожної одиниці продукції, що є одним з основних завдань аудиту.

Метою аудиту є забезпечення точності визначення витрат на врожай.

Завданням аудиту є створення: встановити:

-Точність у визначенні вартості кожного розрахунку для кожного виду врожаю.

-Віритас примітки про аналіз дебетового та кредитного рахунків.

-Реальність виробничих витрат враховується виробничими підрозділами та всіма компаніями.

-Аkurasi до фактичної вартості оцінки планується витратити і творчі послуги підгалузі.

-Згідно з розподілом бухгалтерських витрат, що підлягають розподілу, амортизації всіх або частково втрачених врожаю, які були втрачені у разі стихійного лиха.

Перевірка корекції витрат проводиться за типом висадженої продукції, сільськогосподарськими роботами, проведеними цього року під урожай наступного року, та роботами з благоустрою земель, виконаними за рахунок власних оборотних коштів підприємства. Аудит проводиться на обчислюваному об'єкті.

Найголовніше при перевірці витрат - це відповідність компанії витратам, пов'язаним із виробничими витратами кожного виду виробництва врожаю.

Аудитор визначає точність визначення виробничої собівартості продукту для кожного виду врожаю:

Для цукрових буряків, картоплі, баштанних культур, овочів, маточників цукрових буряків, коренеплодів - франко-поле (франко-місце зберігання).

Аудитор повинен забезпечити, щоб усі витрати на підготовку та продаж наступного товару були обумовлені витратами на продаж. Перевірте тинь платної транзакції. Це вважається побічною ефективністю роботи з розподілом доходу.

Перевіряючи точність визначення виробничої бази врожаю та собівартості побічної продукції, аудитор буде розраховувати вартість продукції сільськогосподарського підприємства (роботи, послуги) відповідно до вказівок з планування, обліку та розрахунку. Ви повинні використовувати узагальнення, яке ви створили.

Центр цукрових буряків (завод і мати) - вартість визначається шляхом відокремлення загальних витрат на вирощування та збирання врожаю (за винятком оціночної вартості хіп за встановленою вартістю) від фізичної маси буряка, визначеної за вагою. Це буде зроблено.

Зменште вартість видалених паростків та буряків за рахунок усіх продуктів, а також додайте додаткові витрати на очищення буряків, кроликів та догляду за клюванням за звітний рік. Це число ділиться на кількість центнерів бітів, покладених на укус

Важливо знайти правильний розподіл собівартості між продуктами врожаю, а також розрахунок розрахунків, які вимагають вартості конкретного врожаю для того, щоб вирахувати із вартості побічних продуктів.

Аудитор повинен забезпечити (або ні) амортизацію витрат на обробку площі, на якій завод повністю загине внаслідок стихійного лиха, як особливу втрату. При повторному розподілі мертвих культур витрати включають

насіння, вирощування перед посадкою, витрати на пересадку та інші роботи (періодичні витрати) при повторному збиранні врожаю та непоступливість. Очищення борода, всі витрати на збільшення снігу та утримання снігу, витрати, включаючи добрива та кількість, яка використовується для внесення, що є періодичною вартістю, у статті про пересаджені рослини Це амортизується з точки зору.

Вартість догляду за Kagat після січня та вартість відкриття Kagat, відбору коренеплодів, сортування тощо буде зафіксовано в окремому аналітичному рахунку. Це буде діаметр після відкриття налаштованого кореня Kagat. Результатом сортування є подолання відповідних відмов для заводу. Це прогнозується середньою вартістю бурякових кормів, якістю.

Методика проведення аудиторської перевірки буде показана на основі прикладу.

Оскільки СТОВ «Дніпро Н» не належить до підприємств, що підлягають обов'язковому аудиту, операційний аудит витрат основного виробництва розглянемо на умовних прикладах.

Ситуація 1. У результаті вирощування цукрових буряків та ріпаку було понесено витрат на закладку та утримання полезахисних смуг 33800 грн., площа культур відповідно 1668 та 142 га. У собівартість виробництва продукції означені витрати включені у сумі 19800 грн. по обох культурах.

Аудитор виявив порушення порядку розподілу витрат на утримання полезахисних смуг, що мали б розподілятися пропорційно площі посіву культур, що призвело до завищення собівартості технічної продукції. Згідно МСА 230 «Документація» виконано робочий документ за формою, представленою у додатку М.3.

Отже, неправильний розподіл витрат на утримання полезахисних смуг зумовив заниження собівартості продукції цукрових буряків та відповідно завищення собівартості продукції ріпаку, що в майбутньому вплине на визначення фінансового результату в розрізі культур. Потрібно по цукровому

буряку здійснити допроводку Дебет 231 Кредит 91, на суму 8342 грн., а по ріпаку червоне сторно на суму 8342 грн.

Ситуація 2. Аудитор при перевірці формування витрат на виробництво продукції цукрових буряків не виявив у господарстві калькуляційної картки, у Щоденнику надходження сільськогосподарської продукції виявлено загальну кількість 111460 кг. За закриттям рахунків та розрахунком собівартості продукції цукрових буряків аудитор встановив номенклатуру статей витрат у господарстві та визначив суми на них (додаток М.4).

Разом з цим він згідно МСА 500 «Аудиторські докази» сформував власну картку та виявив віднесення на собівартість витрат на сплату відсотків за кредит для розвитку галузі рослинництва.

Внаслідок цього було завищено собівартість 1 кг цукрових буряків на 0,13 грн., а загальну собівартість продукції на 15100 грн., що зумовить викривлення розміру прибутку від виробництва цукрового буряка в бік його штучного заниження.

Облік витрат та промислові заводи через несвоєчасне внесення в книгу бухгалтерського обліку (недбалість бухгалтерії), неправильне внесення до реєстру (заплутування бухгалтерії), реєстрацію помилок, видалень, плям та порушень у вигляді невстановлених виправлень. Необхідність перевірки точності виробництва.

Підготовка первинних документів та порушення бухгалтерського обліку справді підриває адміністративну функцію менеджера, що створює родючу територію через безгосподарне використання та неправильне використання, що призводить до спотворення показників бухгалтерського обліку.

Ситуація 3. Виявлене неправильне відображення в обліку заробітної плати керуючого бригади № 2. Щодо виявленої помилки у відображенні загальновиробничих витрат розглянемо додаток М.5.

Згідно МСА 700 Висновок незалежного аудитора щодо повного пакета фінансових звітів загального призначення правильність висновків при перевірці

визначається достовірністю інформації та кваліфікацією аудитора.

Отже, аудит витрат виробництва і виходу продукції зернових культур направлений на перевірку правильності обліку виробництва, калькуляції собівартості продукції, достовірності звітної інформації про виробничу діяльність.

3.4. Узагальнення результатів аудиторського дослідження

Результати аудиту будуть відображені у звіті про аудит. Аудиторські звіти містять інформацію про стан бухгалтерського обліку, внутрішній контроль, обґрунтованість та надійність фінансової звітності. Зміст аудиторського звіту залежить від конкретних обставин та результатів аудиту, і тому складається у всіх форматах. Звіт про аудит складено спеціально для вас і може бути опублікований лише з дозволу.

Звіти про аудит включають загальні розділи (вступ), аналіз та висновки (додаток Ж.6).

Вступний розділ - це місце та дата звіту, найменування та адреса аудиторської організації, номер та дата видачі сертифікатів та сертифікатів, які є в переліку аудиторських органів, період аудиту, структура бухгалтерських та звітних документів, юрисдикція. Зверніться до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Національних стандартів аудиту, якими керуються аудитори.

Аналіз аудиторських звітів включає результати аудиту бухгалтерської та фінансової звітності, стан внутрішнього контролю, методи перевірки (безперервний, вибірковий), порушення законів, інших нормативних актів та правил фінансового обліку та фінансової звітності. Забезпечувати

Третя та заключна частина звіту про аудит містить висновки про результати аудиту.

Аудиторський звіт складається у будь-якому форматі, але він повинен

містити таку інформацію: назва, посилання, обсяг аудиту, аудиторський звіт про фінансовий звіт, дата аудиторського звіту, адреса аудиторської компанії, підпис аудиторського звіту. Для кожного елемента звіту про аудит визначено наступні вимоги.

Заголовок аудиторського звіту включає аудиторський запис незалежного аудитора (аудитора) і повинен вказувати адресу аудиторського звіту (рада директорів, акціонери компанії тощо).

Вступ повинен містити інформацію про склад перевіреної фінансової звітності, дату складання та розподіл відповідальності між керівництвом перевіреної компанії щодо точності звіту та аудиторами щодо обґрунтованості аудиторського висновку.

У розділі «Масштаб перевірки» стандартна якість аудиту (стандарти покладаються на Україну та вимоги до практики, яка отримує державні або міжнародні стандарти аудиту), планування та перевірка, а також коментарі щодо системи обліку помилок в оцінці до фінансової звітності Ви повинні надати інформацію про ефект суттєвого. Методи дослідження (тестування) принципів бухгалтерського обліку для оцінки статей звіту, методи бухгалтерського обліку, що використовуються компаніями.

У розділі «Висновок аудитора про перевірену фінансову звітність» аудитор оцінює перевірену фінансову звітність, відповідність її у всіх суттєвих аспектах інструктивним вимогам про порядок складання звітності та принципам обліку, що діють в Україні.

У розділі «Дата аудиторського висновку» уточнено, що тепер дата проставляється на день завершення аудиту, коли аудитор зобов'язаний доповісти керівництву підприємства про результати перевірки, а керівництво, в свою чергу, повинно підписати звіти, що додаються до аудиторського висновку.

Аудиторський висновок підписується директором аудиторської фірми або уповноваженою особою, яка має відповідну серію сертифіката аудитора

України на вид проведеного аудиту.

У розділі «Адреса аудиторської фірми» зазначають адресу фірми, її місцезнаходження (юридичну адресу), а також номер та серію ліцензії.

На закінчення аудитор повинен прокоментувати наступне: Повнота та адекватність отриманої інформації. Послідовність між поточною системою бухгалтерського обліку та нормативними актами. Відповідно до чинного законодавства, законів та положень про бухгалтерський облік.

Залежно від умов бухгалтерського обліку та звітності компанії, висновок аудитора може бути позитивним, умовно позитивним чи негативним (або відмовитись давати висновок щодо фінансової звітності компанії).

Аудиторський висновок – офіційний документ, завірені підписом та печаткою аудитора, містять висновки щодо точності звіту, повноти та відповідності чинного законодавства та встановлених стандартів бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності. Я обожнюю це.

Порядок складання висновку регламентується МСА 700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» та МСА 800 «Аудиторський висновок під час виконання завдань аудиту спеціального призначення². Міжнародний стандарт аудиту 700 ²Аудиторський висновок про фінансову звітність» визначає принципи побудови аудиторських висновків. Так, аудитор повинен оцінити висновки, зроблені на основі отриманих аудиторських доказів, як підставу для висловлення думки про фінансові звіти.

Аудиторський висновок складається у довільній формі, але обов'язково містить заголовок, дані про замовника, вступ, масштаб перевірки, висновок аудитора про перевірену фінансову звітність, дату аудиторського висновку, підписи, адреса аудиторської фірми.

Висновок аудитора за результатами аудиту може бути:

1) аудиторські висновки перевірки бухгалтерської річної звітності: безумовно-позитивний; умовно-позитивний; негативний; і відмова від висловлення думки.

2) аудиторські висновки спеціального призначення: за результатами тематичного аудиту; про фінансову звітність, підготовлену згідно з іншими принципами обліку; щодо компонентів фінансових звітів; щодо виконання контрактних угод; про узагальнену фінансову звітність підприємства.

Згідно МСА 700 аудитор повинен скласти безумовний висновок, якщо дійде висновку, що фінансова звітність надає справедливу та точну інформацію відповідно до чітких концептуальних рамок фінансової звітності.

Якщо аудитор приходить до висновку, що він або вона не може безумовно висловити позитивну думку, тоді будь-яку умовно-позитивну думку слід писати, але не погоджуватися чи поширюватись з керівництвом. Наслідки обмеження незначні і включають вираження негативної думки або відмову висловити свою думку.

Умовно-позитивний висновок надається при дотриманні таких умов:

- фінансова звітність складена відповідно до вимог чинного законодавства;
- усі зміни, що відбулись в обліковій політиці належно розкриті у примітках до фінансової звітності;
- звітність складена на основі достовірних облікових даних;
- показники фінансової звітності є спів ставними з іншими аналогічними показниками не бухгалтерських документів;
- аудитором одержано достатню кількість доказів;
- при складанні звітності враховано вплив послідуєчих після балансу подій;
- аудитором не було виявлено обставини, що потребує доповнення аудиторського висновку пояснюючим параграфом.

Відмову від висловлення думки варто сформулювати тоді, коли обмеження обсягу перевірки настільки суттєве і всеохоплююче, що аудитор не в змозі одержати достатні аудиторські докази, а отже, висловити думку про фінансові звіти.

Негативну думку слід висловлювати лише тоді, коли висловлення незгоди щодо фінансових звітів управлінському персоналу є настільки суттєвим та всеохоплюючим, що недостатньо змінити висновок, аби розкрити неповний характер фінансових звітів.

Отримані результати дають змогу реально оцінювати всі недоліки обліку на підприємстві, бачити наявність запасів, всі недостачі і таке інше.

Висновки до 3 розділу

1. Для проведення аудиту якості аудитор повинен враховувати деталі аграрного сектору та специфіку його розвитку в сучасному контексті. Якісними характеристиками ефективності аудиту для сільськогосподарських компаній є підвищення обізнаності власників, здатність приймати своєчасні управлінські рішення щодо землі та землекористування та підвищення мотивації працівників приймати рішення, пов'язані з результатами виробництва. Представлений для вибору ефективний метод управління.

2. Аудит підтвердження доводить достовірність фінансової звітності шляхом постійної перевірки основних документів та порівняння їх із бухгалтерськими списками та формами звітів. Інформація внутрішнього контролю рідко використовується при цьому типі аудиту. На відміну від аудиторських перевірок, системно-орієнтовані аудиторські перевірки крім ресурсів бухгалтерського обліку перевіряють надійність систем внутрішнього контролю. Структура цієї системи не включає середовище контролю, систему обліку та контрольні заходи. Джерела інформації про контрольоване середовище включають чинне законодавство, що регулює економічну та фінансову діяльність аудиторських органів, нормативні акти та директиви міністерств та законодавство.

3. Аналіз аудиторських звітів – це результати аудиту бухгалтерського

обліку та фінансової звітності, стан внутрішнього контролю, методи перевірки (безперервний, вибірковий), порушення законів, інших нормативних актів, а також створення фінансового обліку та фінансової звітності. Надайте правила. Третя та заключна частина звіту про аудит містить висновки про результати аудиту.

4. Аудиторський звіт буде виготовлений у будь-якому форматі, але він повинен містити таку інформацію: назва, посилання, обсяг аудиту, аудиторський звіт про фінансовий звіт, дата аудиторського звіту, адреса аудиторської компанії, підпис аудиторського звіту. Для кожного елемента звіту про аудит визначено наступні вимоги.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження питань обліку і аналізу виробництва продукції технічних культур дозволяє зробити такі висновки:

1. Встановлено, що витрати на виробництво було визначено зрозуміти з огляду на всі витрати, понесені під час впровадження виробничого процесу, а також витрати компанії. Сюди входять більш загальні поняття, включаючи виробничі витрати та інші види витрат.

2. Здійснено дослідження наукових підходів до класифікація витрат. Це пов'язано з тим, що група наукових витрат зі специфічними характеристиками важлива для цілей обліку, аналізу, контролю, планування та прийняття управлінських рішень щодо виробничих процесів. Вітчизняна практика вважається однією з основних категорій витрат за економічними факторами та вартістю товарів. Крім того, здійснено поверхневий огляд витрат згідно ПСБО 16 «Витрати» та ПКУ.

3. Основними нормативними документами, щодо обліку витрат та виходу продукції рослинництва є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», 30 «Біологічні активи», План рахунків та інструкція щодо його застосування, Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах, Методичні рекомендації з обліку біологічних активів, які сприяють впровадженню та використанню на практиці реформованої моделі бухгалтерського обліку.

4. Оцінка фінансового стану СТОВ «Дніпро Н» за 2017 – 2019 рр. показала:

- за 2017 – 2019 рр. баланс підприємства має ознаки ліквідного;
- станом на 2019 рік встановлено ознаки неплатоспроможності;
- за розрахованими показниками ліквідності та платоспроможності

підприємство є ліквідним та платоспроможним, оскільки їх значення є в межах нормативного значення;

5. В результаті проведеного дослідження СТОВ «Дніпро Н» встановлено, що організація первинного обліку виробництва рослинництва не відповідає сучасним вимогам щодо надання повної, достовірної та вчасної інформації про їх наявність, рух та вартість, тобто не дотримується принцип повного висвітлення. Серед причин цього слід відмітити невикористання типових та спеціалізованих форм первинного обліку біологічних активів рослинництва. В умовах посилення ролі управлінського обліку на підприємствах такі форми не задовольняють сучасних вимог щодо повноти та якості облікової інформації. Особливо відчутно проблема організації ефективного первинного обліку та документообігу постала після затвердження П(С)БО 30 «Біологічні активи».

6. Дані про витрати промислового заводу записують на основі основних бухгалтерських документів. Їх можна приблизно згрупувати. Про засоби обліку праці (амортизаційні відрахування); для значущих цінних пропозицій; враховувати вартість робочої сили та послуг, що надаються третіми сторонами. Кожна група документів має призначення залежно від об'єкта витрат (праці, реальних активів, основних фондів). На основі основних документів виконується узагальнюючий аналіз та порядок бухгалтерського обліку даних бухгалтерського обліку господарських операцій у виробничих звітах, звітах та журналах, Відомостях та Журналах-ордерах аналітичного і синтетичного обліку.

7. Для оприбуткування продукції технічних культур використовують ряд документів, які нами поділено на три групи: оприбуткування готової продукції, процес виробництва якої закінчено і вона оприбуткована в дебет рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва»; оприбуткування побічної продукції (солома, солоха і т.п.), що оприбутковується в дебет рахунку 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення».

8. Облік витрат ведуть на синтетичному рахунку 23 «Виробництво»

субрахунку другого порядку 231 «Рослинництво», по дебету якого відображають витрати понесені на вирощування сільськогосподарських культур, а по кредиту – вихід продукції, оціненої за справедливою вартістю. Облік витрат в рослинництві рекомендується вести за такими статтями витрат: витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; засоби захисту рослин; насіння та посадковий матеріал; мінеральні добрива; роботи та послуги; витрати на ремонт необоротних активів; інші витрати на утримання основних засобів; інші витрати; непродуктивні витрати (в обліку); загальновиборничі витрати.

9. В кінці року субрахунок 231 повинен закриватися наступним чином. Порівнюють суму обороту по дебету рахунку 231 (фактичні витрати) з сумою обороту по кредиту рахунку 231 (вартістю оприбуткованої продукції). У випадку перевищення суми дебетового обороту над сумою кредитового обороту підприємство на виявлену різницю відображає запис: по Дт 940 «Витрати від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» Кт 231. А у випадку перевищення суми кредитового обороту над сумою дебетового обороту підприємство на виявлену різницю відображає запис: по Дт 231 Кт 710 «Дохід від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю». Таким чином, після співставлення оборотів та відображення виявленої суми відхилень рахунок 231 закривається і сальдо не відображається, а потреба у проведенні калькулювання собівартості продукції в фінансовому обліку відпадає.

11. При дослідженні методики аудиторської перевірки побудовано організаційно-інформаційну модель аудиту витрат та виходу продукції рослинництва, що містить узагальнену інформацію щодо етапів аудиту, аудиторських методів та процедур, облікових документів, що перевіряються, робочої документації, яка складається за результатами виконання кожного з етапів, а також принципів та методів аудиту.

12. Апробація методики аудиту проводилася на умовних прикладах і

передбачала перевірку документів щодо витрат та виходу продукції технічних культур та відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

У зв'язку з проведеними дослідженнями можна внести такі пропозиції:

1. Використання спеціалізованих форм первинних документів з обліку біологічних активів рослинництва сприятиме дотриманню вимог П(С)БО 30 «Біологічні активи», полегшить роботу облікового апарату і підвищить його продуктивність. Крім того, уточнення термінів і порядку складання, подання, перевірки і обробки первинних документів.

2. Оцінку біологічних активів рослинництва здійснювати за справедливою вартістю, шляхом створення на підприємстві постійно діючої Комісії з визначення справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції.

3. Посилити контроль за обліком витрат та визначенням собівартості продукції, проводячи у встановлені строки внутрішньогосподарський контроль працівниками бухгалтерії.

Запропоновані заходи дозволять поліпшити фінансово-економічний стан господарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белова І. М. Управлінський облік в умовах сільськогосподарського виробництва [Електронний ресурс] / І. М. Белова // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – С. 234 – 236. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/soc...1/234.pdf. - Назва з екрану.
2. Білик М. Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств : [підручник]. / М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2003. – 628 с.
3. Бондур Т. О. Первинний облік виробництва продукції рослинництва та шляхи його вдосконалення [Електронний ресурс] / Т. О. Бондур // Облік і фінанси АПК. – Режим доступу : <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/835/35>. - Назва з екрану.
4. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління [Електронний ресурс] / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. - Вип. 1 (22). – С. 11 – 18. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/gum/.../2.pdf.
5. Бухгалтерський облік у виробничих та агросервісних кооперативах : [підручник] / За заг. ред. Плаксієнка В. Я. ; В. Я. Плаксієнко, Л. О. Мармуль, Т. Г. Маренич, Т. Г. Камінська, М. І. Гордієнко, Г. Є. Павлова, С. В. Скрипник, О. В. Ільчик. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 448 с.
6. Варченко О. М. Якість продукції як основний чинник забезпечення конкурентоспроможності бурякоцукрової галузі / О. М. Варченко // Вісник ЛАДУ. Сер. Економіка АПК. - 2003. - № 10(2). - С. 27-33.
7. Венжега Д. І. Поняття обліку витрат на виробництво та шляхи його вдосконалення [Електронний ресурс] / Д. І. Венжега // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. - № 11. – С. 294 – 297. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/soc...11/294.pdf.
8. Гриценко А. С. Цукробурякове виробництво України: сучасний стан та тенденції розвитку бурякосіючих підприємств [Електронний ресурс] /

А. С. Гриценко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. Випуск 1(7). – 2017. – С.71 – 80. - Режим доступу : <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2017/05/1-7-1-2017-12.pdf>.

9. Давидов Г. М. Аудит : [підручник] / Г. М. Давидов. – К. : Знання, 2004. – 511 с.

10. Єрмолаєва М. В. Особливості нормативного регулювання обліку витрат у сільському господарстві / М. В. Єрмолаєва, В. В. Скакун // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : І Міжнародна науково – практична конференція (м. Чернігів, 11 грудня 2015 р.) : тези доповідей. – Чернігів : Черніг. нац. технол. Ун-т, 2015 – С. 17-18.

11. Жук В. М. Облік сільськогосподарської діяльності : [навч. посіб.] / В. М. Жук – К. : Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 368 с.

12. Жук В. М. Розвиток методології оцінки в обліку сільськогосподарської діяльності / В.М. Жук // Інноваційна економіка. – 2010. - № 3 (17). – С. 100 - 104.

13. Загородній А. Г. Аудит: теорія і практика : [навч. посіб.]. / А. Г. Загородній. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 456 с.

14. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21. груд. 2017 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

15. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-ВР від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

16. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05 жовт. 2017 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.

17. Інформаційні системи і технології в обліку Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2004. — 187 с.
18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
19. Клименко О. П. Оцінка біологічних активів та її вплив на фінансові результати [Електронний ресурс] / О. П. Клименко // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2011. - №2. – С. 105 – 110. - Режим доступу : www.nbu.gov.ua.
20. Костякова А. А. Розробка науково-обґрунтованої класифікації витрат на виробництво продукції рослинництва [Електронний ресурс] / А. А. Костякова // Облік і фінанси АПК. – Режим доступу : <http://magazine.faa.org.ua/content/view/566/35>. - Назва з екрану.
21. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту : [навч. посіб.] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.
22. Кучеренко С. Ю. Теоретичні аспекти ефективності виробництва аграрної продукції [Електронний ресурс] / С. Ю. Кучеренко // Економічні науки/12. Економіка сільського господарства. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Economics/73983.doc.htm. - Назва з екрану.
23. Лега О. В. Управлінський облік витрат виробництва в умовах автоматизованої обробки інформації / О. В. Лега, Л. В. Яловега // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. - № 2. – С. 75-80.
24. Лейко Є.Ю. Методика та техніка проведення аудиту витрат виробництва та виходу продукції технічних культур / Є.Ю. Лейко, Г.Є. Павлова // Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: колективна монографія / за заг. ред. І. П. Приходька – Дніпро: Пороги, 2020. – С. 99-110.

25. Лейко Є.Ю. Особливості відображення інформації щодо витрат виробництва продукції рослинництва у звітності / Г.Є. Павлова, Є.Ю. Лейко // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 29-30 жовтня 2020 р. : В 2 т. – Том 1. – Дніпро : Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2020. – С. 61-63.

26. Мандрика О. В. Методи витрат та калькуляції собівартості продукції [Електронний ресурс] / О. В. Мандрика // Проблеми матеріальної культури. Економічні науки. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/.../knp154_45-47.pdf. - Назва з екрану.

27. Методичні рекомендації з обліку біологічних активів, затверджені Міністерством фінансів України № 1315 від 29 груд. 2006 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

28. Методичні рекомендації з планування обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 18 трав. 2001 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua>.

29. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 433 від 28 бер. 2013 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_fin_otch_433.aspx

30. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах, затверджені Міністерством аграрної політики України № 73 від 21 лют. 2008 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», Міжнародний документ від 01 січ. 2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна

Рада України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021.

32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство», Міжнародний документ від 01 січ. 2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021

33. Міжнародні стандарти аудиту [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://proaudit.com.ua/audit/mijnarodni_standarti_auditu.

34. Нападовська Л. В. Управлінський облік : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Нападовська. – К. : Книга, 2004. – 544 с.

35. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

36. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік : [навч. посіб.]. / Г. В. Нашкерська. – К. : Центр навч. літератури, 2004. – 464 с.

37. Остапенко Я. О. Облік витрат на виробництво та собівартість в ринкових умовах [Електронний ресурс] / Я. О. Остапенко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. - № 2(49). – С. 121 – 126. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/Ostapenko.pdf.

38. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Панченко Л.Г. ; за ред. проф. М.Ф. Огійчука. ; [3-є вид., перер. і доп.]. – К. : Вища освіта, 2006. - 878 с.

39. Пантелєєв В. П. Аудит : [навч. посіб.] / В. П. Пантелєєв. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 400 с.

40. Партин Г.О. Управлінський облік : [навч. посіб.] / Г. О. Партин, А. Г. Загородній. – К. : Знання, 2007. – 303 с.

41. Півнюк О. Вдосконалення методики визначення та класифікації витрат діяльності у зв'язку із введенням Податкового кодексу України

[Електронний ресурс] / О. Півнюк // Економічний аналіз. – 2011. - Випуск 9. – Частина 1. – С. 260 – 263. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2011_9_1/.../pivnyuk.PDF

42. Податковий Кодекс України від № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

43. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 88 від 24 трав. 1995 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 131 від 14 черв. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 290 від 29 лист. 1999 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

47. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

48. Пушкар М.С. Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія : [монографія] / М. С.Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2007. – 359 с.

49. Пушкар М.С. Фінансовий облік : [підручник] / М.С. Пушкар. –

Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с

50. Пшенична А. Ж. Аудит : [навч. посіб.]. / А. Ж. Пшенична. – К. : Центр учбової літератури. – 2008. – 320 с.

51. Романів І. Я. Удосконалення обліку і контролю витрат виробництва [Електронний ресурс] / І. Я. Романів // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. - № 9. – С. 139 – 142. Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc...1/139.pdf.

52. Семенко С. В. Сутність витрат виробництва / С. В. Семенко, // Матеріали студентської наукової конференції ПДАА, 25 - 26квітня 2018 р. Том I. - Полтава : РВВ ПДАА, 2018. - С. 248 - 249.

53. Семенко С. В. Облікова політики в частині витрат виробництва / С. В.Семенко // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (м. Полтава, 20 квітня 2018 р.). - Полтава, 2018. - С. 154 - 157.

54. Сопко В. В. Особливості оцінки й обліку доходів та витрат як основних економічних категорій формування фінансових результатів і забезпечення фінансової безпеки підприємства / В. В. Сопко, О. М. Ромашко // Зовнішня торгівля. Економічна безпека. — К. : Ун-т економіки та права «КРОК», 2012. - № 8. - С. 103 - 106.

55. Скирпан О. П. Особливості організації обліку біологічних активів на сільськогосподарських підприємствах / О. П. Скирпан // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – С. 106 – 110.

56. Спіцина В. В. Механізми управління витратами сільськогосподарських підприємств в умовах економічної невизначеності [Електронний ресурс] / В. В. Спіцина, Н. М. Сіренко // Молодий вчений. – 2017. - № 1 (41). – С. 705 – 708. - Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/1/169.pdf>.

57. Стендер С. В. Роль калькуляції собівартості продукції

рослинництва в управлінні виробництвом [Електронний ресурс] / С. Стендер // Сталий розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 7. – С. 208 – 211. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal2012_7.pdf.

58. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : [навч. посіб] / Ю. М. Тютюнник, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В. Тютюнник. – Полтава : ПДАА, 2016. – 432 с.

59. Управлінський облік : навч. посіб [для студ. вищих навч. закладів] / за ред. В. Я. Пласксієнка. – Полтава : ПП «Астроя», 2018 – 250 с.

60. Федоряка В. П. Ефективність виробництва і реалізації соняшнику в Україні [Електронний ресурс] / Федоряка В. П., Бахчиванжи Л. А., Почоліна С. В. // Вісник соціально-економічних досліджень. - № 41. – С. 139 – 144. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jsru/bitstream.pdf>.

61. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М. Ф. Огійчук, Л. О. Сколотій, М. І. Белєнкова, В. Я. Пласксієнко та ін. / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – К.; Алерта, 2016. – 1040 с.

62. Формування стратегії розвитку бурякоцукрового виробництва / [М. В. Роїк, В. І. Пиркін, В. М. Сінченко та ін.] // Цукрові буряки : Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – № 5. – С. 4–7.

63. Ходаківська Л. О. Облік побічної продукції технічних культур як об'єкта біоенергетичного виробництва / Ходаківська Л. О., Ганенко Л. В., Саливон К. С. // «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 20 квітня 2018 року). – Полтава, 2018. – С. 133-135.

64. Ходаківська Л. О. Продаж незавершеного виробництва рослинництва: обліково-юридичні особливості / Л. О. Ходаківська, Л. В. Ганенко // «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління

підприємницькою діяльністю» : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26 жовтня 2018 р. – Полтава : ПДАА, 2018. – С. 256-258.

65. Цуканов О. Ю. Нормативно – правове регулювання обліку та аудиту виробничих витрат / О. Ю. Цуканов, В. А. Гончар // Обліково – аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України : матеріали X Всеукраїнської науково – практичної конференції (Одеса, 16 – 20 трав. 2016 р.) / Одеський нац. політех. ун-т. - [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://economics.opu.ua/files/science/oblik/2016/99.pdf>

66. Цукробурякове виробництво України: проблеми відродження, перспективи розвитку : [моногр.] / [П. Т. Саблук, М. Ю. Коденська, В. І. Власов та ін.]; за ред. акад. П. Т. Саблука, проф. М. Ю. Коденської. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 390 с.

67. Цуркан І. М. Удосконалення управління витратами сільськогосподарського підприємства на основі економіко- математичного моделювання / І. М. Цуркан, К. В. Бурлак // Науковий диспут: питання економіки та фінансів: збірник тез наукових робіт IV Міжнародної науково-практичної конференції. – 2015 р. – С. 68 - 71.

68. Чумаченко М. Економічна робота на підприємстві та П(С)БО 16 «Витрати» / Чумаченко М., Белоусова І. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - № 3. - С. 13 - 16.

69. Шевченко Н. О. Теоретичні проблеми обліку витрат виробництва [Електронний ресурс] / Н. О. Шевченко // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. - № 9. – С. 276 – 279. Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/soc...9/276.pdf.

70. Шмиголь Н. М. Актуальні проблеми та шляхи удосконалення обліку витрат на підприємствах / Н. М. Шмиголь, О. М. Рибалко, П. В. Єременко // Вісник Запорізького національного університету. – 2015. - № 3 (27). – С. 108 – 114.

71. Ягмур К. А. Еволюція категорії «витрати на виробництво» : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри бухгалтерського обліку і аудиту (Ч.1) / К. А. Ягмур. – Полтава : Полтавський університет споживчої кооперації України. – 2006. – 175 с.

Додатки

ДОДАТОК А

ОБЛІК БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Зміст

1. Нормативна база.
2. Загальна інформація.
3. Визнання сільськогосподарських активів підприємства.
4. Класифікація біологічних та пов'язаних з ними активів.
5. Оцінка біологічних активів.
6. Облік сільськогосподарської продукції.
7. Оцінка при вибутті.

1. Нормативна база.

Облік біологічних активів та готової сільськогосподарської продукції регулюється наступними нормативними документами: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи", Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 41 «Сільське господарство» (далі МСБО 41), Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 1 «Подання фінансової звітності» Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 2 «Запаси»

2. Загальна інформація.

(1) Терміни, використовувані в цьому розділі облікової політики, мають такі значення:

Біологічний актив – це жива тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію, додаткові біологічні активи і інші економічні вигоди.

Група біологічних активів – це сукупність подібних живих тварин або рослин.

Сільськогосподарська діяльність – це управління біологічною трансформацією та збір врожаю біологічних активів для продажу чи для переробки в сільськогосподарську продукцію або в додаткові біологічні активи.

Біологічна трансформація – процеси росту, дегенерації, продукування та відтворення, які спричиняють якісні та кількісні зміни біологічних активів.

Сільськогосподарська продукція – це зібраний урожай біологічних активів суб'єкта господарювання.

Урожай – це відокремлення продукції від біологічного активу або припинення життєвих процесів біологічного активу.

3. Визнання сільськогосподарських активів підприємства.

(2) Компанія оцінює поточні біологічні активи та додаткові біологічні активи, як активи справедливої вартості яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, такі активи визнаються та відображаються за первісною вартістю, крім поточних біологічних активів рослинництва, які визнаються і відображаються як незавершене виробництво. Оцінка таких поточних біологічних активів здійснюється відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", та розділу 6 «Облік запасів та МШП» Облікової Політики.

(3) Компанія приймає модель оцінки сільгосппродукції при первісному визнанні за виробничою собівартістю. Отримана в результаті такого вимірювання оцінка вважається собівартістю на дату, коли починає застосовуватися МСБО 2 "Запаси" та розділ 6 «Облік запасів та МШП» Облікової політики.

Визначення справедливої вартості біологічних активів і сільськогосподарської продукції ґрунтується на цінах активного ринку.

(4) Справедлива вартість – це ціна, яка була б отримана від продажу активу або сплачена за передачу зобов'язання у звичайній операції між учасниками ринку на дату оцінки відповідно до МСФЗ 13 "Оцінка справедливої вартості".

Процедура оцінки сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю відбувається в рамках підготовки консолідованої фінансової звітності по МСФЗ.

(5) Собівартість сільськогосподарської продукції визначається, виходячи з фактичних витрат на її виробництво, на підставі затвердженою Компанією (холдингом), методики (процедури управлінського обліку), яка викладається в «Дозволеній аналітиці витрат» та

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ А

«Способах розподілу витрат».

(6) Аналітичний облік сільськогосподарської продукції ведеться по її видах, та роках врожаю.

4. Класифікація біологічних та пов'язаних з ними активів.

(9) Для цілей бухгалтерського обліку активи сільськогосподарського напрямку діяльності класифікуються за групами і враховуються на наступних субрахунках:

Таблиця. Рахунки обліку біологічних активів та пов'язаних з ними операцій

Назва рахунку обліку запасів	Н омер ра- хунку	Опис
<i>Довгострокові біологічні активи</i>		
Довгострокові біологічні активи рослинництва	61	1 Багаторічні насадження плодкових культур: сади, виноградники, плодово-ягідні насадження.
Довгострокові біологічні активи тваринництва	63	1 Основне і племінне поголів'я ВРХ, свиней, коней, овець
Придбання (виращування) довгострокових біологічних активів	55	1 рахунок формування первісної вартості довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва до моменту їх визнання біологічним активом
<i>Поточні біологічні активи</i>		
Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	11	2 Посіви однорічних зернових, технічних, кормових, інших сільськогосподарських культур з моменту їх проростання (придбання вже пророслих) до моменту збору врожаю, які оцінені за справедливою вартістю.
Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю	12	2 Тварини на вирощуванні та відгодівлі: велика рогата худоба, свині, вівці (крім каракульських), кози, кролики, норки (інші види тварин в звірівництві), сім'ї бджіл, які оцінені за справедливою вартістю (крім ремонтного молодняка).
Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю	13	2 Поточні біологічні активи тварин, які оцінені за первісною вартістю
Поточні біологічні активи коней за первісною вартістю	14	2 Поточні біологічні активи коней, які оцінені за первісною вартістю
Поточні біологічні активи рослинництва за первісною вартістю	15	2 Посіви однорічних зернових, технічних, кормових, інших сільськогосподарських культур з моменту їх проростання (придбання вже пророслих) до моменту збору врожаю, які оцінені за первісною вартістю
<i>Незавершене сільськогосподарське виробництво</i>		
Основне виробництво рослинництва	311	2 Рахунок для попереднього накопичення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції рослинництва
Основне виробництво тваринництва	312	2 Рахунок для попереднього накопичення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції тваринництва
Напівфабрикати	5	2 Напівфабрикати - продукція рослинництва, що вимагає подальшої доробки до стану придатного до зберігання в якості готової продукції (наприклад, зернові після збирання в бункерній вазі, зернові на стадії вимагає подальшої доробки). Враховується продукція за фактичними витратами на першій стадії виробництва
<i>Готова сільськогосподарська продукція</i>		
Продукція рослинництва	71	2

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ А		
		товарної продукції і посівного матеріалу.
Продукція тваринництва	2 72	Продукція тваринництва, призначена для продажу або іншого не виробничого споживання.
Продукція переробки	2 73	Продукція переробки зернових та відходів (дерть, комбікорми, тощо)
Продукція на комісії	2 74	Продукція рослинництва та тваринництва, передана на комісію
Корми власного виробництва	2 75	Продукція рослинництва власного виробництва, що передбачається для використання в тваринництві як корми.
Насіння та посадковий матеріал власного виробництва	2 76	Насіння зернових, технічних і інших сільськогосподарських культур, посадочна (насінна) картопля, саджанці багаторічних насаджень, розсада баштанних і ягідних культур інші, власного виробництва.
Побічна продукція	2 77	Побічна продукція рослинництва та тваринництва (товарні відходи, сіно, солома, сінаж)

(12) Біологічний актив слід оцінювати при первісному визнанні і в кінці кожного звітної періоду за його справедливою вартістю мінус витрати на продаж, за винятком випадку, коли справедливу вартість не можна виміряти достовірно.

(13) На дату складання балансу біологічні активи рослинництва відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за первісною вартістю, як незавершене виробництво

(14) Біологічні активи тваринництва відображаються в бухгалтерському обліку і звітності на кожну звітну дату:

- Велика рогата худоба (ВРХ) всіх статевовікових груп - за собівартістю;
- Інші біологічні активи – за первісною вартістю.

(16) Облікові групи для тваринництва затверджені у спеціальному Регламенті обліку біологічних активів тваринництва. Для цілей складання фінансової звітності застосовуються наступні укрупнені групи біологічних активів тваринництва:

Корови, з них: до 1 року від 1 до 2 років від 2 до 3 років від 3 до 4 років від 4 до 5 років від 5 до 6 років старші 6 років

Інша ВРХ (поточні активи)

Свині (поточні активи)

Коні (поточні активи)

Інші поточні біологічні активи

(18) Вартість кожного виду біологічних активів тваринництва розраховується як історична вартість у складі фактично понесених витрат на придбання та/чи вирощування тварин

(24) Первісне визнання сільськогосподарської продукції відображається у тому звітному періоді, у якому вона відокремлена від біологічного активу.

(25) Після збирання врожаю оцінена за справедливою вартістю готова сільськогосподарська продукція подальшій переоцінці не підлягає за виключенням її можливого знецінення згідно з вимогами МСБО 2 «Запаси».

(26) З метою контролю над внутрішніми переміщеннями сільськогосподарської продукції в процесі збору врожаю в Компанії приймаються наступні стадії збору врожаю продукції рослинництва для товарного зерна, врожаю та технічних сільськогосподарських культур:

- Стадія перша - прибирання з поля;
- Стадія друга - первинна очистка (сушіння).

(27) З метою внутрішнього контролю продукція рослинництва, отримана після першої

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ А

стадії і вимагає подальшої доробки до стану, необхідного для визнання готовою продукцією, обліковується на рахунку 25 «Напівфабрикати» - за вартістю, яка сформувалася на рахунку 2311 «Основне виробництво рослинництва» та /або 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю», 215 «Поточні біологічні активи рослинництва за первісною вартістю» при випуску продукції рослинництва, за відповідною аналітикою (у фізичній вазі).

При необхідності доробки (сушка, очистка) вартість такої продукції з рахунку 25 «Напівфабрикати» списується на рахунок 232 «допоміжне виробництво».

Після кожної стадії доопрацювання складається первинний документ про результати доопрацювання. Після проходження всіх запланованих стадій виробництва продукції товарна сільськогосподарська продукція оприбутковується на рахунок 271 «Продукція рослинництва». Після визнання сільгосппродукції всі витрати на її доробку, зберігання, наступні очистки визнаються витратами на зберігання такої продукції.

(28) Собівартість молока та тих видів сільськогосподарської продукції, які неможливо оцінити за справедливою вартістю, визначається, виходячи з фактичних витрат на її виробництво.

(29) Аналітичний облік сільськогосподарської продукції ведеться по її видах та групується для цілей складання фінансової звітності у відповідності з затвердженим на підприємстві класифікатором.

(30) Додаткова і похідна продукція (в т.ч. використовувані зерновідходи), враховуються як окремі види продукції за справедливою вартістю (вартості можливої реалізації на дату прибуткування) на рахунку 271 «Продукція рослинництва», побічна продукція – на рахунку 277 «Побічна продукція».

(31) Залежно від подальшого цільового використання сільськогосподарської продукції, використовуватись рахунки 273 «Продукція переробки», 274 «Продукція на комісії», 275 «Корми власного виробництва» та 276 «Насіння та посадковий матеріал власного виробництва»

(32) Прийняття, зберігання, відпуск і облік біологічних активів а місцях їх зберігання здійснюється матеріально відповідальною особою.

Компанія затверджує перелік посадових осіб, які мають право підписувати документи на отримання і відпуск запасів біологічних активів тваринництва, давати дозвіл на вивіз і їх отримання.

Будь який рух запасів має бути документально оформлений у відповідності до Регламенту «Обліку та руху виробничих запасів». Матеріально - відповідальні особи подають всі первинні документи по надходженню і вибуттю біологічних активів в бухгалтерію в терміни, визначені політикою компанії, зокрема внутрішнім документом «Регламент термінів опрацювання та подання первинних документів для опрацювання бухгалтерією холдингу».

7. Оцінка при вибутті

(33) При продажі поточних біологічних активів тваринництва та готової продукції або при іншому вибутті їх оцінка здійснюється за методом середньозваженої собівартості. Розрахунок середньозваженої собівартості проводиться для кожної одиниці обліку активів (окремого їх найменування або однорідної групи).

Метод оцінки за середньозваженою собівартістю передбачає оцінку активів при вибутті за методом: оцінка за щомісячною середньозваженою собівартістю визначається діленням сумарної вартості залишку таких активів на початок звітного місяця і вартості, отриманих в звітному місяці запасів на сумарну їх кількість на початок звітного місяця і отриманих в звітному місяці біологічних активів.

(34) Вартість *готової сільськогосподарської продукції* списується з балансу за методом середньозваженої собівартості відповідно до розділу «Запаси» облікової політики Компанії

ДОДАТОК Б

Узагальнення первинних документів, які посвідчують факт витрат на виробництво продукції технічних культур

Статті витрат	Документ	Призначення
Витрати на оплату праці	Табель обліку робочого часу, наряд на відрядну роботу, обліковий лист машиніста – тракториста, подорожні листи, обліковий лист праці та виконаних робіт, розрахунково-платіжна відомість	Призначені для відображення фактів здійснених витрат по нарахуванню оплати праці
Відрахування на соціальні заходи	Розрахунково-платіжна відомість та інші реєстри бухгалтерського обліку по розрахунках з оплати праці	Призначені для відображення фактів витрат по нарахуванню внесків до фондів соцстраху
Паливо-мастильні матеріали	Накладна внутрішньогосподарського призначення, лімітно-забірна картка, подорожні листи вантажного, легкового автомобіля, трактора, автобуса, обліковий лист тракториста-машиніста тощо	Відображають факти витрачання (списання) паливо-мастильних матеріалів
Насіння та посадковий матеріал	Накладна внутрішньогосподарського призначення, лімітно-забірна картка, Акт на списання насіння та посадкового матеріалу	Відображають факти витрачання списання посадкового матеріалу
Засоби захисту рослин	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Акт на використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, пестицидів і гербіцидів	Відображають факти витрачання (списання) засобів захисту рослин
Добрива	Накладна внутрішньогосподарського призначення, Акт на використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, пестицидів і гербіцидів	Відображають факти витрачання (списання) мінеральних та органічних добрив
Малоцінні та швидкозношувані предмети	Накладна внутрішньогосподарського призначення, акт на списання малоцінних та швидкозношуваних предметів та господарського інвентарю	Відображають списання на виробничі потреби малоцінних та швидкозношуваних предметів
Роботи та послуги власних виробництв	Подорожні листи вантажного, легкового автомобіля, трактора, обліковий лист тракториста-машиніста, обліковий лист праці та виконаних робіт тощо	Відображають витрати, які надаються власними допоміжними виробництвами
Роботи та послуги сторонніх організацій	Акт приймання-передачі виконаних робіт, рахунок-фактура, звіт про використання води, тепла, електроенергії	Відображають витрати, які надаються для виробничих потреб сторонніми організаціями
Амортизація необоротних активів	Відомість нарахування амортизації	Відображає суми нарахованої амортизації,
Загальновиробничі витрати	Розрахунок бухгалтерії	Відображає розподіл та списання загально-виробничих витрат

ДОДАТОК В
Посадова інструкція
бухгалтера по обліку витрат виробництва продукції

01.01.20__року

1. Загальні положення

1.1. Бухгалтер по обліку витрат виробництва продукції відноситься до категорії фахівців, приймається і звільняється з роботи наказом керівника підприємства.

1.2. На посаду бухгалтера по обліку витрат виробництва продукції призначається особа, що має середню професійну (економічну) освіту, без пред'явлення вимог до стажу роботи, або спеціальну підготовку по встановленій програмі та стаж роботи по обліку та контролю не менше 3 років .

1.3. Бухгалтер по обліку витрат виробництва продукції підпорядковується головному бухгалтеру .

1.4. У своїй діяльності бухгалтер по обліку витрат виробництва продукції керується:

- законодавчими та нормативними документами, що регулюють питання бухгалтерського обліку та звітності ;

- методичними матеріалами, що стосуються відповідних питань ;

- наказами та розпорядженнями керівника товариства ;

- діючою посадовою інструкцією .

1.5. Бухгалтер повинен знати :

- законодавчі акти, постанови, розпорядження, накази, методологічні матеріали з організації обліку витрат виробництва та готової продукції;

- форми та методи бухгалтерського обліку на підприємстві ;

- план та кореспонденцію рахунків ;

- організацію документообігу по обліку витрат виробництва та готової продукції;

- порядок документального оформлення та відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з обліком витрат виробництва продукції;

- ринкові методи господарювання;

- правила та норми охорони праці .

2. Функції

На бухгалтера по обліку витрат виробництва продукції покладаються наступні функції :

2.1. Ведення бухгалтерського обліку витрат виробництва та виходу продукції;

2.2. Розрахунки методів оцінки надходження і вибуття продукції.

3. Посадові обов'язки

Для виконання покладених на нього функцій бухгалтер по обліку витрат виробництва продукції зобов'язаний :

3.1. Виконувати роботу по веденню бухгалтерського обліку витрат виробництва та готової продукції;

3.2. Брати участь в розробці і здійсненні заходів, направлених на дотримання фінансової дисципліни і раціональне використання основних засобів і предметів праці;

3.3. Здійснювати прийом і контроль первинної документації по обліку витрат виробництва і виходу продукції;

3.4. Відображати на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з обліком витрат виробництва та виходу готової продукції.

3.5. Забезпечувати аудиторів та інших користувачів бухгалтерської звітності достовірною інформацією по обліку витрат виробництва;

3.6. Готувати дані по обліку витрат виробництва та виходу продукції для складання

звітності, стежити за збереженням документів, оформляти їх відповідно до встановленого порядку для передачі до архіву .

4. Права

Бухгалтер по обліку витрат виробництва продукції має право :

4.1. Знайомитися з проектом рішень керівництва підприємства, що стосується обліку витрат виробництва та виходу продукції;

4.2. Отримувати від керівників структурних підрозділів, фахівців інформацію та документи, необхідні для виконання своїх посадових обов'язків.

5. Відповідальність

Бухгалтер з організації обліку витрат виробництва продукції несе відповідальність :

5.1. За невиконання (неналежне виконання) своїх посадових обов'язків, передбачених даною посадовою інструкцією, в межах, визначених чинним трудовим законодавством ;

5.2. За здійснення в процесі своєї діяльності правопорушення – в межах, визначених чинним законодавством .

Посадова інструкція розроблена у відповідності до Положення про оплату праці, затвердженого Наказом № 5 від 15.12.2007 року .

Керівник підприємства _____

Статті витрат

Код	Код НСИ	Наименование	Вид затрат	Характер затрат	Постоянная	Счет 8-го класса
ЦБ0000097	000000253	Витрати на утримання літніх таборів (ОПЗ)	Прочие	Общепроизводственные затраты	Нет	801
100000281	000000312	Списання загиблих посівів	Прочие	Прочие операционные затраты	Нет	801
100000005	000000480	(не исп. с 01.01.2015) Амортизация временной разницы, возникшей по остаткам ОС на 01.04.2011	Амортизация	Прочие операционные затраты	Нет	832
100000007	000000551	(не исп. с 01.01.2015) Перерасчет сумм затрат при урегулировании безнадежной задолженности	Материальные	Прочие	Нет	
100000026	000000445	Административные затраты				
100000116	000000001	Адміністративні витрати (АЗ)				
100000024	000000521	Амортизация нематериальных активов общепроизводственного назначения	Амортизация	Общепроизводственные затраты	Нет	00
100000038	000000446	Амортизация нематериальных активов общехозяйственного использования	Амортизация	Административные затраты	Нет	00
100000057	000000461	Амортизация нематериальных активов, связанных со сбытом продукции, выполнением работ, оказанием услуг	Амортизация	Затраты на сбыт	Нет	00
100000080	000000481	Амортизация необоротных активов, переданных в оперативную аренду	Амортизация	Прочие операционные затраты	Нет	00
100000023	000000522	Амортизация ОС общепроизводственного назначения	Амортизация	Общепроизводственные затраты	Нет	00
100000039	000000447	Амортизация ОС общехозяйственного использования	Амортизация	Административные затраты	Нет	00
100000058	000000462	Амортизация ОС, связанных со сбытом продукции, выполнением работ, оказанием услуг	Амортизация	Затраты на сбыт	Нет	00

Номенклатура

Код	Код НСИ	Артикул	Наименование	Полное наименование	Класс	Тип позиции	Эталонная позиция	Код НСИ эталонной позиции	Вид номенклатуры	Базовая единица измерения	Единица хранения остатков	Ставка НДС	Код УКТВЭД и номер ГТД (по умолч.)	Номенклатурная группа	Ценовая группа	Комментарий
ЦБ000006842	000000017		ПММ /203/						ПММ							
ЦБРПР062313	000264384		WD-40 specialist 090650	WD-40 specialist 090650	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	шт	шт			ПММ		
ЦБ000020930	000188438		Антигель+	Антигель+	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	од	од			ПММ		
ЦБОЛА001644	000194965		Антифриз	Антифриз	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	шт	шт	20%		ПММ		
ЦБРПР092098	000167999		Антифриз (л)	Антифриз	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	л	л			ПММ		
ЦБРПР113904	000345505		Антифриз -40 VP 5л	Антифриз -40 VP 5л	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	л	л	20%		ПММ		
ЦБ000017580	000185117		Антифриз CLASS 43E	Антифриз CLASS 43E	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	л	л	Без НДС		ПММ		
ЦБРПР061578	000262825		Антифриз EXTRA	Антифриз EXTRA	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	л	л			ПММ		
ЦБ000002192	000008592		Антифриз extreme green (5кг)	Антифриз extreme green (5кг)	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	од	од	20%		ПММ		
ЦБ000008701	000201088		Антифриз GNL G11 GREEN (5кг)	Антифриз GNL G11 GREEN (5кг)	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	од	од	20%		ПММ		
ЦБРПР088422	000300004	D302005P	Антифриз MAINTAIN FRICOFIN 5L D302005P	Антифриз MAINTAIN FRICOFIN 5L	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	л	л			ПММ		
ЦБ000017375	000186361		Антифриз Shellzone Conccntc-80 C (55GAL-208L)	Антифриз Shellzone Conccntc-80 C (55GAL-208L)	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	од	од	20%		ПММ		
ЦБРПР008322	000216898		Антифриз TEXACO ELPC 5л	Антифриз TEXACO ELPC 5л	ПММ	Одиночная позиция			ПММ	шт	шт			ПММ		

Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів

Типова форма
№ М-11

СТОВ «Дніпро Н»

Затверджена
наказом
Мінстату
України від
21.06.96 р. №
193

(підприємство, організація)

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

30770923

Код за
УКУД**НАКЛАДНА-ВИМОГА**
на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів

Номер документа	Дата складання	Код		
		виду операції	відправника	одержувача
ЖОВ00000002	30.04.2019	Передача в експлуатацію		

Підстава

Кому

Через кого

Кореспондуючий рахунок		Матеріальні цінності		Одиниця виміру		Кількість		Ціна, ГРН	Сума, ГРН	Інвентарний номер	Номер паспорта	Порядковий номер запису за складською картотекою
рахуноксубрахунок	код аналітич- ного обліку	найменування, сорт, розмір, марка	номен клатурний номер	код	найменування	відправ лено	прийнято (відпущено)					
00		Чоботи гумові	ЦБ000002747	1617	пар	3,000	3,000	58,65	175,95			
00		Халат робочий	ЦБ000002741	2009	шт	4,000	4,000	50,27	201,08			
00		Окуляри захисні	ЦБ000002707	2009	шт	2,000	2,000	13,03	26,05			

Всього відпущено

Три

найменувань,
на суму

Чотириста три гривні вісім копійок

(прописом)

(прописом)

Відпуск дозволив

Головний бухгалтер

Василенко Наталія Анатоліївна

Здав (відпустив)

Прийняв (одержав)

Додаток М.1

Аудиторська фірма „Корона”
 Підприємство СТОВ «Дніпро Н»
 Кам'янського району
 Дніпропетровської області
 Період, що перевіряється
 01.01.19 – 31.12.19
 Ділянка аудиту

Склав Шапченко Є. І.

Перевірив Штефан В. І.

Аудит витрат та виходу продукції
технічних культурПеревірка записів і документів,
перерахунок, аудиторські процедури
Вибірковий

Аудиторські процедури

Спосіб перевірки

**Тест внутрішнього контролю витрат та виходу продукції
рослинництва**

№	Зміст питання	Варіант відповіді			Примітки
		Так	Ні	Інф. відс утня	
1	Чи були у звітному періоді суттєві зміни у технології виробництва продукції на підприємстві?	-	+		
2	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в номенклатурі виробленої продукції?	-	+		
3	Чи затверджені на підприємстві методичні рекомендації щодо розрахунку собівартості реалізованої продукції?	+	-		
4	Чи були у звітному періоді зміни щодо віднесення витрат на виробництво?	-	+		
5	Чи були у звітному періоді зміни методи калькулювання собівартості продукції?	-	+		
6	Чи були у звітному періоді зміни в питаннях обліку незавершеного виробництва?	-	+		
7	Чи були у звітному періоді зміни у класифікації витрат на прямі та непрямі?	-	+		
8	Чи були у звітному періоді зміни методів розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат?	-	+		
9	Чи були у звітному періоді зміни в класифікації витрат на постійні та змінні?	-	+		
10	Чи були у звітному періоді зміни складу і змісту калькуляційних статей?				

Продовження додатку М.1

11	Чи були у звітному періоді зміни показника „нормальна потужність”?	-	+		
12	Чи були у звітному періоді зміни порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат?	-	+		
13	Чи розглядаються керуючими та контролюючими органами питання понаднормативних виробничих витрат, невиробничих витрат, зниження собівартості продукції?	-	+		
14	Чи відповідає відображення на рахунку 23 „Виробництво” витрат виробництва вимогам П(С)БО 16, іншим нормативним актам; прямих матеріальних витрат; прямих витрат на оплату праці; інших прямих витрат; виробничих накладних витрат і витрат від браку продукції?	+	-		
15	Чи ведеться аналітичний облік: за видами виробництва, за підрозділами підприємства; за центрами витрат і відповідності; за статтями витрат і групами або видами продукції?	+	-		
16	Чи ведеться аналітичний облік витрат обслуговуючих виробництв і господарств: - житлово-комунальні (утримання гуртожитків, житлових будинків тощо); - науково-дослідні та конструкторські підрозділи; - майстерні побутового обслуговування (ательє, перукарні); - їдальні, буфети, магазини; - будинки відпочинку, санаторії, спортивні клуби; - дитячі дошкільні установи?	+	-		
17	Чи встановлено наказом про облікову політику перелік та склад змінних та постійних загально виробничих витрат?	+	-		
18	Чи відповідає нормативним документам розподіл витрат, зібраних на калькуляційних рахунках виробництва між готовою продукцією і незавершеним виробництвом?	+	-		
19	Чи уточнюється розмір незавершеного виробництва при проведенні інвентаризації?	+	-		
20	Застосування облікових реєстрів: - рекомендовані; - із застосуванням ЕОМ (програма, відомості тощо)?	+	-		

ДОДАТОК М.2

Аудиторська фірма „Корона”
Підприємство СТОВ «Дніпро Н»
Кам'янського району
Дніпропетровської області
Період, що перевіряється
01.01.17 – 31.12.17

Склав Шапченко Є. І.

Перевірив Штефан В. І.

Ділянка аудиту

Аудит виробництва та реалізації
готової продукції

Аудиторські процедури

Перевірка записів і документів,
перерахунок, аудиторські процедури

Спосіб перевірки

Вибірковий

Програма аудиту виробництва та реалізації готової продукції

Процедури аудиту	Виконавець	Назва робочого документа	Термін виконання
Перевірка наявності наказів (розпоряджень) про проведення інвентаризації та оцінки незавершеного виробництва	Аудитор	Накази, розпорядження про проведення інвентаризації	2.04.-3.04.
Перевірка наявності наказів (розпоряджень) про прийняття в організації методів розподілення загально виробничих витрат за об'єктами калькулювання	Аудитор	Накази, розпорядження про прийняття в організації методів розподілення загально виробничих витрат за об'єктами калькулювання, облікова політика	2.04.-3.04.
Перевірка наявності наказів (розпоряджень) про призначення осіб, відповідальних за збереженість матеріальних цінностей, відпущених у виробництво	Аудитор	Накази, розпорядження про призначення матеріально відповідальних осіб, договори про матеріальну відповідальність, список матеріально-відповідальних осіб	2.04.-3.04.
Перевірка наявності договорів про повну матеріальну відповідальність з особами, відповідальними за збереженість матеріальних цінностей у виробничих підрозділах	Аудитор	Договори про повну матеріальну відповідальність	4.04.
Ознайомлення і вивчення організації виробництва, технологічного процесу та умов праці	Аудитор	Технологічні карти	04.04.
Перевірка правильності оформлення первинних документів	Аудитор	Первинні документи	05.04.
Перевірка відповідності записів аналітичного й синтетичного обліку на рахунку „виробництво” записам у	Аудитор	Реєстри синтетичного та аналітичного обліку, Головна книга, звітність	6.04.-7.04.

Процедури аудиту	Виконавець	Назва робочого документа	Термін виконання
головній книзі, звітності		підприємства	
Перевірка організації ведення аналітичного обліку витрат на виробництві	Аудитор	Виробничі звіти	7.04.
Перевірка правомірності й своєчасності внесення витрат до складу собівартості продукції (робіт, послуг)	Аудитор	Виробничі звіти	8.04.
Узагальнення відхилень, встановлених при перевірках основних засобів, виробничих запасів, розрахунків з оплати праці, і визначення їх впливу на собівартість продукції	Аудитор	Акти інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, звітка розрахунків	9.04.
Перевірка правомірності внесення до складу витрат на виробництво витрат, здійснених суб'єктів господарювання	Аудитор	Виробничі звіти	9.04.
Перевірка правильності групування витрат за місцями їх виникнення (виробництво, цех, дільниця, робоче місце)	Аудитор	Виробничі звіти	9.04.
Перевірка своєчасності внесення витрат на виробництво до собівартості продукції (робіт та послуг)	Аудитор	Виробничі звіти	9.04.
Вивчення правильності обліку витрат майбутніх періодів і своєчасності їх списання на витрати виробництва	Аудитор	Вивчення правильності обліку витрат майбутніх періодів і своєчасності їх списання на витрати виробництва	9.04.
Перевірка правильності й документального оформлення браку у виробництві й правомірність списання від браку	Аудитор	Перевірка правильності й документального оформлення браку у виробництві	10.04.
Перевірка правильності оцінки і списання зворотних відходів, супутньої продукції	Аудитор	Перевірка правильності оцінки і списання зворотних відходів, супутньої продукції	10.04.
Перевірка правомірності віднесення витрат до загально виробничих та їх розподілу	Аудитор	Перевірка правомірності віднесення витрат до загально виробничих та їх розподілу	10.04.
Перевірка правильності списання нерозподілених загально виробничих витрат	Аудитор	Перевірка правильності списання нерозподілених загально виробничих витрат	10.04.
Перевірка правильності розподілу та списання частини загально виробничих витрат, які входять до виробничої собівартості	Аудитор	Перевірка правильності розподілу та списання частини загально виробничих витрат, які входять до виробничої собівартості	10.04.
Перевірка правильності обліку напівфабрикатів власного виробництва	Аудитор	Перевірка правильності обліку напівфабрикатів власного виробництва	11.04
Перевірка списання витрат від браку,	Аудитор	Перевірка списання витрат	11.04

Процедури аудиту	Виконавець	Назва робочого документа	Термін виконання
документальне оформлення браку		від браку, документальне оформлення браку	
Перевірка результатів проведення інвентаризації незавершеного виробництва та її відображення в бухгалтерському обліку	Аудитор	Перевірка результатів проведення інвентаризації незавершеного виробництва та її відображення в обліку	12.04
Перевірка правильності оприбуткування готової продукції в натуральних показниках	Аудитор	Перевірка правильності оприбуткування готової продукції в натуральних показниках	12.04.
Перевірка правильності розподілу витрат між готовою продукцією та незавершеним виробництвом	Аудитор	Перевірка правильності розподілу витрат між готовою продукцією та незавершеним виробництвом	12.04
Перевірка правильності ведення обліку витрат допоміжних виробництв	Аудитор	Перевірка правильності ведення обліку витрат допоміжних виробництв	12.04.
Перевірка відповідності нормативним документам: розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат; розподілу виробничої собівартості між окремими видами продукції; розподілу витрат, які становлять виробничу собівартість (крім вартості сировини) між витратами на переробку власної та давальницької сировини	Аудитор	Перевірка відповідності нормативним документам: розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат; розподілу виробничої собівартості між окремими видами продукції; розподілу витрат, які становлять виробничу собівартість між витратами на переробку власної та давальницької сировини	13.04.
Перевірка показника „нормальна потужність” та обґрунтування вибору одиниці „нормальної потужності”	Аудитор	Перевірка показника „нормальна потужність” та обґрунтування вибору одиниці „нормальної потужності”	13.04.
Перевірка порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат	Аудитор	Перевірка порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат	13.04.
Проведення арифметичного контролю показників собівартості за даними зведеного обліку	Аудитор	Проведення арифметичного контролю показників собівартості за даними обліку	13.04.
Перевірка методу визначення виручки від реалізації	Аудитор	Встановлення наявності наказу керівника про метод визначення виручки від реалізації та відповідність йому бухгалтерських записів щодо реалізації.	14.04.
Перевірка розрахунку фактичної собівартості реалізованої продукції	Аудитор	Послідовна перевірка розрахунків фактичної собівартості: залишку готової продукції на складі;	14.04.

Процедури аудиту	Виконавець	Назва робочого документа	Термін виконання
		відвантаженої продукції; реалізованої продукції; звірка одержаних даних з фактично відображеними відомостями у регістрах синтетичного обліку та звітності.	
Перевірка витрат, пов'язаних з реалізацією продукції	Аудитор	Перевірка складу та розподілу витрат згідно з законодавчими документами.	14.04.
Перевірка відповідності даних первинного, аналітичного та синтетичного обліку	Аудитор	Зіставлення даних первинних документів з даними, відображеними у регістрах синтетичного та аналітичного обліку.	14.04.
Перевірка визначення фінансового результату	Аудитор	Перерахунок визначення фінансового результату та звірка його з даними бухгалтерського обліку та звітності; належності та правильності включення до ціни реалізації обов'язкових податків, зборів, платежів.	14.04.
Аудит кореспонденції та правильності відображення процесу реалізації на рахунках бухгалтерського обліку	Аудитор	Перевірка правильності відображення процесу реалізації на рахунках бухгалтерського обліку	14.04.
Формування пакету документів, які передаються іншим аудиторам для подальшого аналізу й обробки	Аудитор	Формування пакету документів, які передаються іншим аудиторам для подальшого аналізу й обробки	14.04.
Складання розділу аудиторського звіту	Аудитор	Систематизація і обґрунтування на попередніх етапах інформації, аналіз, складання звіту й аудиторського висновку	15.04.

Керівник аудиторської фірми _____

Керівник аудиторської перевірки _____

Додаток М.3

Аудиторська фірма „Корона”
Підприємство СТОВ «Дніпро Н»
Кам'янського району

Дніпропетровської області

Період, що перевіряється

01.01.17 – 31.12.17

Ділянка аудиту

Аудиторські процедури

Спосіб перевірки

Склав Шапченко Є. І.

Перевірив Штефан В. І.

Аудит витрат та виходу продукції
технічних культур

Перевірка записів і документів,
перерахунок, аудиторські процедури
Вибірковий

**Відомість перевірки розподілу витрат на утримання
полезахисних смуг**

Культура	Площа посіву	Коефіцієнт розподілу витрат	Сума витрат, віднесених на собівартість		Відхилення	Наслідки
			За даними замовника	За даними аудитора		
Цукрові буряки	1668	19800/1811=10,93	9900	18242	+8342	Збільшити собівартість на величину відхилення
Ріпак озимий	142		9900	1558	-8342	Зменшити собівартість продукції на величину відхилення
	1811		19800	19800	0	

Продовження додатку М.3

Аудиторська фірма „Корона”
Підприємство СТОВ «Дніпро Н»

Кам'янського району
Дніпропетровської області

Період, що перевіряється
01.01.17 – 31.12.17

Ділянка аудиту

Аудиторські процедури

Спосіб перевірки

Склав Шапченко Є. І.

Перевірив Штефан В. І.

Аудит витрат та виходу продукції
технічних культур

Перевірка записів і документів,
перерахунок, аудиторські процедури

Вибірковий

Калькуляційна картка розрахунку собівартості цукрових буряків

Статті витрат	Сума за даними замовника	Сума за даними аудитора	Відхилення, (+,-)
Витрати на оплату праці	1085,6	1085,6	-
Відрахування на соціальні заходи	403,7	403,7	-
Насіння	698,3	698,3	-
Засоби захисту рослин	1787,1	1787,1	-
Роботи і послуги	150	150	-
Витрати на утримання основних засобів	1457,7	1457,7	-
Загальновиробничі витрати	4712,4	4712,4	-
Нафтопродукти	1312,5	1312,5	-
Інші витрати (відсотки за кредит на розвиток галузі рослинництва)	15100	0	15100
Разом	26707,3	11607,3	15100
Вихід продукції, кг.	111460	111460	-
Собівартість 1 кг. зерна	0,24	0,11	0,13

Додаткок М.4

Аудиторська фірма „Корона”
 Підприємство СТОВ «Дніпро Н»
 Кам'янського району
 Дніпропетровської області
 Період, що перевіряється
 01.01.17 – 31.12.17
 Ділянка аудиту

Склав Шапченко Є. І.

Перевірив Штефан В. І.

Аудит витрат та виходу продукції
 технічних культур

Аудиторські процедури

Перевірка записів і документів,
 перерахунок, аудиторські процедури

Спосіб перевірки

Вибірковий

**Відомість перевірки облікового відображення
 загальновиробничих витрат**

Господарська операція	За даними підприємства			За даними аудитора			Зауваження аудитора щодо виявленого відхилення	
	Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	Опис відхилення	Вказівки до виправлення
Нарахована заробітна плата бригадиру 2 бригади	911	661	2500	911	661	2500	Зменшення фінансового результату через неправомірне списання загально-виробничих витрат	Сторно облікового запису №2. Збільшення фінансового результату на 2500 грн.
	791	911	2500	231	911	2500		
				271	231	2500		

Додаток М.5

Аудиторський звіт

м. Верхньодніпровськ

18 квітня 2019 р.

Аудиторською фірмою „Корона”, що діє на підставі свідоцтва № 15-ТУ від 16.10.07 р., у складі сертифікованого аудитора Штефан В. І. та аудитора Шапченко Є.І., здійснено перевірку стану і достовірності обліку витрат та виходу продукції зернових культур згідно договору № 4 від 01.03.09 р. відповідно до Закону України „Про аудиторську діяльність”.

СТОВ «Дніпро Н» Кам'янського району Дніпропетровської області має відокремлений баланс, номер свідоцтва про державну реєстрацію. Підприємство є платником єдиного податку 4 групи. Підприємство діє на підставі Статуту та установчого договору.

При проведенні перевірки аудитори керувалися Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Міжнародними стандартами аудиту, Інструкцією про порядок використання плану рахунків №291, Положенням про інвентаризацію, Порядком визначення розміру збитків № 116 та іншим чинним законодавством України у сфері сільськогосподарської діяльності.

Аудиторська перевірка проводилася відповідно до вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Відповідальність за достовірність фінансової звітності та бухгалтерських даних несе керівник та головний бухгалтер підприємства-замовника.

Для виконання аудиторських досліджень нами були затребувані: Наказ про облікову політику підприємства; форми фінансової звітності; статистична звітність; Головна книга; реєстри синтетичного та аналітичного обліку; матеріали попередніх інвентаризацій; первинні документи. Усі документи господарством були надані.

У результаті аудиторських досліджень встановлено наступні відхилення від діючих законодавчих актів та нормативно-правових документів:

1) Неправильний розподіл витрат на утримання полезахисних смуг зумовив заниження собівартості продукції цукрового буряка та відповідно завищення собівартості продукції ріпаку озимого, що в майбутньому вплине на визначення фінансового результату в розрізі культур. Потрібно по цукровому буряку здійснити допроводку Дебет 231 Кредит 91, на суму 8342 грн., а по ріпаку озимому червоне сторно на суму 8342 грн.

2) За закриттям рахунків та розрахунком собівартості продукції цукрового буряка аудитор встановив номенклатуру статей витрат у господарстві та визначив суми на них. Разом з цим він згідно МСА 500 „Аудиторські докази” сформував власну картку та виявив віднесення на собівартість витрат на сплату відсотків за кредит для розвитку галузі рослинництва. Внаслідок цього було завищено собівартість 1 кг. коренів на 0,13 грн., а загальну собівартість продукції на 15100 грн., що зумовить викривлення розміру прибутку від виробництва коренів цукрових буряків в бік його штучного заниження.

3) При перевірці облікового відображення загальновиробничих витрат встановлено неправильно складене бухгалтерське проведення щодо нарахування та списання загальновиробничих витрат. Внаслідок чого виявлено зменшення фінансового результату через неправомірне списання загальновиробничих витрат

Загальна сума виявлених відхилень не перевищила порогу суттєвості.

На основі викладеного вище та з метою пом'якшення фінансових ризиків підприємству пропонується: Здійснити відповідні коригування (виправлення) у бухгалтерських записах (проведеннях) та у фінансових звітах відповідно до П(С)БО 6.

Директор АФ „Корона”

підпис

Штефан В. І.

